

Det Kateketiske Senter OKB

Marieke Van der Berg/Torvild Oftestad

Jeg er med dere

- om trosbekjennelsen og sakramentene

Oslo 2002

Imprimatur: + Gerhard Schwenzer, Oslo 2002.

ISBN-82-90296-27-4

Copyright © Det Kateketiske Senter OKB/M.V.D.B/T.O – 2002

Bibelsitater hentet fra: "Bibelen – Det Gamle og Det Nye Testamente med de apokryfiske bøker"

© Det Norske Bibelselskap 1978/85 1. utgave 1994.

Omslagsbilde © Samfoto

Grafisk formgivning: PB

Trykk: Hegland Trykkeri AS – Flekkefjord

Bilder: Bernward Verlag, Beth Hart, Citta Nuova, Editions du Chalet, Focolare Norge, Jan Robert Blomgren, Janusz Fura, Karl Gäh – Rex Verlag Luzern, Norges Unge Katolikker, Pedro Barrera, Peter Bjerke, Rex Verlag Luzern, St. Hallvard Menighet, Xavier

Forord

Å tro er ikke det samme som å støtte en teori. Det er mer enn å være overbevist om noen dogmer. Det å tro uttrykker en relasjon, en tillitsforhold til Gud. Derfor sier vi i trosbekjennelsen: ”Jeg tror på Gud”.

Når vi i forberedelsene til fermingen skal fordype vår tro, dreier det seg ikke bare om å vite mer om hva vi tror på, men også om hva troen betyr for oss og for vårt forhold til Gud.

Vi er ikke alene om troen. Vi er båret av en lang tradisjon der Gud har talt til menneskene. Det som Gud har talt og vist om seg selv, har blitt sammenfattet i trosbekjennelsen.

Hver gang vi feirer søndagens messe fremsier vi trosbekjennelsen. Allikevel er det ikke sikkert vi forstår alt det vi sier. I denne boken skal vi bli bedre kjent med innholdet i trosbekjennelsen. Det vil egentlig si at vi skal bli bedre kjent med Den treenige Gud, for det er ham trosbekjennelsen handler om.

Gjennom dette vil vi berøre flere av de spørsmålene vi mennesker strever med, blant annet spørsmålet om den allmechtige Gud og det ondes problem, spørsmålet om meningen med Jesu korsfestelse og spørsmål om hva Kirken er og hvorfor den er nødvendig for oss. Det er meningen at denne boken skal hjelpe til med gjøre ordene i trosbekjennelsen mer levende og aktuelle for livet ditt.

Jesus sier: ”Jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.” Gud ønsker å være nær oss på mange forskjellige måter. Ja, han berører oss hele tiden på forskjellige måter.

Jesus Kristus kommer oss aller nærmest gjennom sakramentene. Her kommer han til oss, kledd i tegn og symboler som vi kjenner fra vår hverdag, tegn og symboler som sier noe om den nåde han vil gi oss gjennom sakramentet.

Lykke til med forberedelsen til konfirmasjonen!

Til prestene og kateketene

”Jeg er med dere” behandler innholdet i trosbekjennelsen og de syv sakramentene. Sammen med ”Mål og mening – med Kristus i verden” vil de unge få en helhetlig forberedelse.

Bøkene bygger på *Retningslinjer for katekesen*, Oslo 1999.

Bøkene er tenkt som utgangspunkt for samtaler og fordypning sammen med konfirmantene. Det er viktig at innholdet gjennom samtaler knyttes opp mot de unges liv. Spørsmålene og oppgavene i bøkene skal oppfattes som et hjelpemiddel til dette, men de unges egne spørsmål er minst like viktige.

Bibeltekstene, eller andre tekster det henvises til i boken, kan med fordel benyttes til korte meditasjoner med de unge. Et bibelvers eller en annen setning fra undervisningen kan gis i lekse som meditasjonstekst, slik at stoffet kan modnes for dem, også utenfor undervisningstiden.

Kateketene må ha med seg både *Den Katolske Kirkens Katekisme* og *Bibelen* til undervisningen. Ungdommene bør stille med Bibelen.

Med hilsen
Det kateketiske senter

Oslo, pinsen 2002.

Del 1

Tro

Valg av livsvei

Hvilken vei vil du velge?

De fleste valgene vi gjør er så enkle at vi nesten ikke tenker på at vi har et valg, for eksempel om vi skal stå opp om morgenen eller om vi skal spise. Men i løpet av livet vil vi også måtte treffe de store valgene. De valgene som handler om hvilken vei vi ønsker å gå i livet, for eksempel hvilken utdanning vi vil velge, hva vi vil arbeide med og dersom vi skal gifte oss, hvem vi ønsker å gifte oss med.

Jesu disipler ble også stilt på valg. Da Jesus kalte dem, valgte de å forlate alt og følge ham. I begynnelsen virket det relativt enkelt å følge Jesus. De fikk se de underne han gjorde og de fikk høre og se ham tale for store menneskemengder. Når han var alene med dem, lærte han dem om Gud og Guds rike,

ting som aldri noen andre hadde hørt før. Men så begynte vanskelighetene.

Jesus provoserte mange med det han sa og gjorde, han ble blandt annet beskyldt for Gudsbespottelse og for å være besatt av djevler.

Da var det mange som valgte å forlate Jesus. Disiplene måtte på nytt velge om de ville følge ham.

Da spurte Jesus de tolv: "Vil også dere gå bort?" Men Simon Peter svarte: "Herre, hvem skal vi gå til?"

Du har det evige livs ord, og vi tror og vet at du er Guds Hellige" (Joh. 6, 67 – 69).

Disiplene var overbevist om at Jesus var fra Gud. De trodde på ham, derfor valgte de å fortsette å følge ham.

Allerede da de fleste av oss var spedbarn gjorde våre foreldre et av de viktigste

livsvalgene for oss. De ønsket å gi oss det aller beste, derfor bragte de oss til Kirken for at vi skulle få motta dåpens sakrament. I dåpen begynte vi å vandre på en ny livsvei, en vei som består i å følge etter Jesus Kristus i hans Kirke. Hans liv skulle være forbildet for vårt liv, hans bud og befalinger skulle være våre leveregler. Dette kan ikke bare hvile i våre foreldres valg, vi må også selv velge om vi vil fortsette å gå den veien som begynte ved dåpen.

Nå har du kommet til et nytt veivalg. Kirken spør deg, slik Jesus spurte sine disipler, om du vil gå videre på veien med Kristus. Dersom du sier ja til dette, tilbyr Den katolske Kirke deg fermingens sakrament. Dette sakramentet er nødvendig for å kunne leve som en sterk og moden kristen som vitner om Jesus Kristus og hans rike. Fermingen gir oss den Hellige Ånd, han fyller oss med sine gaver: visdom og forstand, råd og styrke, kunnskap og fromhet og Guds frykt.

Jesus lærte sine disipler om Gud og Guds rike. Denne lærdommen vil Kirken også gi til deg. Gjennom to år vil Kirken, ved sine prester og kateketer, undervise deg om dette. Dernest kan du motta fermingens sakrament.

Livet med Kristus er troens liv. Du vil i løpet av disse to årene med forberedelse møte mange sider ved troen. *Dette* året vil starte med trosbekjennelsen, der vi lærer om hvem vi tror på. Så fortsetter det med sakramentene, der vi lærer om hvordan Gud bygger og styrker vår tro.

Spørsmål

Hvorfor tror du vi trenger en større åndelig utrustning fra Gud for å kunne leve som modne katolikker?

Hva betyr det å tro?

Ingenting er sikkert, hevder noen – bortsett fra dette ene da – at ingenting er sikkert. Eller at man aldri kan vite – bortsett fra å vite nettopp det at man aldri kan vite! Ofte bruker vi slike setninger selv – uten å tenke over at disse i bunn og grunn er selvmotsigende. Noe lignende kan man si om påstanden om at det ikke finnes noen Gud. Dersom han ikke finnes, er det jo ikke noe å lage noe særlig bråk om. Tross alt finner en jo ikke folk på gaten som går rundt og skriker ut om at det ikke eksisterer enhjørninger eller ildsprutende drager. Vi vet de ikke finnes, det er egentlig et ikke-tema. Men det er umulig å bevise at Gud ikke eksisterer, like lite som det er mulig å bevise Guds eksistens med naturvitenskap. Årsaken er at man beveger seg bortenfor det fysisk sansbare – fra det målbare over til den åndelige verden. Empirisk vitenskap, så som for eksempel fysikk, kjemi, astronomi eller matematikk, kan aldri bevise eller motbevise Guds eksistens. Hadde du vært til stede da Jesus gikk på vannet, eller ved brødundrene, ville du ha konstatert at det skjedde noe høyst uvanlig. Du ville ikke ha kunnet bevise Guds

eksistens, det ville forblitt noe du måtte gi din tilslutning til i tro. Imidlertid viser både naturen, vitenskapen og ikke minst den hellige Skrift til uendelig mange argumenter for, eller vitnesbyrd om, at Gud virkelig eksisterer, og at han har skapt verden.

Man kan finne en type parallell i for eksempel tyngdekraften eller magnetismen. Ingen har noensinne med egne øyne sett verken tyngdekraften eller magnetismen, kun effektene av disse kreftene på andre stoffer, legemer eller instrumenter. Likevel er det ingen som betviler at de eksisterer. På lignende måte er det med Gud Faderen. Man kan ikke se ham direkte her på jorden, men effektene, verkene hans, er synlige og vitner om en uendelig stor Gud som er opphavet til alt vakkert.

”Gud så på alt han hadde gjort, og se, det var overmåte godt” (1. Mos. 1,31).

Å tro er altså noe annet enn å vite. Troen går ikke imot fornuften, men bygger på den.

Troen gir oss muligheten til å fortsette der vår kapasitet til å forstå møter sin begrensning.

? Spørsmål

1. **Er ateisme (gudsfornektelse) en form for tro? Hvorfor? Hvorfor ikke?**
2. **Kan du nevne ting, mennesker eller hendelser som viser til Guds eksistens?**

Abraham

Abraham er Israelfolkets stamfar. Alle jøder regner seg som ætlinger av Abraham. Men Abraham er også vår stamfar. Ikke en kjødelig stamfar, slik han er til israelfolket, men vår stamfar i troen. Abraham er alle troendes far. For å se hva som menes med dette, må vi ta en titt på Abrahams liv.

Oppbrudd

Abraham sto foran en åpen og ukjent fremtid. Han levde omkring år 1800 før Kristi fødsel. Det gamle testamente forteller at han var nomade. Som nomade eide ikke Abraham egen jord, han måtte reise rundt til forskjellige beiteområder for å få mat til hjorden sin. Nomadelivet var utfordrende, ja, det kunne være direkte farlig. Noen fyrster likte ikke at nomadene drog igjennom landet deres med dyrene sine, og de forsøkte å hindre dem i dette. Det var også alltid en fare for at nabostammer skulle gå til

angrep og drepe og plyndre. Derfor var det to mål som var viktige for Abraham. Han trengte et eget landområde for å kunne sørge for hjorden, og han trengte en stor familie for å kunne forsvare seg mot de angripende stammene. Men Abraham og Sara, konen hans, hadde ikke fått barn i ekteskapet sitt.

Sara og Abraham så ut til å være maktesløse; de hadde mye imot seg. Men allikevel var de åpne for å høre håpets røst, Guds stemme. Gud talte til Abraham. Han kalte ham til å ta med sin kone og sine tjenere til et fremmed land, til landet *Kanaan*, og stifte en familie der. Til tross for all usikkerhet og fare trodde Abraham på Guds løfte og drog av sted. Gud hadde kalt ham til å lytte mer til håpet enn til maktesløsheten og til å våge å tro, selv om han hadde tvil.

Sara og Abraham opplevde det som et under da Sara, til tross for sine 99 år, fødte sønnen Isak. Men likevel ble ikke alt som de hadde trodd. Abraham fikk nok lov til å se Kanaan, det lovede landet, men i hele sin

levetid kom han ikke til å eie mer enn et stykke jord og en hule han hadde kjøpt som gravsted til Sara. Hva hadde skjedd? Gud hadde kalt Abraham til å bryte opp for å bryte opp for å virkeliggjøre sin plan, men Guds planer strakte seg mye lengre enn til bare det at Abraham skulle få sitt eget land og en familie. Abraham skulle bli opphavet til en

stor slekt som skulle ta hele Kanaans land i eie. Og denne slekten skulle være Guds eget folk. Abrahams tillit til Gud ble til stor velsignelse for alle hans etterkommere.

Fordi Abraham trodde på Gud og adlød ham, kunne Gud gjøre store ting gjennom ham. I deg skal alle slekter på jorden velsignes, sa Gud til Abraham (1.Mos.12,3). Abrahams tilfelle er enestående, men det er ikke bare Abraham Gud kaller til oppbrudd. Han kaller også oss i dag. Han inviterer til å tro på ham og leve livet med Ham.

Abraham blir kalt alle troendes far. Troen hans kjennetegnes ved at:

- Han stoler på Gud.
- Abraham handler ikke først og fremst ut fra en eller annen filosofisk oppfatning eller ideologi. Abraham lytter til Guds røst og handler etter det Gud sier.

Dette er troens kjennetegn. Derfor begynner ikke vår trosbekjennelse med: *Jeg tror at...* eller: *Jeg er overbevist om at...* (noe er sant). Nei, den begynner med: *Jeg tror på Gud*. Og når vi tror på noen, tror vi også på det han sier.

Men hva betyr det å tro på noen? Vi åpner oss for vår beste venn. Vi gjør det fordi vi vet at vi kan stole på ham eller henne. Kanskje stoler vi til og med på vennen vår til tross for hva andre sier om ham eller henne fordi vi vet mer, vi kjenner vennen vår og vet at vi kan stole på ham eller henne. Vi trenger ikke noe bevis for det.

Det er dette Kirken mener med tro. Det har med *tillit, trofasthet og standhaftighet* å gjøre.

Oppgaver:

Les om Abraham i 1.Mos. 12,1-8 og 1.Mos. 15,1-7.

1. Hva lovte Gud Abraham?
2. Det var en gang en rabbi som ba: **"Herre, gjør meg lik Abraham! Og jeg vil leve i tro; Jeg vil svare på ditt kall, men gjør meg først lik Abraham." Og Gud svarte ham og sa: "Vet du, jeg har allerede hatt en Abraham!" Hva tror du var galt med rabbiens ønske?**
3. Tro har med vennskap å gjøre. Hva synes du er viktig i et vennskap?
4. Ordet "åpen" eller "å åpne" er ofte benyttet i Bibelen. **Å åpne døren, øynene, hendene, veien, munnen og ørene. Ofte er det snakk om å åpne seg for å motta et nytt liv. Jesus snakker også om veien til livet. Skrive noen setninger som binder sammen ordene: å åpne opp, livet, tro.**

Å tro på noen innebærer å være åpen for og kunne ha tillit til noen. Dette gjelder i enda større grad i vår tro på Gud. Ved å tro på Gud går jeg ut fra at jeg ikke er meg selv nok, at mitt eget liv ikke bare er avhengig av mine egne krefter. Jeg bærer ikke livet alene. I troen vokser sikkerheten om at jeg kan bære mye fordi jeg selv er båret, jeg kan holde fast fordi noen holder meg fast. Slik gir troen liv og frihet.

Å bli kjent med noen

Det er merkelig, men det går an å leve ved siden av mennesker og aldri bli virkelig kjent med dem. Hvorfor er det slik? Kanskje er de sjenerte, eller kanskje snakker de et annet språk. Kanskje går de på en annen skole og klubb. Slike mennesker kan vi bare beskrive slik de ser ut på utsiden eller ut fra det vi har hørt andre fortelle om dem. Den eneste

måten å virkelig bli kjent med dem på, er å la dem fortelle om seg selv.

Dersom mennesker åpner seg for oss og forteller hvem de er, kan vi si at de åpenbarer seg for oss. Først når dette skjer, blir vi virkelig kjent med hverandre. Tenk for eksempel på popsangere eller idrettsstjerner som vi beundrer. Vi hører på musikken deres eller ser hver eneste kamp de spiller, men vi møter dem aldri i deres vanlige liv. Så lenge vi ikke møter dem ansikt til ansikt og de forteller om seg selv til oss, kan vi ikke si: "Vi kjenner hverandre."

Å bli kjent med Gud

Når vi vet hvordan vi kan bli kjent med noen, forstår vi også lettere hva som er meningen med å åpenbare seg. Det er ved å åpenbare seg at en annen lar oss bli kjent med ham.

Hva har det med Gud å gjøre? Det er akkurat dette Gud har gjort. Han har åpenbart seg helt for oss slik at vi virkelig kan lære å kjenne ham.

For to tusen år siden snakket Paulus om Guds storhet. Det var da han kom til den gamle greske byen Athen og oppdaget at byen var full av statuer som forestilte hedenske guder. Der fant han også et alter for en ukjent gud. Paulus forklarer at denne ukjente guden er den Gud som har skapt oss, og at han er større enn noe bilde mennesker kan forme.

Naturen er en del av Guds åpenbaring. Han har etterlatt sine spor i skapelsen. Vi kan oppdage Guds kjennetegn i universets storhet. Gud er som en stor kunstner som kan bli gjenkjent i sine verk. Men vi kan ikke kjenne Gud slik han virkelig er før han forteller oss mer om seg selv, det vil si ikke før Gud åpenbarer seg selv for oss.

Oppgaver:

1. Les: Apg. 17,22-25.

**Hvorfor lovpriser Paulus folket?
Hvem er den Gud athenerne tilber,
men ikke kjenner?**

**2. Hvordan forestiller du deg Gud? Er det
spesielle ord du forbinder med Gud?**

Guds åpenbaring

De viktigste ting vi vet om Gud har én kilde: Gud selv. At Gud gir seg til kjenne kalles for Guds åpenbaring. Den er grunnlaget for hele vår kristne tro. Det er Gud selv som åpenbarer at han elsker oss og er involvert i vår verden og våre liv.

I historien

Guds åpenbaring førte til at jødene brøt opp fra Egypt og de forstod at Gud var med dem og befri dem fra slaveriet. Han var ikke bare en upersonlig tilskuer, han var personlig involvert i deres liv. Gud fortsatte med å involvere seg i israelittenes liv gjennom mange generasjoner. Det største var da Jesus kom til jorden.

Guds åpenbaring skjer mellom mennesker og Gud, er ment for alle mennesker og har historiske konsekvenser.

Spørsmål

- Ikke alle mennesker har lest i Bibelen eller har lyttet til noen fra Kirken som har fortalt dem om Jesus. Hvordan kan de allikevel forstå at det finnes en skaper? Hvordan kan de forstå noe om Gud?**

Det gamle testamente

Tenk deg en bryllupsfest. Noen holder en tale om hvordan brudeparet ble kjent med hverandre. Noen har laget en sang om dem. Et gammelt brev er funnet og leses høyt. En morsom hendelse blir gjenfortalt, og vanskelige øyeblikk de har gjennomgått blir husket. Et dikt blir deklamert. Alle disse helt forskjellige tingene sier noe om de to som skal gifte seg, og man forstår raskt hvordan andre har opplevd de to. Slik blir man godt kjent med dem og med deres kjærlighetshistorie.

Det gamle testamente er egentlig en samling skrifter som alle uttrykker kjærlighetshistorien mellom Gud og hans folk. Selv om Det gamle testamente

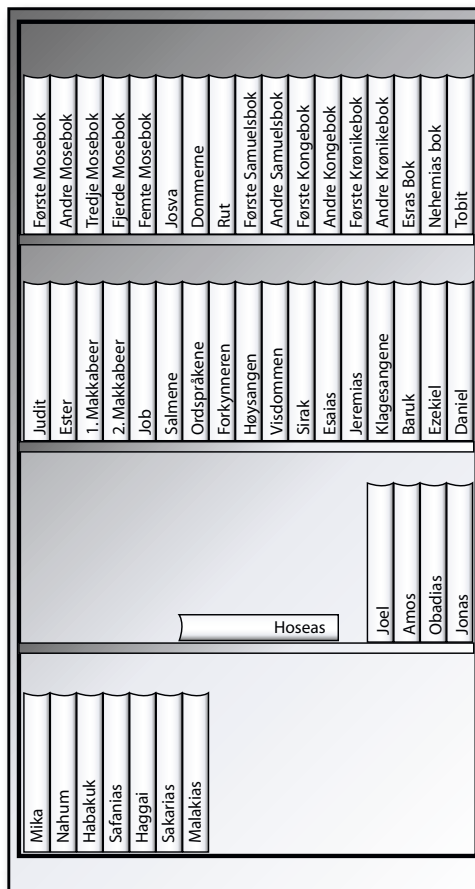
beskriver historien gjennom en tidsperiode på over tusen år, er det allikevel mer enn en historiebok som bare inneholder fakta. Det er en bok som vil formidle noe til oss. Derfor må vi spørre: Hva ville man formidle? Hva er viktig i fortellingen eller historien? Hvorfor forteller man akkurat dette videre gjennom flere tusen år?

Det gamle testamente er i den forstand ikke en bok, men et bibliotek. På Jesu tid hadde man ikke en bibelbok slik som vi har, men mange forskjellige bokruller som var laget av pergament.

De forskjellige bøkene i Det gamle testamente ble ikke skrevet samtidig. De ble til over en periode på nesten 1000 år. I tiden før de ble skrevet ned, hadde beretningene blitt overlevert muntlig fra generasjon til generasjon. Det kan gjøre det lettere for oss å forstå innholdet i de forskjellige bøkene, dersom vi vet noe om hvilken periode de er skrevet i. Når vi kjenner datidens skrivemåte, hvordan de

Pergament er laget av skinn, ofte fra esel eller kalv. Skinnen bløtes opp, spennes fast på rammer og skrpes og slipes glatt, noe som gir et godt underlag å skrive på. Pergament er langt mer holdbart enn papir og kan under gode omstendigheter holde seg i langt over 1000 år. Kvaliteten var også en av grunnene til at få hadde egen Bibel før trykkekunstens oppfinnelse. En Bibel kostet vanligvis langt mer enn en svært god årslønn.

tenkte om Gud og hvilken situasjon israelsfolket var i, forstår vi også bedre bokens budskap. Vi kan bare tenke oss selv dersom to gutter skriver dikt om hvordan de har oppdaget Guds nærvær, og den ene skriver midt i en krig, og den andre skriver diktet mens han er på sommerferie. Det vil bli en stor forskjell på diktene, selv om de i grunnen handler om det samme.

Det gamle testamente inneholder mange forskjellige litterære genre, eller skrivemåter, med forskjellig oppbygging, struktur og opprinnelige bruksområder. For eksempel:

Lovbøker: *Dere skal ikke drive med spådomskunster og tegntyding.* (3.Mos. 19,26)

Poesi: *Jeg vil stå opp og gå rundt i byen og lete på gater og torg etter ham som mitt hjerte har kjær.* (Høys. 3,2)

Profetier: *Den dagen reiser jeg opp igjen Davids falne hytte. Jeg murer igjen dens revner og reiser det som ligger i grus; jeg bygger den som i gamle dager.* (Am. 9,11)

Folkets historie: *Allerede for lenge siden, da Saul var konge over oss...* (2.Sam. 5,2)

Oppgaver:

1. Hvordan vil du beskrive følgende tekster fra Bibelen? Hvilke genre tilhører de?

- I det tredje året Hosea, sønn av Ela, var konge i Israel, ble Hiskia, sønn av Akas, konge i Juda. Han var tjuefem år gammel da han ble konge, og han regjerte i Jerusalem i tjue år. Hans mor hette Abi og var datter av Sakarja. (2.Kong. 18,1-2)
- Si til israelittene: Når en mann dør sønneløs, skal dere la arven gå over til datteren. Har han ikke noen datter heller, skal dere gi den til hans brødre. (4.Mos. 27,8-9)
- Hør på meg, dere som har kjennskap til rettferd, du folk som har min lov i hjertet! Vær ikke redd for menneskers hån, bli ikke skremt av deres spottende ord! (Jes. 51,7)
- Jeg fikk visdommen kjær og søkte den fra jeg var ung. Jeg ville føre den hjem som min brud, jeg ble forelsket i dens skjønnhet. (Visd. 8,2)

I løpet av den lange perioden da Det gamle testamente ble til, åpenbarte Gud seg mer og

Det finnes mange teorier om Israels opprinnelse, men ser vi bort fra Bibelen, har vi nesten ingen andre kilder som omtaler folkets første tid. Et unntak er en kort egyptisk notis fra midten av 1200 f.Kr., hvor det fortelles om "hebreere" som må arbeide med å slepe store steiner til byggingen av egyptiske festningsanlegg. Det passer med Bibelens beskrivelse av folkets slaveri i Egypt. Navnet "Israel" dukker opp for første gang i en egyptisk tekst som er noen år yngre. I teksten skryter en egyptisk farao av å ha ødelagt Israel – en litt forhastet overdrivelse!

mer. Han talte og handlet, og gjennom dette lærte folket mer om hvem Gud var. Disse hendelsene ble skrevet ned.

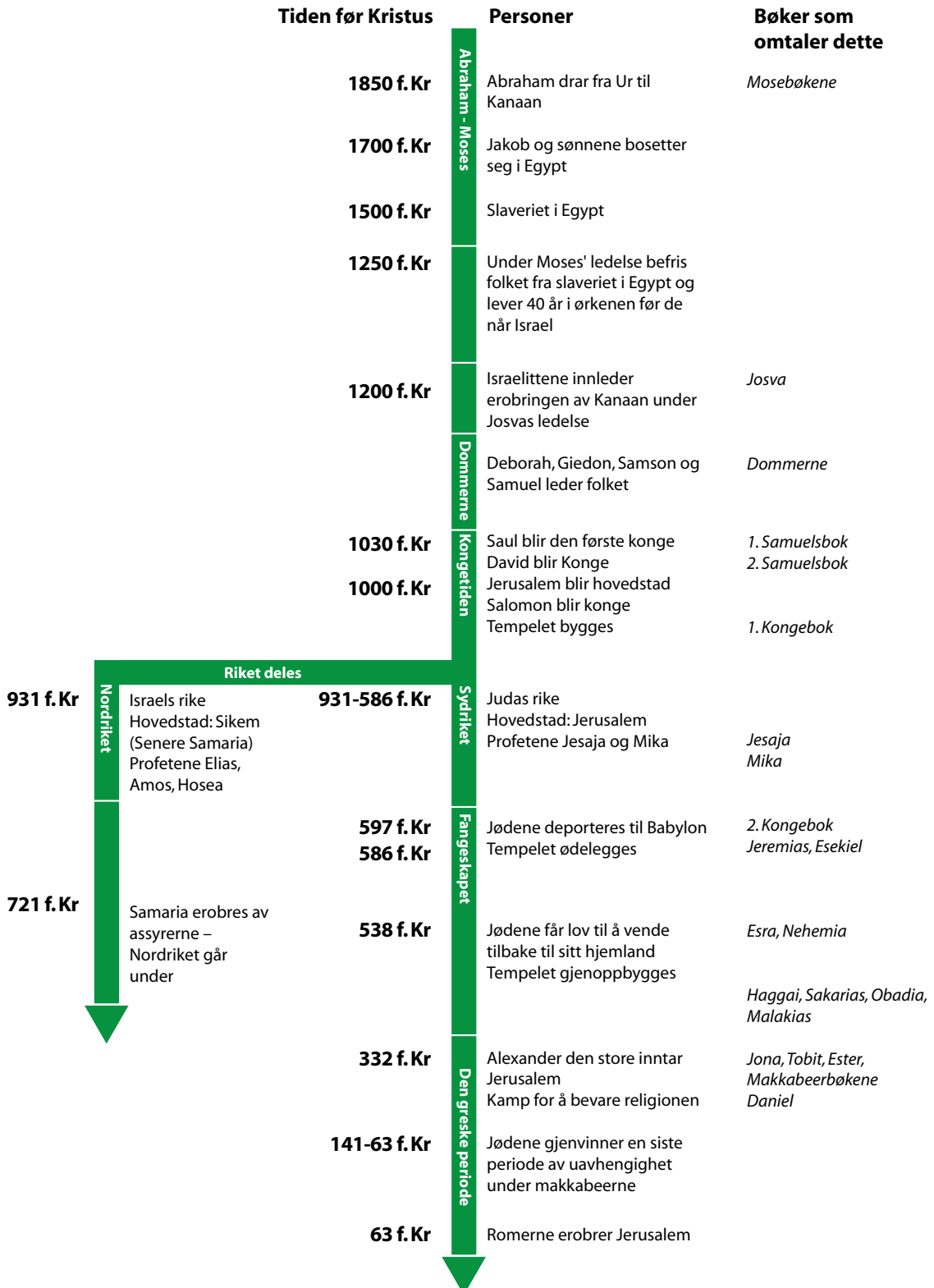
Men Det gamle testaments bøker er mer enn bøker skrevet av mennesker, de er inspirert av den Hellige Ånd. Gud har benyttet forfatterne og deres evner.

Det nye testamente

De fire første bøkene i Det nye testamente er evangeliene som hver for seg beskriver Jesu liv. Deretter følger Apostlenes gjerninger, som forteller om de første kristne. Så følger en mengde brev som ble skrevet til de første menighetene og til sist Johannes åpenbaring – også kalt Apokalypsen – som handler om de siste tider.

Evangelium betyr "godt budskap". Det gode budskapet ble ikke skrevet for å fortelle

Tidslinje for GT

alle detaljer om Jesu liv. Det viktigste for evangeliene forfattere var å fortelle om Jesu død og oppstandelse, hvordan Jesus møtte menneskene og hva han lærte dem.

Etter hvert som tiden gikk, oppstod det fortellinger om Jesu liv som apostlene aldri hadde forkynt. Disse fortellingene fremstilte Jesus for eksempel som en tryllekunstner. Det ble viktig for Kirken å ta stilling til hvilke skrifter som var pålitelige, hvilke skrifter som skulle leses og brukes i Kirken. De skriftene Kirken valgte ut, fikk plass i den boken som kalles Det nye testamente. Et av de viktige kriteriene for å bli valgt, var at brevene og evangeliene var kjent som de eldste. I tillegg hadde Kirken følgende kriterier:

■ Skriftene skulle være **apostoliske**; det behøvde ikke å være helt sikkert at de var skrevet av en apostel, men de skulle kunne føres tilbake til apostlenes forkynnelse.

■ Skriftene skulle være **allment brukt** i Kirken; det som mennesker i de forskjellige menighetene trodde på, skulle være det som ble akseptert av hele kirken. Kirken holdt også fast ved at Det gamle testamente skulle bli bevart og lest sammen med Det nye testamente.

Guds ord?

Et vanlig navn på Bibelen er *Guds ord*. Det kalles den fordi den er skrevet ned under den Hellige Ånds inspirasjon. Hva menes egentlig med det? Det er mennesker som har skrevet ned innholdet i Bibelen, derfor inneholder Bibelen menneskenes ord om Gud. Men samtidig har den Hellige Ånd virket slik at det som har blitt skrevet ned, også er Guds tale til menneskene. Alt som står i *Den hellige skrift* er slik som Gud har villet at det skulle være.

Uansett er Gud alltid større enn noen kan formidle. Når man taler om Bibelen som Guds ord, menes det derfor ikke Bibelens bokstaver, men det som teksten vil formidle. Det budskapet forstår vi mer og mer ettersom vi lar det trenge inn i vårt liv.

Guds Ord er ikke ord i en bok, Guds Ord er et levende Ord. Dette Ordet forteller Johannes-evangeliet om. Der kan vi lese: *Og Ordet ble kjød* (Joh. 1,14). Guds ord er blitt et menneske, Jesus Kristus, Guds sønn. Hele Den hellige skrift vitner om ham, han som vi møter i evangeliene, men hvis nærvær vi også aner i hele Bibelen.

Oppgaver:

1. Les i Jes. 52,13-53 om Herrens tjener. **Denne teksten blir ofte fremhevet når man snakker om Jesus. Hvorfor er det slik?**
2. Les Jes. 35,1-7 og sammenlign det med følgende tekst fra Matteus-evangeliet. "Johannes, som satt i fengsel, fikk nå høre om alt det Kristus gjorde. Han sendte bud med disiplene sine og spurte: "Er du den som skal komme, eller skal vi vente en annen?" Jesus svarte: "Gå og fortell Johannes hva dere hører og ser: Blinde ser, lamme går, spedalske renses og døve hører, døde står opp, og evangeliet forkynnes for fattige; og salig er den som ikke tar anstøt av meg." (Matt. 11,2-6) **Hvorfor tror du Jesus gav dette svaret til Johannes?**

Tradisjonen

I to tusen år har kristne verden over latt seg inspirere og fornye av Bibelen. Den leses i liturgien, i bibelgrupper, i familien og av

enkeltpersoner. Den er en kilde til hele Kirkens liv. Gud kaller oss også i dag til å vitne om Hans nærvær.

Skriften er grunnlaget for vår tro. Men er Skriften alene nok? Svaret er nei. Skriften kan ikke stå alene. Den trenger tradisjonen og fellesskapets livserfaringer, slik at den kan bli levende ord. Vi så allerede at Bibelen bygger på levende tradisjoner.

De levende tradisjonene fantes allerede før Bibelen ble skrevet, og det var disse som ble nedskrevet slik at Bibelen ble til.

Gir skriftene et fullstendig bilde av Jesus, av Kirkens første tid, og av alt det Gud har åpenbart? Nei, skriftlige ord kan aldri klare det. Til og med i slutten av Johannes-

evangeliet leser vi: *Men også mye annet har Jesus gjort. Skulle det skrives ned, hver enkelt ting, tror jeg ikke hele verden ville romme alle de bøker som da måtte skrives* (Joh. 21,25). Med disse sterke ordene sier Johannes oss at ingen skrevet tekst kan romme alle livets erfaringer. Men det som ble skrevet ned, er det viktigste og mest sentrale, og dette er uforanderlig. Kirken kan aldri gå bort fra eller fornekte

Skriftens Ord. Samtidig har Kirken ansvaret for å formidle Skriftens sanne betydning. I enhver tid må Skriften forstås og fortolkes om og om igjen. Dette forklarer hvorfor Den katolske kirke sier at Guds åpenbaring når oss gjennom Skriften og tradisjonen. De to er så knyttet til hverandre at det ene ikke kan forstås uten det andre.

Menneskenes svar

Vi bekjenner vår tro

Vi tror ikke alene. Vi står i et trosfellesskap som strekker seg ut over tider og steder.

Dette trosfellesskapet er felles om én tro,

Den katolske kirkes

tro. Tidlig i

sin historie

har Kirken

sammenfattet

troen i en

bekjennelse. Den

første kristne

bekjennelsen lød:

Jesus er Herre

(Rom. 10,9). Det er

den grunnleggende bekjennelse for alle

kristne.

Før han fór opp til himmelen, overgav Jesus dåpens sakrament til sine apostler. Han sa: *Meg er gitt all makt i himmel og på jord. Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler, idet dere døper dem til Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn og lærer dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende* (Matt. 28,18-20).

Apostlene fikk befaling om å døpe alle som ville bli Jesu disipler i Faderens og Sønnens

og den Hellige Ånds

navn. Den som skulle bli

døpt, måtte tro på det

han ble døpt til. Derfor

måtte dåpskandidaten i

forbindelse med dåpen

bekjenne *troen på*

Faderen og Sønnen og

den Hellige Ånd. Det

var dåpsbekjennelsen.

fremdeles

Etter hvert som apostlene og den tidlige

Kirken fortsatte sin misjon, oppstod det

uенigheter om hvordan man skulle forstå

forskjellige sider ved troen, slik som:

■ Var Jesus Kristus Gud? Døde han virkelig, og stod han opp igjen?

■ Var det Gud Faderen som hadde skapt verden?

■ Er det én Kirke?

■ Er det bare vår sjel, eller er det også vårt legeme som skal reises opp fra de døde?

Under Den hellige Ånds veiledning traff Kirken avgjørelser om disse spørsmålene. Avgjørelsene ble tatt inn i trosbekjennelsen. Slik økte bekjennelsene i omfang, og de ble etter to-tre-hundre år til de trosbekjennelsene vi kjenner og benytter i Kirken i dag.

Både Den apostoliske trosbekjennelse, og særlig Den nikenske trosbekjennelse – fra konsilene i Nikea og Konstantinopel i dagens Tyrkia – brukes i andre kirker og trossamfunn enn Den katolske kirke. Det er trosbekjennelser de fleste kristne er felles om. Det viser at vi deler det viktigste. Å ha felles trosbekjennelse er en veldig viktig brikke på veien til synlig enhet mellom alle kristne.

Trosbekjennelsens første ord er: Jeg tror. På latin heter det Credo, derfor kalles trosbekjennelsen ofte for Credo.

Det er to trosbekjennelser som brukes i liturgien i Den katolske Kirke. Den ene er spesielt knyttet til dåpen og dessuten til private andakter slik som rosenkransandakten. Det er *Den apostoliske trosbekjennelse*. Den andre trosbekjennelsen fremsier eller synger vi i høymessen. Det er *Den nikenske trosbekjennelse*.

Den apostoliske trosbekjennelse

Jeg tror på Gud Fader,
den Allmektige,
himmelens og jordens skaper,

og på Jesus Kristus,
hans enbårne Sønn, vår Herre,

som ble unnfanget ved den Hellige Ånd,
født av Jomfru Maria,
pint under Pontius Pilatus,
korsfestet, død og begravet,
som fór ned til dødsriket,
stod opp på den tredje dag fra de døde,
fór opp til himmelen,
sitter ved Gud, Faders, den Allmektiges,
høyre hånd,
skal derfra komme igjen
for å dømme de levende og de døde.

Jeg tror på den Hellige Ånd

den hellige katolske Kirke,
de helliges samfunn,
syndenes forlatelse,
kjødets oppstandelse
og det evige liv.
Amen.

Den nikenske trosbekjennelse

Jeg tror på én Gud,
den allmektige Fader
som har skapt himmel og jord,
alle synlige og usynlige ting.

Jeg tror på én Herre, Jesus Kristus,
Guds enbårne Sønn,
født av Faderen fra evighet.
Gud av Gud, lys av lys,
sann Gud av den sanne Gud,
født, ikke skapt,
av samme vesen som Faderen.
Ved ham er alt blitt skapt.
For oss mennesker og for vår frelses skyld
steg han ned fra himmelen.

Han er blitt kjød ved den Hellige Ånd
av Jomfru Maria, og er blitt menneske.
Han ble korsfestet for oss, pint under Pontius
Pilatus og gravlagt.

Han oppsto den tredje dag, etter Skriften,
før opp til himmelen,
og sitter ved Faderens
høyre hånd.

Han skal komme igjen med herlighet
og dømme levende og døde,
og på hans rike skal det ikke være ende.

Jeg tror på den Hellige Ånd,
Herre og livgiver,
som utgår fra Faderen og Sønnen,
som med Faderen og Sønnen tilbes og
forherliges,
og som er talt ved profetene.

Jeg tror på
én, hellig, katolsk og apostolisk Kirke.
Jeg bekjenner én dåp
til syndenes forlatelse.
Jeg venter de dødes oppstandelse
og det evige liv.
Amen.

Oppgaver:

- 1. Mange av formuleringene i Den nikenske trosbekjennelse bygger på innledningen til et av de fire evangeliene. Slå opp i Bibelen og finn ut hvilket evangelium det er.**
- 2. Her er noen utdrag fra Den nikenske trosbekjennelse. Les i innledningen til det evangeliet du fant i forrige oppgave, og finn ut hvilke vers som har lignende formuleringer.**
 - **Guds enbårne Sønn,**
 - **født av Faderen fra evighet.**
 - **Gud av Gud, lys av lys,**
 - **sann Gud av den sanne Gud,**
 - **født, ikke skapt,**
 - **av samme vesen som Faderen.**
 - **Ved ham er alt blitt skapt.**
 - **For oss mennesker og for vår frelses skyld steg han ned fra himmelen.**

Tro, tvil og liv uten tro

Vi kan ikke vite om Gud eksisterer, i hvert fall ikke med det man forbinder med typisk vitenskapelig viten. Men en sikkerhet kan du få. Man kan finne mange, veldig mange ting som taler *for* Guds eksistens. De blir tilstrekkelige vitnesbyrd dersom man gir dem tilslutning i tro. Det er intet motsetningsforhold mellom tro og fornuft, det er ikke slik at de går mot hverandre. Tvert imot, Gud har skapt begge, og de går sammen som hånd i hanske.

Troen er en tillitserklæring som gjør vår vilje i stand til å anerkjenne det vår forstand ikke klarer å gripe om. Der vår fatteevne slutter, bringer troen oss videre. Tro krever ydmykhet, nemlig det å erkjenne at man ikke kan forstå alt. Dette betyr ikke at det man ikke forstår strider imot fornuften,

men at fornuften, selve menneskesinnet, har sine begrensninger. Vi er endelige av natur, og å forsøke å forstå uendelighet, er en umulighet for et endelig og begrenset individ. Samtidig kan fornuften erkjenne at det ikke er noe som hindrer muligheten av det uendeliges eksistens. Fornuften vår forteller for eksempel at man alltid kan legge til enda et tall til en tallrekke og fortsette med det i det uendelige, men å fatte hele den uendelige tallrekken er umulig for oss. På samme måte har vi det når vi skal forsøke å forstå Gud. Vi kan forstå at han eksisterer, men å begripe hva Gud er i hele sin fylde, er umulig for oss.

Men ikke alle mennesker er troende. Det er to måter å være ikke-troende på. Man kan være agnostiker eller ateist.

Ateister

Ateister er mennesker som nekter at Gud finnes. Selv om vi ikke skulle kjenne noen som kaller seg for ateist, finnes det mange mennesker som lever som om de er ateister. Det vil si: Det er mennesker som aldri tenker på Gud, eller mennesker som bare snakker om Gud, men ikke lever som om han finnes. De siste er praktiske ateister.

Er ateister uansett dårlige mennesker? Selvsagt er de ikke det! Noen mennesker er

ikke troende, de tror ikke på Gud. Men de kan leve etter mange gode verdier, de kan ha omsorg for andre og for verden, og de kan kjempe for fred.

Hvorfor er de ateister? Det finnes mange grunner til det. Det kan være at de aldri har hørt evangeliets budskap. En annen grunn kan være at de har snakket med troende som ikke har gitt gode svar på spørsmålene deres, slik at de trodde det var dumt å tro.

Eller de kan ha møtt troende som var dårlige eksempler, noe som gjorde at de snudde seg bort fra Gud. Hva som enn kan være grunnen, kan vi aldri dømme dem, for vi kjenner ikke omstendighetene.

Dersom de allikevel lever et samvittighetsfullt liv, lever de ubevisst etter de gode verdier som Gud har lagt inn i dem.

Da Gud skapte mennesket, gav han det egenskaper og lignet de han selv hadde, blant annet evnen til å gjøre det gode. Dette var spesielt for menneskene i forhold til alle andre skapninger. Derfor sier Bibelen at mennesket er skapt i Guds bilde. Dette gjelder alle mennesker, uansett om de tror eller ikke. Når ikke-troende lever på en måte som er etter Guds vilje, blir Guds bilde mer synlig i deres liv. Annerledes er det om de bevisst lukker seg for Gud og setter seg imot det gode de blir oppfordret til i sine hjerter og som har sin opprinnelse i Gud.

Agnostikere

Agnostikere er mennesker som ikke har bestemt seg for om de vil tro på Gud. De er stadige søkere. De sier at vi ikke kan bevise Guds eksistens eller kjenne svarene på livets viktigste spørsmål. De stoler kanskje bare på de ting som man kan se, føle, høre eller erfare på en fysisk måte.

Når vi vet hva det betyr å kunne ta del i Guds liv, i hans kjærlighet og håp, og oppleve hans nærvær i vårt liv, da kan vi si at mennesker uten tro ikke vet hva de går glipp av.

Betyr det at troende mennesker aldri kjenner øyeblikk av tvil i sitt liv? Nei. Vi var ikke mennesker dersom vi ikke kjente tvil. Men som troende kan vi alltid vende oss til Jesus. ”Jeg tror, hjelp meg i min vantro!” kan vi be, sammen med faren til den syke gutten i Markusevangeliet (Mark. 9,24).

Det er viktig at vår tvil eller usikkerhet fører til at vi leter videre. På den måten blir vi bedre kjent med Gud og utdyper vår tro.

Spørsmål

- 1. Hva kan skje dersom man ikke søker svar på de spørsmål man har i forbindelse med troen?**
- 2. Hvordan mener du man finner svar på trosspørsmål?**

Del 2

Trosbekjennelsen

Jeg tror på Gud Fader, den allmektige skaper

”Jeg tror på Gud” er de første ordene i trosbekjennelsen. Det er egentlig hele trosbekjennelsen i fire ord. Resten er bare presiseringer av disse ordene. Dersom vi ikke kan bekjenne ”Jeg tror på Gud”, vil de andre ordene i trosbekjennelsen være meningsløse for oss.

Er Gud skjult for oss?

Hvem er egentlig Gud? Hvordan skal vi forestille oss Gud? Du har sikkert støtt på en hel del forestillinger om Gud. *Gud finnes i naturen*, sier mange. *Gud finnes inne i oss*, mener noen. Andre påstår at Gud er en kraft. Selv i Bibelen støter vi på mange forskjellige gudsbilder.

✓
Da de første sovjetiske astronautene reiste til månen sa en av dem etterpå: ”Jeg var høyt oppe. Jeg så jorden som en liten ball, men Gud så jeg ikke...”

Hvilket bilde har vi av Gud? Hvordan forestiller vi oss Gud når vi ber til Ham? Til alle tider har mennesker forsøkt å gi Gud et ansikt. Moses fikk tale med Gud da han var oppe på berget, men da Moses ba om å få se Herrens herlighet, fikk han til svar: *Du kan ikke få se mitt ansikt, ...for det menneske som ser meg, kan ikke leve* (2.Mos. 33,20).

Gud skjulte sitt ansikt for Moses, for hverken Moses eller resten av Israels folk var modne nok til å få den fulle åpenbaring av Gud og hans vilje. Bare litt etter litt, gjennom flere hundre år, lot Gud israelsfolket bli mer og mer kjent med ham.

Har da menneskene i utgangspunktet ingen mulighet til å vite noe om Gud? Er Gud ukjent og fremmed for verden? Nei, Gud har ikke latt noe menneske være uten kunnskap om ham. Han har satt sine spor i alt som er til, både det som vi kan se rundt oss og det som er inne i oss, våre følelser og vår fornuft. Hele skapningen forteller om sin skaper, og vår fornuft er i stand til å kjenne igjen dette og lære noe om Gud av det. Så tydelig er sporene

av Gud at kong David kan si: *Dåren sier i sitt hjerte: "Det finnes ingen Gud"* (Sal. 14,1). Og den hellige apostelen Paulus skriver: *For det en kan vite om Gud, ligger åpent for dem; Gud selv har åpenbart det. For hans usynlige vesen, både hans evige kraft og hans guddommelighet, har menneskene helt fra skapelsen av kunnet se og erkjenne av hans gjerninger. Derfor har de ingen unnskyldning* (Rom. 1,19 – 20).

De fleste av oss har vel også innimellom en opplevelse av at det er noen som står bak alt det vi ser. Mange har ligget på ryggen, sett på stjernehimmelen og meditert over verdensrommets uendelighet og ufattelighet og på en eller annen måte fått en fornemmelse av Gud. Mange har også opplevd hvor finurlig hele skaperverket er ordnet, hvordan blomstene for eksempel benytter seg av insekter og fugler til å formere seg, eller laksen finner tilbake fra havet til den samme elven år for år. Eller hvordan løvetannen bryter seg vei gjennom asfalten. Vi får en fornemmelse av at det er et fornuftig vesen som står bak alt dette. Verdens religioner og mye av menneskenes filosofi vitner om at mennesker har kjent igjen Guds spor i skapningen.

Gud er allikevel alltid større og mer enn det vi kan forestille oss. Denne lille beretningen fra den hellige Augustins liv sier noe om det:

Det fortelles om den hellige Augustin at han en dag vandret på stranden ved Middelhavet og forsøkte å fatte Guds treenighet. Han tenkte og tenkte. Plutselig oppdaget han en liten gutt som gikk frem og tilbake med en liten bøtte og hentet vann fra sjøen. Vannet helte han i en grop han hadde gravd ut på stranden. Augustin ble nysgjerrig og spurte gutten hva han gjorde. *"Jeg forsøker å få hele*

Middelhavet oppi gropen min!" sa gutten. *"Men det er jo umulig. Middelhavet er alt for stort til å få plass i den!"* sa Augustin. Da sa gutten: *"Like umulig er det for din hjerne å fatte Gud."* Etter disse ordene forsvant gutten.

Spørsmål

- 1. Har du opplevd øyeblikk hvor du har fornemmet Guds eksistens?**
- 2. Hva tror du er de vanligste forestillingene om Gud blandt mennesker i Norge som ikke lever i nærkontakt med et kristent fellesskap? Sier disse forestillingene noe sant om Gud slik vi kjenner Gud i kristendommen?**

Gud er nær

Hvor er egentlig Gud? Mange forestiller seg kanskje at Gud sitter på et sted høyt oppe der han titter ned for å se hvordan det går med oss; for vi ber jo: *Fader vår, du som er i himmelen*. Men slik er det ikke. At Gud er i himmelen, betyr ikke at han bor mellom skyene. Gud er så stor at det ikke finnes noe sted der han ikke er. Han er over oss, under oss, rundt oss og i oss. At han er i himmelen, betyr at vi ikke kan se ham ansikt til ansikt. Himmelen er ikke et bestemt sted, men den delen av verden rundt oss som er usynlig, den del av verden som også englene er i. De passer jo også alltid på oss uten at vi kan se dem.

Vanligvis tenker vi ikke så mye over at Gud er rundt oss hele tiden. Vi mennesker er så opptatt med andre ting. Men allikevel ligger det en stor trygghet for oss i dette. Selv om ikke vi tenker på Gud, så tenker alltid han på oss. Gud er ikke avhengig av oss for å komme nær oss. Han er nær oss uansett.

Salme 139 forteller om Guds nærvær:

Herre, du ransaker meg og kjenner meg.
Om jeg sitter eller står, så vet du det,
langt bortefra merker du mine tanker.
Om jeg går eller ligger, ser du det,
du kjenner alle mine veier.

Ja, før jeg har et ord på tungen, vet du det, Herre,
fullt og helt.

Bakfra og forfra omgir du meg,
du har lagt din hånd på meg.
Det er for underfullt til å skjonne,
det er så høyt at jeg ikke kan fatte det.

Hvor skal jeg gå bort fra din Ånd,
hvor skal jeg flykte fra ditt åsyn?

Farer jeg opp til himmelen, er du der,
rer jeg leie i dødsriket, er du der.
Tar jeg morgenrødens vinger på
og slår meg ned der havet ender,
så fører du meg også der,
din høyre hånd, den holder meg fast.

Og sier jeg: "La mørket dekke meg og lyset omkring
meg bli til natt",

så er ikke mørket mørkt for deg,
og natten er lys som dagen,
ja, mørket er som lyset.

For du har skapt mitt indre,
du har vevd meg i mors liv.
Jeg takker deg fordi jeg er skapt
på skremmende, underfullt vis.

Underfulle er dine verk, det vet jeg så vel.
Mine ben var ikke skjult for deg da jeg ble skapt i
løndom og ble formet i jordens dyp.

Du så meg den gang jeg var et foster, i din bok ble
alt skrevet opp; mine dager ble dannet før en eneste
av dem var kommet.

Gud, hvor høye dine tanker er,
hvor veldig summen av dem!
Vil jeg telle dem, er de talløse som sand,
blir jeg ferdig med det, er jeg ennå hos deg.

Gud har åpenbart seg

Gud har ikke villet at vi mennesker bare skal famle rundt på leting etter ham. Han har selv villet gjøre seg kjent for oss for å føre oss til et liv med ham. Gjennom historien med et helt bestemt folk, israelsfolket, har Gud åpenbart mer og mer av hvem han er. Aller først åpenbarte han sitt navn for Moses:

Moses gjette småfeet for svigerfaren Jetro, presten i Midjan. Da hendte det en gang at han drev feet over på den andre siden av ørkenen og kom til Guds fjell, Horeb. Der viste Herrens engel seg for ham i en flammende ild, som slo opp fra en tornebusk. Med ett fikk han se at busken stod i lys lue, men den brant ikke opp. Da tenkte Moses med seg selv: "Jeg vil bort og se dette underfulle synet, at tornebusken ikke brenner opp." Men da Herren så at han kom borttil for å se, ropte han ut av tornebusken: "Moses, Moses!" Og han svarte: "Ja, her er jeg." Da sa Gud: "Kom ikke nærmere! Ta dine sko av deg! For det stedet du står på, er hellig jord." Herren sa: "Jeg er din fars Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud." Da skjulte Moses ansiktet; for han våget ikke å se på Gud. (2. Mos. 3,1–6)

Gud taler så til Moses og ber ham fortelle til sitt folk at han som er deres fedres, Abrahams, Isaks og Jakobs Gud, vil befri dem fra slaveriet i Egypt og føre dem inn i et annet land.

Da sa Moses til Gud: "Men når jeg nå kommer til israelittene og sier til dem at deres fedres Gud har sendt meg, og de så spør etter hans navn, hva skal jeg da svare?" Da sa Gud til Moses: "Jeg er den jeg er. Slik skal du svare israelittene: Jeg Er har sendt meg til dere." (2. Mos. 3,13f)

Spørsmål

Hvorfor tror du Gud åpenbarte seg som

Jeg er **eller** Jeg er den jeg er? **Hva sier dette navnet deg?**

Gud overrasker oss

Gud åpenbarer sitt navn for Moses, men dette navnet "Jeg er" er så mystisk at det virker som om Gud allikevel ikke sier hva navnet hans er. Det er som om Gud vil si at våre forestillinger aldri kan fatte ham. Han lar seg ikke fange inn i menneskenes ord, heller ikke i et navn.

Ikke sjelden overrasker Gud menneskene når han åpenbarer seg for dem. Gud viser at han ikke lar seg fange inn i menneskelige forestillinger. Profeten Elias fikk oppleve dette. Han hadde måttet flykte ut i ødemarken, helt til Guds berg der hvor Moses hadde mottatt loven fra Gud. Da åpenbarte Gud seg for Elias. Han sa: *"Gå ut og still deg opp på fjellet for Herrens åsyn!"* Og se, Herren gikk forbi. Foran ham fór en stor og sterk storm, som kløvde fjell og knuste knauser; men Herren var ikke i stormen. Etter stormen kom det et jordskjelv; men Herren var ikke i jordskjelvet. Etter jordskjelvet kom det en ild; men Herren var ikke i ilden. Etter ilden kom lyden av en svak susing. Da Elia hørte den, drog han kappen for ansiktet, gikk ut og stilte seg ved inngangen til hulen. (1. Kong. 19,11-13)

Storm, jordskjelv og ild – det var i slikt israelittene forventet at Gud skulle åpenbare seg. Men Gud overrasker. Istedenfor å åpenbare seg på disse dramatiske måtene, kommer han til oss i en svak susing.

Oppgaver

1. Hva lærer det oss om Gud at han valgte å komme i en svak susing istedenfor i storm, jordskjelv eller ild?
2. I følgende bibelsteder finner du noen av gudsbildene i Det gamle testamente. Slå opp og finn ut hvilke bilder dette er: 2. Mos. 15,26; 2. Mos. 19,18; 5. Mos. 32,11; Dom. 6,24; Jes. 66,13; Jes. 66,16; Sal. 23,1; Sal. 68,6.
3. Hvilke av disse bildene kommer nærmest ditt eget bilde av Gud, for eksempel slik du forestiller deg ham når du ber?

Skaperen

I Det gamle testamente kan vi lese om hvordan israelsfolket gradvis forsto mer av Gud. Gud talte til dem, gav dem bud og handlet i livet og historien deres. Den erfaringen som ble stående som den største for dem, var befrielsen fra slaveriet i Egypt. Da fikk de oppleve at Herren var deres forløser.

Men så begynte en ny tid da deres tro ble satt på harde prøver. De møtte store krigsmakter, folkerike byer som stod i sterk kontrast til den stillhet de hadde som nomader, uventede problemer og vanskeligheter. De dypeste spørsmål om det å være menneske ble vekket. Hvilken verdi har denne verden? Hvor kommer den fra og hvor går den hen? Folkene omkring dem hadde mange fortellinger som handlet om gudene deres og om gudenes forhold til denne verden. De fortalte om mange slags makter som hadde innflytelse på gjøremålene deres: dødens mørke, avgrunnsvann, engler, djevler og demoner, solen, månen, stjernene på himmelen. I sin pakt med Gud Herren hadde

israelsfolket lovet å ikke ha andre guder.

I skapelsesberetningen kommer det tydelig frem at Gud har skapt alle ting. *I begynnelsen skapte Gud himmelen og jorden.* Slik begynner historien om hvordan verden er blitt til og henger sammen. Denne historien feier ut alle andre guder. Solen, månen og stjernene er fantastiske, men de er ikke mer enn en del av skaperverket. Det finnes ingen mørkemakter vi bør falle på kne for. Det finnes bare én Gud vi skal tilbe, han som har skapt alt, både det synlige og det usynlige.

Hva gjorde så Gud etter at han hadde skapt verden? Gav han skapningene naturlover som de skulle følge og trakk seg selv tilbake for å la skapningene leve alene? Er verden en slags maskin som Gud har satt i gang, men som nå går av seg selv? Nei, selv om Gud har gitt naturen lover som menneskene kan se eller forske seg frem til, så holder ikke Gud seg utenfor. Verden kan ikke eksistere uten Gud,

den faller fra hverandre uten at Gud holder den sammen. På samme måte som ingen ting kan bli til uten at Gud vil det, kan heller ikke noe fortsette å eksistere uten Guds vilje. Guds skaperkraft, hans Ord og hans Ånd, holder verden sammen og lar stadig nytt liv vokse frem på jorden. Ikke noe menneske, ja, ikke et eneste lite vesen har blitt til uten at Gud har virket med sin skaperkraft. Han kjenner og sørger for hver minste ting og hvert eneste menneske på jorden. Det finnes ikke noe eller noen som han ikke har omsorg for. Gud kjenner våre behov bedre enn vi selv gjør. Derfor sier Jesus:

Vær ikke bekymret for mat og drikke som dere må ha for å leve, og heller ikke for klærne som kroppen trenger. Er ikke livet mer enn maten og kroppen mer enn klærne? Se på fuglene under himmelen! De sår ikke, de høster ikke og samler ikke i hus, men den Far dere har i himmelen, gir dem føde likevel. Er ikke dere mer verd enn de?

Det at Gud gjennom alle ting styrer verden mot sitt mål, kalles Guds forsyn.

Hvem av dere kan vel med all sin bekymring legge en eneste alen til sin livslengde? Og hvorfor er dere bekymret for klærne? Se på liljene på marken, hvordan de vokser! De arbeider ikke og spinner ikke, men jeg sier dere: Selv ikke Salomo i all sin prakt var kledd som en av dem. Når Gud kler gresset på marken så fint, det som står der i dag og kastes i ovnen i morgen, hvor mye mer skal han ikke da kle dere? Så lite tro dere har!

Vær altså ikke bekymret og si: Hva skal vi spise? eller: Hva skal vi drikke? eller: Hva skal vi kle oss med? Alt dette er hedningene opptatt av; men den Far dere har i himmelen, vet at dere trenger alt dette. (Matt.6, 25–32)

Gud sørger for at verden ikke faller sammen, og han sørger for alle sine skapninger. Men Gud har også skapt verden med et mål. Verdenshistorien er ikke som et hjul som går rundt og rundt slik mange tror. På samme måte som verden har et opphav, en begynnelse, har den også et mål. Gud er ikke ferdig med å skape verden. Verden er fortsatt underveis, og Gud vil føre den mot fullkommenheten. Han vil gi verden del i sin herlighet. Gjennom hele historiens gang er det dette målet Gud styrer verden mot. Mennesket har fått en fri vilje og kan gå imot Guds vilje, mot hans kjærlighet. Men dette fratår ikke Gud muligheten til å vende det onde til det gode og til slutt oppreise alt i forening med hans liv og herlighet.

Spørsmål

Hvorfor kan det være vanskelig å se at Gud styrer verden mot sitt mål?

Skapelsesberetningene og den moderne vitenskap

Bibelens fortellinger om verdens og alle levende veseners tilblivelse har aldri blitt så utfordret som etter at de moderne vitenskaper gjorde sitt inntog. Særlig synes teorien om *the big bang* og teorien om *artenes utvikling* å motsi Bibelens skapelsesberetninger. Mange mennesker er blitt drevet til ytterpunkter av denne unødvendige konflikten. Noen har sagt farvel til kristen tro, fordi de ikke greide å forene troen med moderne vitenskap. Andre er blitt bibelfundamentalister som overhode ikke vil lytte til ”denne verdens lærde”. Er det slik at vi må velge mellom vitenskap og religion, eller går det an å gi sin tilslutning til den katolske tro og samtidig forholde seg åpen til resultatene av moderne forskning?

Evolusjonsteoriens far, Charles Darwin, skrev:

Jeg har aldri fornektet Guds eksistens. Jeg tror at evolusjonsteorien veldig godt kan forenes på en harmonisk måte med troen på Gud som en personlig skaper.

Spørsmål

Har du funnet en tilfredsstillende løsning på forholdet mellom Bibelens skapelsesberetninger og vitenskapens syn på verdens tilblivelse og utvikling?

Katolsk tro er i utgangspunktet positiv til forskning og vitenskap. Noen konflikt mellom ærlig og ansvarlig vitenskap og Kirkens tro kan egentlig ikke eksistere. Gud har tross alt skapt det vi forsøker å få viten om! Den hellige Edith Stein sier: *Gud er Sannheten. Den som søker Sannheten, søker Gud, enten han er klar over det eller ikke.* I all sannhetssøkende forskning vil man møte Gud, hans spor kan man ikke unngå. Derfor er man ikke nødvendigvis i konflikt med den katolske tro om man finner ut at det vitenskapelige verdensbildet ikke stemmer overens med en bokstavelig forståelse av Bibelens skapelsesberetninger. Det er heller ikke noe nytt i Kirkens historie at mennesker har sett at skapelsesberetningene ikke gir et fotografisk bilde av verdens tilblivelse og urtiden. Kirken har i grunnen aldri lært at skapelsesberetningene skulle være noen vitenskapelig gjengivelse av det som skjedde. Allerede den hellige Thomas Aquinas (1225-1274) skrev at det aldri har vært noen tid hvor løver og lam har gresset fredfullt sammen, de ville dyrene har aldri vært tamme i bokstavelig forstand.

Skapelsesberetningene i Bibelen skal altså ikke være noen konkurrent til naturvitenskap og forskning. Det er andre ting Gud vil lære oss gjennom dem. Gjennom skapelsesberetningene vil Gud først og fremst si oss noe om sitt forhold til verden og om hvilken plass og rolle han har gitt mennesket i den verden han har skapt. Litt forenklet kan vi si at vitenskapen vil gi svar på spørsmålet *hvordan?* mens Bibelen svarer på spørsmålet *hvorfor?*

Spørsmål

Vi mennesker kan se og tolke historien på mange forskjellige måter. En politiker kan for eksempel se og beskrive historiske hendelser på en helt annen måte enn en miljøaktivist. Hvordan tror du en troende, en kristen, vil se på historien?

Den allmektige Gud

Oppgaver:

- Gud, sørg for at jeg får en ny PC.
- Gud, sørg for at vennen min ikke får vite at jeg har løyet for ham.
- Gud finnes ikke, ellers hadde Han sørget for at datteren min ikke ble stoffmisbruker.
- Hvordan kan det finnes en gud når det er så mye krig i verden?

1. Tror du at disse menneskene (nevnt ovenfor) har et riktig bilde av Guds allmakt?
2. Hva forbinder du med Guds allmakt? Tenker du noe lignende om Guds allmakt som personene ovenfor?

At Gud er allmektig, betyr at *han har skapt alt, styrer alt og kan alt.* Men det må sies noe mer enn dette, for å snakke om Guds allmakt kan lett føre til misforståelser. Noen forveksler Guds allmakt med skjebnetro: ”Gud detaljstyrer alt, hverken jeg eller andre har egentlig noen innflytelse på det som skjer, det som skal skje, må skje. Hva betyr vel lille jeg i forhold til Guds vilje?”

Tanken på Guds allmakt kan være til trøst for oss. Ingen ond makt er sterkere enn

Gud. Men Guds allmakt kan også være fryktinngytende. Dersom det eneste vi visste om Gud var at han var allmektig, ville vi ikke hatt et nært forhold til ham. Da ville vi alltid hatt distanse til ham, slik vi ofte har til autoritetspersoner som konger og presidenter. Men Gud har åpenbart at han ønsker å være nær oss. Han har sagt at han er vår Far, og han vil bruke sin allmakt med en fars kjærlighet.

”Men hvordan kan Gud være kjærlig og allmektig når det skjer så mye vondt i verden?” De fleste av oss har vel stilt oss dette spørsmålet, som kalles ”det ondes problem”. Vi tenker jo på menneskelig vis, og menneskene bruker sin makt gjennom styrke og overlegenhet. Voldsmenn, terrorister og andre mennesker som er definert som farlige for samfunnet, uskadeliggjøres med

alt fra politi til bombing. Undertrykkende diktatorer styrtes ved revolusjoner, og land som blir invadert av fremmede makter forsvarer seg med våpen. Slik bruker menneskene sin makt for å undertrykke ondskapen. Men Gud bruker ikke sin allmakt på en slik menneskelig måte. Profeten Jesaja sier: *For mine tanker er ikke deres tanker, og deres veier er ikke mine veier, lyder ordet fra Herren.* (Jes. 55,8)

Hadde Gud brukt sin makt på en slik menneskelig måte, ville de første mennesker ha dødd straks etter at de hadde begått syndefallet. For Gud hater synd. Men allerede den gang fikk menneskene oppleve hvordan Guds kjærlighet og Guds allmakt hører sammen. Han tok ikke umiddelbart livet fra de første menneskene. Han gav dem bare en innskrenket livstid.

Gud elsker oss mennesker også om vi synder. Derfor er han tålmodig med oss, selv om hver eneste synd vi mennesker gjør påfører ham lidelse. Denne tålmodigheten er ufattelig for oss. Tenk bare på hvor lite vi tåler av andre. Det skal ikke mye til før vi roper ut dersom vi synes noen behandler oss urettferdig, eller vi synes at andres oppførsel irriterer eller provoserer oss. Og behandler noen oss dårlig, tar vi straks igjen dersom vi kan. Tålmodighet krever mye kjærlighet.

Noen ganger får vi oppleve at mennesker virkelig må ha vært tålmodige med oss. Tenk bare om det en dag går opp for deg at du gjennom lang tid må ha oppført deg ufordragelig overfor et annet menneske, en venn som du har vært sammen med nesten hver dag. Kanskje har du stadig holdt narr av en svakhet eller en skjønnhetsfeil hos denne vennen for å gjøre deg morsom og interessant

for andre. Allikevel har han ikke sagt farvel til deg som din venn. Tålmodig har han ventet på at du en dag skulle komme til deg selv og begynne å vise ham ekte vennskap.

Gud er tålmodig. Han venter på at vi skal omvende oss, og i mellomtiden tillater han at vi gjør onde ting selv om han lider ved det. Men selv det onde vi gjør, er ikke utenfor Guds allmakt. Han har makt til å vende det til det beste for oss og for verden. Josef fikk oppleve dette. Hans brødre, som var svært misunnelige på ham, solgte ham til slavehandlere for å få ham av veien. Men Josef ble slave hos en mektig mann i Egypt, og han steg han i gradene inntil han ble den mektigste i landet nest etter Farao. Da en hungersnød kom over det landet der brødrene hans bodde, kunne Josef ta imot dem i Egypt og tilby dem både mat og bosted. Brødrene hans angret selvsagt på at de en gang hadde solgt Josef, men Josef sa til dem: *Dere tenkte å gjøre ondt mot meg, men Gud tenkte det til det gode. For han ville gjøre det som nå er hendt, og berge mange menneskeliv* (1.Mos. 50,20).

Spørsmål

1. Har du opplevd at noe som i utgangspunktet så vondt eller meningsløst ut, førte til noe godt?
2. Hva er det viktigste historiske eksempel på at Gud har latt menneskenes onde handlinger føre til noe godt?

Faderen

*For du har skapt mitt indre,
du har vevd meg i mors liv
Jeg takker deg fordi jeg er skapt
på skremmende, underfullt vis.*

*Underfulle er dine verk,
det vet jeg så vel.*

*Jeg takker deg fordi jeg er skapt
på skremmende, underfullt vis.*

*Underfulle er dine verk,
det vet jeg så vel.*

*Mine ben var ikke skjult for deg
da jeg ble skapt i lønndom
og ble formet i jordens dyp.*

*Du så meg den gang jeg var et foster,
i din bok ble alt skrevet opp;
mine dager ble dannet
før en eneste av dem var kommet.*

(Sal. 139,13-16)

Gud har skapt vårt indre. Han er opphavet til vår kropp og sjel. Vårt liv ligger i Guds hånd. Derfor kalte allerede det jødiske folk Gud for Far. Profeten Jesaja sier: *Men du, Herre, er vår far, fra gammel tid er ditt navn vår forløser* (Jes. 63,16b). Noen ganger omtalte de også Gud som ”en Mor”.

Også kristne kaller Gud for Far, men med Kristi komme har det fått en mye dypere betydning. Jesus har åpenbart at Gud er hans Far og at Gud er *vår* Far, fordi vi i Kristus virkelig har blitt hans barn, Guds barn. Vi blir invitert inn i det guddommelige liv.

Spørsmål

1. Hva forbinder du med en god far?
2. Hva slags forhold tror du Gud ønsker å ha til oss siden han er vår Far?
3. Hvordan skal vi leve som Guds barn?

Jeg tror på Jesus Kristus

Og Ordet tok bolig iblant oss... For å kunne kjenne og forstå et annet menneske, må man være åpen for vedkommende. For å kunne bli forstått fullt ut, for å kunne vise hvem vi virkelig er, trenger vi mennesker som uten forbehold lytter og skaper rom for andre. For at Gud skulle kunne åpenbare seg helt, trengte han et fullstendig åpent og rent hjerte hos oss mennesker. Et slikt hjerte fant han kun hos Maria. Gjennom henne kunne Gud bli menneske.

Maria åpnet seg selv og hele sitt liv for Gud. Hengivent og med ydmykhet gav hun sitt *ja* uten at hun visste hva det ville føre til. *Jeg er Herrens tjenerinne. La det skje med meg som du har sagt* (Luk. 1,38). Hun elsket sin Herre og visste at når Gud griper inn i livet hennes, så har han en plan med det. Slik hadde det vært tidligere da Gud åpenbarte seg for sitt folk. Maria kjente Det gamle testamente godt. Mange ganger hadde Gud grepet inn der hvor det menneskelig sett ikke fantes muligheter, for eksempel da Gud førte israelittene ut av Egypt og inn i ørkenen der han gav dem mat

og drikke. Flere ganger gjorde han det slik at ufruktbare kvinner fikk barn som senere fikk stor betydning for hele folket. Gud kan bryte alle menneskelige grenser og opphøye alt som i denne verden regnes for intet. Men for at Gud skal kunne gjøre store ting, trenger han mennesker som har stor tro og hengivenhet til ham. Han ønsker menneskenes *ja*. Han vil at vi frivillig samarbeider med hans vilje.

Den første delen av bønnen *Hill deg Maria* er hentet fra Bibelen. De første ordene i denne bønnen er engelen Gabriels ord da han hilste Maria.

**Hill deg Maria, full av nåde,
Herren er med deg,
Velsignet er du blant kvinner,
og velsignet er ditt livs frukt, Jesus.
Hellige Maria, Guds mor,
be for oss syndere,
nå og i vår dødstime. Amen.**

? Spørsmål:

1. **Tror du at det var lett for Maria å si ja til Gud?**
2. **Har du eksempler på andre mennesker gjennom historien som har svart "ja" til Gud med hele sitt liv? Nevn noen.**
3. **Hvorfor kan det oppleves vanskelig å følge Guds kall?**

Da Maria besøkte sin kusine Elisabeth, fortalte Maria henne om sin opplevelse. De store tingene Herren gjorde mot henne, skulle få stor betydning for hele menneskeheten.

Les Marias lovsang, Magnificat (Luk. 1,46-55).

Hvem kan forstå hva det må bety å bli Guds mor? Å bli mor eller far er et under i seg selv, men å bli Guds mor! Maria må ha sett på det lille barnet i armene sine og tenkt: "Han er virkelig mitt barn, og samtidig er han et så underfullt mysterium; han er Gud, så stor og så ufattelig, og så liten og nær samtidig; jeg har Herren i mine armer!"

Maria er den første vi kan kalle kristen. Jesus levde helt konkret inne i henne, og bare det må ha helliggjort henne. Å bli Guds mor var utrolig stort, men Maria opplevde ganske snart at det ikke bare var fantastisk og gledesfullt. Det var også en tung oppgave, en oppgave full av lidelse og usikkerhet. Det begynte med at hun måtte føde sitt barn i en stall, der hun ikke hadde noe annet å legge det i enn en krybbe. Tredve år senere stod hun under korset og så hvordan hennes sønn – og Guds sønn – døde, dømt som om han hadde vært en morder. Alt må ha vært mørkt, ubegripelig og vondt. Maria kunne bare stå der under korset sammen med Ham.

Vi kan gjenkjenne oss selv på forskjellige måter i jomfru Maria. Vi kan se på hennes vei og ha den som forbilde for oss selv. Vi kan la oss veilede av henne og være åpne for hva hun har å si oss. Men Maria er ikke bare et forbilde. Siden hun er Jesu Kristi mor, og siden vi er blitt ett med Kristus, er hun også vår mor.

? Spørsmål:

1. **Hva mener du kjennetegner en god venn?**
2. **Både Marias lovsang og måten Gud møter oss mennesker på, sier noe som ofte er stikk motsatt av det som verden fremhever i dag. Hva er det dypere innholdet i Marias lovsang?**
3. **Hva kan det bety for deg?**

Hvem sier dere at jeg er?

Det store budskapet i vår kristne tro er at Gud har gitt avkall på sin opphøyethet og blitt et menneske som vi. Gud er ikke uopnåelig, han er nær oss. Hans kjærlighet

til oss er uten grenser, og han vil at vi skal delta i hans kjærlighet. Han viste seg ikke i verden som en hersker med stor makt. Tvert i mot kom han til oss som et lite sårbart barn, helt utlevert til menneskene. Dette sier noe om hvem Gud er og om hva slags forhold han har til oss mennesker, og det lærer oss fremfor alt hvordan den guddommelige kjærlighet er.

Johannes skriver i begynnelsen av sitt evangelium:

I begynnelsen var Ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. Alt er blitt til ved ham; uten ham er ikke noe blitt til av alt som er til. I ham var liv, og livet var menneskenes lys. (Joh. 1,1-4)

Det sanne lys, som lyser for hvert menneske, kom nå til verden. Han var i verden, og verden er blitt til ved ham, men verden kjente ham ikke. Han kom til sitt eget, men hans egne tok ikke imot ham. (Joh. 1,9-11)

Og Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss, og vi så hans herlighet, den herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet. (Joh. 1,14)

Ingen har noen gang sett Gud, men den enbårne, som er Gud, og som er i Faderens favn, han har vist oss hvem han er. (Joh. 1,18)

Jesus kom til jorden for å åpenbare hvem Gud er. Men, som Johannes antydte, var det heller ikke lett for mennesker som levde på Jesu tid, å forstå hvem Jesus egentlig var, det var ikke nok for dem å se ham. Det var mange som ikke trodde, selv om de opplevde Jesus synlig på nært hold. Med sine øyne kunne de se en mann, men det var nødvendig å bruke andre øyne for å kjenne igjen Guds Sønn. På

den andre siden var det mange av de første kristne som aldri hadde sett Jesus, men som trodde allikevel.

Apostelen Tomas hadde ikke vært sammen med de andre disiplene da Jesus viste seg for dem etter at han hadde oppstått fra de døde. Han sa: *Dersom jeg ikke får se naglemerket i hendene hans og får legge fingeren i det og stikke hånden i hans side, vil jeg ikke tro (Joh. 20,25).* Jesus tok ham på ordet. Åtte dager etter oppstandelsen viste han seg for Tomas. Da Tomas så Jesus levende foran seg, uttrykte han en av de dypeste og mest komplette trosbekjennelser man kan finne i Det nye testamente: *Min Herre og min Gud (Joh. 20,28).* Jesus svarte ham: *Fordi du har sett meg, tror du. Salig er de som ikke ser og likevel tror (Joh. 20,29).*

Jesus spurte disiplene sine: *”Hvem sier folk at Menneskesønnen er?” De svarte: ”Noen sier døperen Johannes, andre Elia, og andre igjen Jeremia eller en annen av profetene.” ”Og dere,” spurte han, ”hvem sier dere at jeg er?” Da svarte Simon Peter: ”Du er Messias, den levende Guds Sønn.” Jesus tok til orde og sa: ”Salig er du, Simon, sønn av Jona. For dette har ikke kjøtt og blod åpenbart deg, men min Far i himmelen (Matt.16, 14-17).*

Hvem sier vi at Jesus er? Det er ikke bare de som var Jesu disipler den gang, som får dette spørsmålet, det blir stilt til alle mennesker til alle tider. Ved å se på hvem han var for menneskene da han levde, og på hva han har betydd alle disse tyve århundrene, blir man utfordret til å spørre seg selv: Hvem er han?

Usedvanlig

Allerede fra det første århundre etter Kristus har vi vidnesbyrd om at ikke-kristne

så på Jesus som en mann som sprengte vanlige menneskelige rammer. På slutten av det første århundret skrev den jødiske historikeren *Josephus*:

På denne tiden kom det en vis mann, Jesus... Han gjorde oppsiktsvekkende ting, en mester for menneskene, og de tok imot sannheten med glede. Det var mange som fulgte ham, både blant jøder og blant opprinnelige grekere... Og da Pilatus dømte ham til korsdøden på grunn av en anklage gjort av noen ledere blant oss, ble han ikke dømt av dem som hadde elsket ham... Og hittil har de kristne, oppkalt etter ham, ikke dødd ut.

En hedensk historiker, *Tacitus*, skrev om keiser Neros tid og om den store brannen i Roma, 64 år etter Kristus:

For å få slutt på folkesnakket, diktet Nero opp noen som skulle være skyldige i brannen og hjemsokte dem med utsøkte straffer – det

var folk som mengden kalte kristne og som var forhatt ved sine skjenselsgjerninger. Opphavsmannen til dette navn var en viss Kristus som under Tiberius' regjering var blitt dømt til døden av prokuratoren Pontius Pilatus.

Det er tydelig at *Tacitus* ikke likte kristendommen. Men han vet noe om dens opprinnelse og om dens stifter. Begge disse ikke-bibelske, ikke-kristne skribentene gjør det klart at Jesus ikke var en eller annen fantasifull idé, og at kristendommen, til tross for at dens tilhengere ble forfulgt, ikke var mulig å stoppe.

Jesus var usedvanlig. Tenk for eksempel på Jesu nærmeste følgesvenner, de tolv apostlene. Som fiskere måtte de være sterke og jordnære mennesker. De hadde et arbeid som krevde innsats. Bare en handlekraftig

person med myndig tale kunne ha tiltrukket dem og overbevist dem om å gi opp alt for å følge ham. Da Jesus ba dem om å følge ham, gjorde de akkurat dette. De lot alt de eide og drog omkring med ham overalt hvor han gikk. Han henvendte seg til alle. Han var ikke knyttet til noen av de jødiske partiene eller gruppene som fantes i hans samtid; hverken til fariseerne, saddukeerne, essenerne eller selotene. Jesus helbredet mennesker og forkynte at Guds rike var nær. Svært mange lyttet til ham og trodde ham, hvilket gjorde at yppersteprestene og de jødiske lederne ble misunnelige.

Da Jesus ble dømt til døden på korset, ble apostlene redde. De hadde forlatt alt for hans skyld. De fryktet å måtte lide den samme skjebne som ham. Alle, utenom én, forlot Jesus.

Men én ting gjorde at apostlene mistet sin frykt, nemlig oppstandelsen. Da de gjenkjente den oppstandne Herre og visste at han fortsatt var blandt dem, ble de begeistret. Den Hellige Ånd gav dem ny kraft, og de gikk ut og forkynte det gode budskap om Jesu oppstandelse, med én røst og med sterk overbevisning. Vi må huske at en del av dem var fiskere uten høyere utdanning. De var sannsynligvis heller ikke vant med å snakke i offentlige sammenhenger. Hvordan kunne de så plutselig ha blitt forandret? Var det ikke fordi de hadde møtt sin oppstandne Herre?

Apostlenes troverdighet styrkes enda mer når vi vet at det budskapet de formidlet ikke var populært. For jødene hørtes det direkte blasfemisk ut. Budskapet ble ikke mindre provoserende ved at apostlene selv var jøder. Det blasfemiske var at et menneske, Jesus, skulle lovprises som Gud. Var det noen som

kunne tro på en frelser som måtte dø for så å oppstå fra de døde? Kunne noen tro at en snekker fra en liten landsby samtidig var universets Herre? Det var akkurat dette budskapet den tidligste Kirken forkynte, og budskapet spredte seg over hele verden.

Det er nå to tusen år siden Jesus levde på jorden, men fremdeles er han sentral for hele menneskeheten. Alle soldater som noensinne har marsjert, alle flåter som har seilt, alle regjeringer som har sittet ved makten, alle konger som har regjert har ikke hatt så stor innflytelse på menneskenes liv som Jesus Kristus. Hvorfor?

Spørsmål:

1. Hva er ditt svar på spørsmålet ovenfor?
2. Tenk deg at du levde på Jesu tid. Når hadde du våget eller helst ønsket å være sammen med Jesus og apostlene?
 - a) Da Jesus tok inn og spiste hos Sakkeus, han som var overtoller og var blitt rik på andres bekostning?
 - b) Ved inntoget i Jerusalem?
 - c) Under korset?
 - d) I pinsen, da apostlene gikk ut og forkynte Jesu oppstandelse?
3. Jesus utfordrer oss til å svare på hvem han er. Diskuter følgende:
 - Man pleier å si at Jesus må ha vært en av tre: Gud, løgner, eller gal. Hva gjør at han ikke bare kan ha vært 'en god læremester'?

Sannheten

Det er lettest å tro det de fleste mener, men flertallet har ikke alltid rett. Sannheten blir ikke bestemt av demokratiet. Den er heller ikke noe som følger trender eller noe som blir

pålagt menneskene med makt. Sannheten har sin rot i Gud, himmelens og jordens skaper. Dette kommer blant annet frem i apostelen Peters bekjennelse: *Du er Messias, den levende Guds Sønn.* Og Jesus svarte: *Salig er du, Simon, sønn av Jona. For dette har ikke kjøtt og blod åpenbart deg, men min Far i himmelen* (Matt. 16,13-17). Sannheten var ikke det som de fleste mente eller sa, men sannheten var det som Gud åpenbarte. Peter lyttet til Gud, ikke til mennesker.

Vi kan også bli utfordret, som Peter, til å bekjenne vår tro mens de fleste rundt oss mener noe helt annet. Da kan vi tenke på apostlenes mot og be dem om å hjelpe oss og styrke vår tro.

Sann Gud og sant menneske

Om vi leser om igjen hva som står i trosbekjennelsen om Jesus, så ser vi at avsnittet om Ham i Den apostoliske trosbekjennelse er mye kortere enn avsnittet i Den nikenske trosbekjennelse. Den apostoliske trosbekjennelse understreker at Jesus Kristus, Guds sønn virkelig har levd i blant menneskene på jorden og var en historisk kjent person. Med andre ord gjorde Gud seg virkelig til et menneske som oss. På den tiden trosbekjennelsene fra Nikea og Konstantinopel ble formulert, var det noen som sa at Jesus bare var menneske. Andre sa at han bare var Gud, i en menneskelig skikkelse. Denne trosbekjennelsen understreker derfor at Jesus Kristus både er Gud og menneske. Det er veldig viktig fordi det er akkurat derfor Jesus kunne frelse oss og forene oss med Gud. Han er ett med oss og ett med Gud.

Ved å bli menneske kunne Jesus helt konkret vise Guds kjærlighet til verden. Han spiste

sammen med mennesker, delte gleder og lidelser med dem, han helbredet dem, forlot syndene deres, vasket føttene... Han frelste oss mennesker ved å gi sitt liv for oss. *”Ingen har større kjærlighet enn den som gir sitt liv for sine venner”* (Joh. 15,13).

Spørsmål:

Navn sier mye om hvem noen er. Kjenner du noen av de navn og titler som brukes på Jesus?

Navn på Jesus

Det er ikke frelse i noen annen, for i hele verden er det blant mennesker ikke gitt noe annet navn som vi kan bli frelst ved (Ap.gj. 4,12).

Hva er frelse? Før kristendommen kom til Norge snakket man også om frelse. Det var nemlig slik at trelle, dvs. slavene, var lenket om halsen med en klave. Når en trelle opplevde å bli satt fri, ble denne klaven tatt av og vedkommende ble en ”frihals”. Av dette kommer ordet ”frelse”. I Bibelen snakkes det mye om å frelse. Det er et av de viktigste begrepene i kristendommen. *Herre, frels! Vi går under!* ropte disiplene til Jesus da de var kommet ut for et uvær med båten sin (Matt. 8,25). Og da Peter begynte å synke den gang han gikk på vannet, ropte han: *Herre, frels meg!* (Matt. 14,30) Det å bli frelst har altså med å bli satt fri å gjøre eller å bli reddet fra stor fare.

Spørsmål:

Hva forbinder du med ordet frelse?

Frelseren

Deilig er jorden, synger vi til jul. Noen ganger kan denne strofen virke temmelig ironisk. Nyhetene minner oss stadig om hvor lite deilig jorden er. Lidelser, særlig de som finner sted på andre deler av kloden, for eksempel som følge av sultkatastrofer og krig, er ofte så omfattende at vi ikke klarer å reagere sterkt nok på dem. Men også for mennesker her hjemme kan hver dag oppleves som en plage. Noen er kronisk syke, mens andre er utvalgt som mobbeofre. Hver morgen må de forberede seg på en dag full av utstøtelse og plaging. Dersom vi ikke stenger alt som er brysomt ute, ser vi med all tydelighet at verden har behov for frelse. Dersom vi lar menneskenes ulykke gå inn på oss, vil vi også rope som disiplene: *Herre, frels, vi går under!*

Allerede før noen begynte å rope på Guds frelse, hadde Gud tatt initiativ for å frelse verden. Parallelt med den vanlige verdenshistorien har han hatt en frelseshistorie, en plan for verdens frelse. Denne planen varslet Gud allerede straks etter at vår stammor Eva hadde latt seg friste av slangen – det vil si djevelen – til å spise av frukten på kunnskapens tre, slik at synden og døden kom inn i verden. Gud gir løfte om at det engang skal komme en av Evas slekt som skal knuse slangens hode og dermed gjøre ende på ondskapens herredømme i verden.

Guds plan for å frelse verden gikk inn i en ny fase da han valgte ut Abraham og sluttet en pakt med ham. Herren sa til Abraham: *I deg skal alle slekter på jorden velsignes* (1.Mos

12,3). Abraham ble stamfar til israelsfolket, Herrens eget folk. Gang på gang bragte Herren frelse til dette folket: Han fridde dem ut av undertrykkelse i Egypt og Babylon. Han berget dem fra sultkatastrofer og beskyttet dem mot deres fiender.

Men toppunktet i denne frelseshistorien kom da Gud selv steg ned og lot seg føde inn i menneskenes verden. Engelen Gabriel bragte budet om dette til Maria: *Frykt ikke, Maria! For du har funnet nåde hos Gud. Du skal bli med barn og få en sønn, og du skal gi ham navnet Jesus* (Luk. 1,30f). Guds Sønn skal være Jesus. Dette navnet sier mye om Gud og hans forhold til verden, for Jesus betyr *Herren frelser*.

Hele Jesu liv vitner om hvordan han frelser menneskene, hvordan han satte dem fri. Syke ble helbredet, blinde fikk synet tilbake og lamme ble reist opp og fikk gå, demoner ble drevet ut av besatte, og dødsdømte ble reddet fra sine bødler. Mange av dem som så dette ble overveldet. Men disse store undrene var allikevel ikke hovedpoenget ved at Guds Sønn kom til verden. For selv om Jesus gjorde noen friske i dette livet, ble disse allikevel innhentet av døden senere. Den frelse som Jesus er kommet for å gi til menneskene skal være evig. Han vil frelse fra det som har gjort at vi har fått avstand til Gud og til hverandre og til syvende og sist til oss selv.

Jesus kom først og fremst for å frelse oss fra synden og de bånd den fanger oss i, og han vil gi oss den frihet som finnes i lydigheten mot Gud.

Spørsmål:

- 1. Hva slags mennesker ble mest begeistret over Jesu budskap? Hvem var det som ble minst begeistret?**
- 2. Hva sier dette oss om hvem som lettest tar imot Jesu budskap?**

Kristus

”Kristus” er en tittel som brukes på Jesus. Når vi hører eller leser ”Jesus Kristus”, kan det nesten høres ut som om Kristus er Jesu etternavn, men slik er det ikke. Etternavn, slik vi kjenner dem, var ikke engang oppfunnet på Jesu tid.

Kristus er gresk for ”Messias” som betyr ”Den salvede”. Vi i Den katolske Kirke kjenner salvingen fra dåpens, fermingens, presteordinasjonens og sykesalvingens sakramenter. I fermingen salver biskopen oss på pannen for at vi skal motta Den hellige Ånds gaver. I presteordinasjonen salves prestekandidatene for at de skal få nådegaven til å være prester. Hos jødefolket var det tre grupper som ble salvet. Mest kjent var kongene, men også prestene og noen av profetene ble salvet.

Jødefolket levde i forventning om at det skulle komme en ny konge, en som lignet den store kong David, han som hadde grunnlagt Jerusalem. Profetene hadde forutsagt at Herren skulle sende en slik konge, en Messias. Med ham skulle det komme en ny blomstringstid for Israels folk. Det kan vi lese om i Det gamle testamente.

Jesus var den Messias som profetene hadde varslet, men han var ikke slik som folket hadde ventet at han skulle være. De så for seg en stor og mektig konge som skulle befri

dem fra deres okkupanter. Men Jesus fødtes i fattigdom, og han oppfordret hverken til opprør eller våpenbruk. Han ville ikke bruke makt for å bygge et mektig rike på jorden. *Mitt rike er ikke av denne verden*, sa han (Joh. 18,36). Jesus seirer ikke ved å bruke makt, men ved avmakt.

? Spørsmål:

1. Hva betyr avmakt?
2. Hvordan brukte Jesus sin "avmakt" for å beseire det onde?
3. Har du sett fremstillinger av Jesus med kongekrone på hodet? I hvilken situasjon var Jesus da fremstilt?
4. Hvorfor trenger vi å bli salvet (skjer ved feringen)?

Guds enbårne Sønn, vår Herre
I begynnelsen forstod ikke Jesu disipler hvem Jesus virkelig var. At han var en profet og en stor lærer, det var tydelig, men at han også var noe mye mer, det gikk først opp for dem etterhvert. Apostelen Peter var den første til å avlegge den fulle bekjennelse om hvem Jesus var: *Du er Messias, den levende Guds Sønn* (Matt. 16,16).

Men hva betyr det at Jesus er Guds Sønn? Evangeliene forteller oss at Gud er Jesu Far og at Jomfru Maria er hans mor. Av det kunne vi fristes til å trekke den slutning at forholdet mellom Gud Fader og jomfru Maria er som en mann og kone som får en sønn sammen. Slik er det ikke. Jomfru Maria ble Jesu mor i det øyeblikk han ble unnfanget i henne, men Gud Fader ble ikke hans far på det tidspunktet. Jesus åpenbarer at han var til også før han ble født til verden som et menneske: *Før Abraham var, er jeg,*

sa han til jødene (Joh. 8,58). Jesus har alltid vært Guds Sønn. Trosbekjennelsen sier det med de mystiske ordene: *født av Faderen fra evighet*. Selvfølgelig snakker vi ikke her om en alminnelig fødsel, vi skal ikke se for oss Gud Fader som en mann som føder en sønn. Det blir absurd. Gud er Ånd, han føder ikke på menneskelig vis. Men vi mennesker har ikke annet å bruke enn vårt begrensede språk og våre menneskelige bilder når vi skal si noe om Gud. Derfor, når vi i trosbekjennelsen sier at Guds Sønn er født av Faderen fra evighet, er det for å få frem at det fra evighet av har vært et far-sønn-forhold mellom Gud Fader og Guds Sønn. Forholdet mellom dem har ingen begynnelse.

Jesus er Herre! Slik lød trosbekjennelsen til de første kristne, og det bekjenner vi fortsatt i trosbekjennelsen. Vi kaller Jesus Kristus *vår Herre*. En slik bekjennelse betyr to ting:

For det første er det en anerkjennelse av at vi ikke har noen annen Herre i vårt liv enn Jesus Kristus. Det er et krav som Jesus stiller til sine disipler. Han sier: *Ingen kan tjene to herrer. Han vil hate den ene og elske den andre, eller holde seg til den ene og forakte den andre. Dere kan ikke tjene både Gud og mammon* (Matt. 6,24). For det andre er Herren et av Guds navn, så når vi sier at Jesus Kristus er Herre, sier vi samtidig at han er Gud.

Spørsmål:

Det er mange ting som vil ta Guds plass og bli herre i vårt liv. Jesus nevnte pengene. Kommer du på andre ting som kan få herredømme over oss?

Unnfanget ved den Hellige Ånd, født av jomfru Maria

Marias livsvei så ut til å være fastlagt. Hun hadde vokst opp i den lille byen Nasaret sammen med sine foreldre. Nå var hun i midten av tenårene og var blitt forlovet med snekkeren Josef. Sett utenfra så det ikke ut til at livet hennes skulle bli så veldig mye annerledes enn livet til de andre jentene på hennes alder.

Men Maria var spesiell. Hun var utvalgt av Gud. Helt siden tidenes morgen hadde Gud utvalgt akkurat henne i sin frelsesplan. En dag kom budet til Maria. Engelen Gabriel var budbæreren. Han sa: *”Vær hilset, du som har fått nåde! Herren er med deg!” Hun ble forskrekket over engelens ord og undret seg på hva denne hilsen skulle bety. Men engelen sa til henne: ”Frykt ikke, Maria! For du har funnet nåde hos Gud. Du skal bli med barn og få en sønn, og du skal gi ham navnet Jesus. Han skal være stor og kalles Den Høyestes Sønn. Herren Gud skal gi ham hans far Davids trone, og han skal være konge over Jakobs ætt til evig tid; det skal ikke være ende på hans kongedømme.”* Maria sa til engelen: *”Hvordan skal dette gå til når jeg ikke har vært sammen med noen mann?” Engelen svarte: ”Den Hellige Ånd skal komme over deg, og Den Høyestes kraft skal overskygge deg. Derfor skal også barnet som blir født, være hellig og kalles Guds Sønn* (Luk. 1, 28 – 35).

De fleste av oss synes det er tryggest å ha kontroll over livet vårt. Vi legger jo planer og forbereder fremtiden vår med utdanning og yrkespraksis. Noen ganger blir vi allikevel nødt til å sette våre planer til side. Uventede ting oppstår som gjør at vi må velge annerledes enn vi hadde tenkt. Ulykker eller

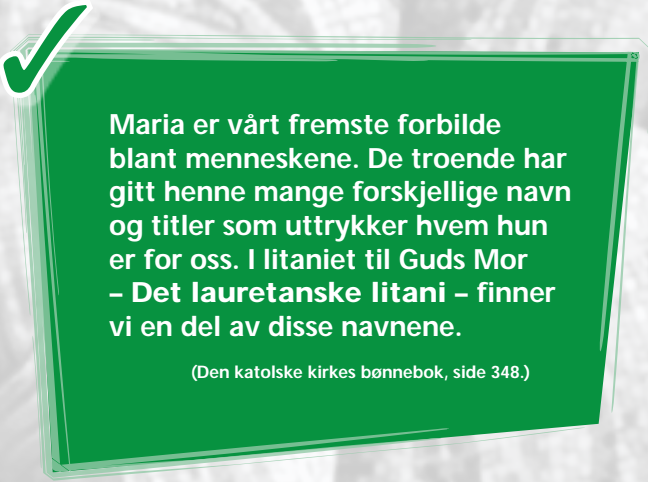
sykdom kan inntreffe. Familiemedlemmer eller andre som står oss nær kan plutselig bli avhengig av vår hjelp. Det er ikke alltid lett å se positivt på fremtiden når våre planer må legges om. Vi har tro på den fremtid vi selv har planlagt, ikke på den fremtiden vi ikke har bedt om.

Jomfru Maria måtte virkelig se på fremtiden med nye øyne. Hun ble spurt om å bli mor til Guds Sønn. Det hadde aldri noen opplevd før. Hva et slikt liv ville bringe, kunne ingen forutsi. Maria kunne sagt nei til Gud. Det gjorde hun ikke. Jomfru Maria gav heller ikke et halvhjertet ja. Maria hadde tro, og hun trodde at Guds vilje var det beste for henne. Derfor svarte hun engelen: *Jeg er Herrens tjenerinne. La det skje med meg som du har sagt.* (Luk. 1,38) Hennes ja ble avgjørende for hele menneskeheten.

Spørsmål:

1. Les beretningen om bryllupet i Kana i Joh. 2,1-11.
Hvilken rolle har Maria i det at vannet blir gjort til vin. Hvem snakker hun med?
2. Kirken kaller Maria for "Guds mor".
Hvorfor kan vi bruke et så sterkt navn på Maria?

Før Maria ble født, var hun forberedt av Gud til det oppdraget han ville gi henne. På underfullt vis lot Gud henne bli født uten arvesynd, den synd som følger menneskeheten. Det er derfor engelen Gabriel hilser Maria som "full av nåde", og det er derfor Den katolske Kirke taler om *Jomfru Marias ubesmittede unnfangelse.*

Maria er vårt fremste forbilde blant menneskene. De troende har gitt henne mange forskjellige navn og titler som uttrykker hvem hun er for oss. I litaniet til Guds Mor – Det lauretanske litanie – finner vi en del av disse navnene.

(Den katolske kirkes bønnebok, side 348.)

Kristus gav avkall på sitt eget

Det er veldig vanskelig å forklare hva kjærlighet er. Kanskje vi tenker på forelskelse, kanskje vi forbinder det med vennskap eller med forholdet mellom familiemedlemmer.

Gud er kjærlighet, skriver evangelisten Johannes (1.Joh. 4,8). Dersom vi virkelig vil lære hva kjærlighet er, må vi lære å kjenne Gud. *Guds kjærlighet ble åpenbart blant oss da han sendte sin enbårne Sønn til verden for at vi skulle ha liv ved ham*, fortsetter Johannes (1.Joh. 4,9). Gjennom å bli menneske har Gud gjort sin kjærlighet kjent i verden. Det mennesket som vil leve med kjærligheten som sitt høyeste ideal, må lære av Jesus. Han har gitt seg selv som et forbilde for oss. Jesus viser aller tydeligst sin kjærlighet når han oppgir den makt han har som Gud og gjør seg svak og sårbar.

Han brukte ikke sin guddommelige makt til å hindre menneskene i å pine og henrette ham. Gjennom dette viser Gud at den største kjærligheten er å ofre seg selv og sitt eget.

Spørsmål:

- Gi noen eksempler på hvordan vi kan gi avkall på vårt eget for å vise kjærlighet.**
- Gud ble menneske for å gjøre oss delaktige i sin guddommelige natur, men han tvinger oss ikke til det. For å motta guddommelig natur må vi leve etter de tre guddommelige dyder. Hvilke er de tre guddommelige dyder? (Se 1.Kor. 13,13)**

Et kors på veggen

En kjent amerikansk basketballspiller, Oscar Robertson, kom i nyhetene, men denne gangen var det ikke på grunn av basketball. Datteren hans var svært syk, nyrene hennes holdt på å bli ødelagt slik at hun trengte en nyretransplantasjon. Robertson sa til legen at han ville være donor. Han skulle gi én av sine nyrer for å redde datterens liv, selv om det medførte fare for ham. Operasjonen ble vellykket, og alt så ut til å gå bra. En reporter spurte den kjente basketballspilleren hvorfor han gjorde en slikt offer. "Jeg er faren," svarte han.

? Spørsmål:

Forstår du Robertsons svar? Hva forstår du med å ofre?

Mange mennesker fra andre religioner synes det er rart at vi henger på veggen noe så grusomt som et bilde av et dødt menneske på et kors. De skjønner ikke at det var på korset at Jesus viste sin største kjærlighet overfor oss.

? Spørsmål:

Hva sier korset deg?

Pint under Pontius Pilatus, korsfestet, død og begravet
I tre år vandret Jesus omkring sammen med sine disipler og brakte Guds rike nær til de menneskene han møtte. Men ved sitt siste besøk i Jerusalem var det slutt. Jesus ble tatt til fange, forhørt, pint og henrettet ved korsfestelse. Hvorfor skjedde det?

En gudsbespotter og opprører
Mye av det Jesus sa og gjorde hadde virket provoserende på mange av de jødiske, religiøse lederne. I evangeliene kan vi lese om fariseerne, prestene og de skriftlærde. Jesus

utfordret deres måte å tolke den jødiske loven på. Han anklaget dem for å være hyklere i sin religiøse praksis. En gang sammenlignet han dem med hvitkalkede graver. De er pene og rene på utsiden, men fulle av dødningeben og urenheter inni. Jesus utfordret menneskene til å omvende seg, til å forandre sine liv innenfra. Det var mange ikke innstilt på.

Mange i disse gruppene opplevde Jesus som en gudsbespotter, de gjenkjente ham ikke som Messias og Guds Sønn. En gudsbespotter skulle dø, i følge jødisk lov.

Øverstepresten og hans råd hadde ikke myndighet til å felle noen dødsdom. Den romerske myndigheten som styrte Det hellige land på den tiden, var den eneste som kunne felle dødsdommer. Derfor ble Jesus sendt over til den romerske stattholderen Pontius Pilatus. Overfor ham ble Jesus anklaget for å være en opprører, en som utfordret den romerske keiseren ved å kalle seg jødernes konge. Pilatus fant egentlig ingen skyld hos Jesus, men etter påtrykk fra folkemengden dømte han ham allikevel til pisking og korsfestelse. På korset ble det satt en innskrift som sa: *Jesus fra Nasaret, jødernes konge*.

Jesus ble dømt for gudsbespottelse og opprørsvirksomhet. Slik ser historien ut, sett utenfra. Men vi vet jo at Jesu korsfestelse er noe mer enn dette, ellers ville han blitt glemt for lenge siden. Korsfestelsen er en hendelse som berører alle mennesker gjennom alle tider. Det er den viktigste begivenheten i historien siden Gud skapte menneskene.

Ingen av oss kan egentlig fatte korsets fulle betydning. Jo nærmere vi kommer korset, jo større og dypere innhold ser vi at det har. Dessuten betyr korset forskjellige ting for oss

ettersom vår egen livssituasjon forandrer seg. Korset kan kanskje si én ting veldig sterkt mens vi er unge, men når vi har blitt femti år, kan det være helt andre sider ved korset som taler til oss. Her skal vi prøve å løfte frem noe av det korset betyr.

Gud går inn i menneskenes elendighet

Guds sønn lot seg føde inn i vår verden som et menneske. Han som er Gud, gikk frivillig inn i vår livsverden. Han gikk inn i alle de gleder og sorger som vi mennesker har. Men han stoppet ikke der, han gikk inn i de største fornedrelser et menneske kan oppleve; han ble kledd naken, pint og spottet og til sist hengt for å dø på et kors. Det var av fri vilje Jesus gikk inn i dette. Han ville forene sitt liv med menneskenes elendighet. Ved sin lidelse og død forenet han seg med alle dem som ikke har noen rettigheter, med dem hvis rettigheter er blitt grovt neglisjert. Han ble forrådt, anklaget av korruperte vitner.

Autoritetene erklærte at han var uten skyld, men likevel ble han dømt til tortur og død. Hans kjærlighetsmisjon syntes mislykket og misforstått.

På en eller annen måte kan vi alle kjenne oss igjen i ham. Alle kjenner vi lidelse, det å bli misforstått, det å bli plaget på en eller annen måte. Jesus har selv vært i lidelsen, og han vil møte oss akkurat der. I våre plager og lidelser er Kristus nærmest oss; uansett hva slags lidelse vi måtte oppleve, er vi ikke alene. Han er med oss. Han er *Emanuel* (= Gud med oss). Og i hvert ansikt av et lidende menneske ser vi hans ansikt.

Spørsmål:

Mange mennesker opplever å bli sett ned på som mindreverdige. Hva betyr Jesu lidelser for deres verdighet?

Forsoning

På korset forener Jesus mennesket med Gud. Gud er kjærlighet. Hans kjærlighet er ikke bare ømhet eller følelser, men den er en helt konkret gave. Jesus ville opprette menneskenes enhet med Gud Faderen og enheten mellom menneskene, det som syndefallet ødela. Dette var bare mulig fordi han både var Gud og menneske.

Menneskene hadde ved sin synd skapt en kløft mellom seg og Gud og mellom hverandre. Kløften er alt det som adskiller oss fra Gud. For å forene menneskene med Faderen identifiserte Jesus seg på korset med selve kløften. Han gjør seg til ett med alt det som ikke er kjærlighet, det som er synd og negativt, det som ikke er Gud.

Kristus, Guds sønn, identifiserer seg så sterkt med oss syndige mennesker at han til slutt kjenner seg like langt borte fra Faderen som vi er. Slik kan vi ane betydningen av Jesu rop på korset: *Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg?*

Når Jesus, Guds Sønn, på denne måten identifiserer seg så sterkt med oss som syndere og samtidig overgir seg til Faderen – *Far, i dine hender overgir jeg min ånd!* (Luk. 23,46) – tar han med seg våre synder og kaster dem i Guds barmhjertighet, der de blir visket ut. I messen ber vi: *Guds lam, som tar bort verdens synder, miskunn deg over oss.* Da er det dette vi mener.

Spørsmål:

1. Kan du gi et eksempel på å være en gave? Hva vil det si?
2. Kan du nevne noe som skiller oss fra

Gud og fra hverandre?

3. Man sier at barmhjertighet er en av de høyeste former av kjærlighet. Hvorfor tror du man sier det? Er du enig i det?

Mange av dem som var med og korsfestet Jesus, forstod senere hva de hadde vært med på. De var fortvilet. *Hva skal vi gjøre, brødre?* spurte de Peter og de øvrige apostlene. Peter svarte: *”Vend om og la dere døpe i Jesu Kristi navn, hver og en av dere, så dere får tilgivelse for syndene, og dere skal få den Hellige Ånds gave (Ap. gj. 2,38).* Her får vi se noe av korsets mysterium. Disse menneskene hadde vært direkte involvert i korsfestelsen av Jesus. De hadde *korsfestet herlighetens Herre.* De hadde tatt livet av Guds Sønn. En større forbrytelse kan vel ikke tenkes. Men så oppfordres de til å vende om og la seg døpe. Ved dette vil de få tilgivelse for alle synder og den Hellige Ånds gave. Det grusomme som de hadde vært med på, korsfestelsen av Jesus, vil bli til deres egen frelse dersom de vender om og lar seg døpe.

Det er ikke noen særlig forskjell på oss og disse menneskene. De deltok kanskje fysisk i korsfestelsen av Jesus, men Jesus døde også for å frelse oss fra vår synd. Også vi kan spørre: *”Hva skal vi gjøre, brødre?”* Og for oss gjelder det samme svaret: *”Vend om og la dere døpe.”* Dåpen har de fleste av oss allerede mottatt, den skal ikke gjentas, men å omvende oss, det må vi stadig gjøre for å få tilgivelse for våre synder og den Hellige Ånds kraft til å leve et nytt liv.

Spørsmål:

1. Hva betyr det å omvende seg?
2. Hvorfor trenger vi frelse?

fór ned til dødsriket,

Hva skjedde egentlig da Jesus døde? Hans døde legeme ble lagt i graven og lå der i tre dager, fra sent på langfredag til tidlig påskemorgen. Men sjelen er jo udødelig, hva skjedde med den?

Jesu død var en virkelig død, det vil si sjelen og legemet ble skilt fra hverandre. Legemet ble lagt i graven, og sjelen fór ned til dødsriket, slik som trosbekjennelsen sier.

Dødsriket ble oppfattet som et dystert sted. Jesus fór ned til dette stedet. Der møtte han alle dem som var døde inntil hans død, både de onde og de rettferdige. *Åndene som var i fangenskap*, kaller apostelen Peter dem (1.Pet. 3,19). De befant seg alle i dødsrikets mørke.

Der forkynte Jesus det gode budskap om sin seier over døden og dødsriket. Han førte de rettferdige ut av håpløsheten og gav dem håpet om det evige liv hos Gud. Slik ble Jesu frelsende evangelium gjeldende – ikke bare for dem som levde samtidig med Jesus eller i århundrene etter hans jordiske liv – men det gode budskap fikk også gjelde for alle dem som hadde levd tidligere i historien.

Tiden er noe som hører vår verden til. For dem som har gått over dødens terskel, er ikke tid det samme som for de levende på jorden; de bruker ikke klokke i evigheten. I dødsriket kan vi derfor ikke snakke om tid på vår måte. Vi kan ikke si at de som Jesus talte for i dødsriket, hadde ventet i mørke i flere tusen år. De var utenfor tiden. Det er noe vi som lever i tiden ikke har mulighet til å fatte.

Mange kulturer og religioner er kjent med dødsriket, et sted der sjelene kommer etter døden. Slik var det for eksempel i den gamle norrøne religionen, der de kalte dette stedet for *hæl*. Dit skulle alle som døde en naturlig død komme, mens de som døde i kamp skulle komme til *Valhall*. I de gamle greske sagnene tales det også om dødsriket eller underverdenen. Det mest kjente er kanskje sagnet om Orfeus og Eurydike. Orfeus spilte så vakker musikk at ingen kunne motstå den. Da hans kone Eurydike døde, fikk Orfeus – på grunn av sitt vakre spill – som den eneste levende noensinne komme ned i underverdenen for å hente sin Eurydike tilbake.

Oppstandelsen

Stod opp på den tredje dag,
fra de døde

Disiplene var redde. De hadde låst seg inne.
Deres Herre og mester var død. Hva skulle nå
skje med dem?

*De har tatt Herren bort fra graven, og vi
vet ikke hvor de har lagt ham (Joh. 20,2).*
Forskrekket fortalte Maria Magdalena
det hun hadde sett til Peter og Johannes.
Sammen med noen andre kvinner hadde
Maria Magdalena kommet til Jesu grav tidlig
om morgenen. De skulle fullføre salvingen av
Jesu døde legeme, men stenen foran åpningen
var rullet bort, og graven var tom. Peter
og Johannes løp også av gårde og fant den
tomme graven. Bare likklærne lå igjen.

Maria Magdalena ble stående gråtende
utenfor graven. Da så hun to engler sitte inne
i graven. "Hvorfor gråter du, kvinne?" sa de.
Hun svarte: "De har tatt min Herre bort, og
jeg vet ikke hvor de har lagt ham." I det samme
snudde hun seg og så Jesus stå der, men hun
skjønte ikke at det var han. "Hvorfor gråter
du, kvinne?" sier Jesus. "Hvem leter du etter?"

*Hun trodde at det var gartneren og sier til
ham: "Herre, hvis du har tatt ham bort, så si
meg hvor du har lagt ham, så skal jeg ta ham
med meg." "Maria," sa Jesus. Da snudde hun
seg og sa til ham på hebraisk: "Rabbuni" – det
betyr mester. Jesus sier til henne: "Rør meg
ikke, for jeg er ennå ikke ferdig opp til Faderen.
Men gå til mine brødre og si til dem at jeg
farer opp til ham som er min Far og Far for
dere, min Gud og deres Gud." Da gikk Maria
Magdalena av sted og sa til disiplene: "Jeg har
sett Herren!" Og hun fortalte dem hva han
hadde sagt til henne (Joh. 20,13–18).*

Disiplene var sene til virkelig å tro at Jesus var
oppstått fra de døde. Flere ganger viste Jesus
seg for dem, og etter hvert forstod de alle at
det var ham – ikke en ånd eller et spøkelse,
men deres egen mester som oppsøkte dem,
talte med dem og spiste sammen med dem.
Han hadde det samme legemet; sårene på
hendene, i siden og på føttene var der, men
han var allikevel forandret. Hans legeme
tilhørte ikke lenger den dødelige verden.
Jesu legeme var blitt udødelig. Det var helt
igjennom guddommeliggjort.

✓
Herren er oppstanden fra de døde,
Han som for vår skyld ble naglet til
korset.

Med sin død overvant han døden,
Og til dem som var i gravene gav
han liv. Alleluja.

(Fra den bysantinske liturgi)

Men er Kristus ikke stått opp, da er vårt budskap intet, og deres tro er meningsløs, skriver apostelen Paulus (1.Kor. 15,14). Jesu liv endte med utstøtelse og henrettelse. Hadde ikke Jesus stått opp fra de døde, ville det vært lite håp for en som ville være Jesu disippel. Den som ville leve livet med Jesu liv og forkynnelse som sitt forbilde, måtte risikere at det samme skjedde med ham som med Jesus. Uten noen oppstandelse ville dette vært en god oppskrift på personlig undergang.

Dersom Jesus ikke hadde stått opp, hadde Jesu kjærlighetsbudskap lidd nederlag mot de onde kreftene, og menneskeheten hadde vært i stand til å drepe Gud. Det hadde vært en stor seier for djevelen, ondskapens herre. Uten oppstandelsen ville samfunnet gått under. Intet offer, ingen tilgivelse og ingen lidelse hadde hatt noen mening. Gjennom krig og hat hadde de sterke og hensynsløse i verden vunnet seier.

Men Jesus ble reist opp fra de døde. Det snur perspektivet på hodet. Det som ser ut som en lang taperhistorie, blir den største seiershistorien verden har sett. All verdens stolthet, synder og undergangskrefter, er beseiret ved Jesu oppstandelse. Hele Jesu liv

blir merket av oppstandelsens seier. Alt han sa, alt han gjorde og alt han gjennomgikk, får guddommelig oppstandelseskraft i seg. Selv dødsriket blir merket med Jesu seier.

? Spørsmål:

Den største og viktigste gudstjenesten Kirken feirer, er påskenattsvigilien. Da feirer vi Jesu oppstandelse fra de døde. Dersom du har deltatt i påskenattsvigilien, husker du kanskje hvordan denne feiringen er. Fortell det du husker fra denne gudstjenesten. Hvilke symboler og symbolhandlinger brukes i denne liturgien for å fremstille Jesu Kristi seier over døden?

fór opp til himmelen, sitter ved Gud, Faderens, den Allmektiges, høyre hånd

Hvorfor kunne ikke Jesus blitt igjen i menneskeskikkelse på jorden? Det kunne gjort mange ting mye lettere. Tenk om vi på denne måten hadde hatt Jesus iblant oss i dag. Vi hadde ikke behøvd å lure på noe, for vi kunne spurt ham om alt.

Ja, hvorfor dro Jesus opp til himmelen? Jesus svarer selv på spørsmålet. Før han skulle gå til sin lidelse, sa han til sine disipler: *La ikke hjertet bli grepet av angst. Tro på Gud og tro på meg! I min Fars hus er det mange rom. Var det ikke slik, hadde jeg sagt dere det. For jeg går for å gjøre i stand et sted for dere. Og når jeg er gått bort og har gjort i stand et sted for dere, vil jeg komme tilbake og ta dere til meg, så dere skal være der jeg er. Og dit jeg går, vet dere veien.*” (Joh.14,1–4)

Jesu oppdrag er å føre menneskene tilbake til Gud. Derfor kom han ned fra himmelen, og derfor stég han også tilbake dit. Han gav oss mennesker en vei tilbake til Gud. Dersom Jesus hadde blitt på jorden, ville han ikke ha fullført sitt oppdrag. Jesus måtte gå hele veien tilbake til Faderen i himmelen for å åpne denne veien for oss.

Dersom Jesus hadde blitt igjen på jorden, ville han bare ha vært på ett sted av gangen. Det hadde ikke vært mange mennesker som kunne ha fått kontakt med ham da. Etter at han fór opp til himmelen, kan han være

usynlig tilstede overalt. Det sa han også til sine disipler før han fór opp til himmelen og ble skjult for deres øyne: *...jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.* (Matt. 28,20) og *...hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem.* (Matt. 18,20)

Jesus er tilstede ved den Hellige Ånd som ble sendt på pinsedagen. Jesus er spesielt nærværende i sine sakramenter.

? Spørsmål:

1. Og når jeg blir løftet opp fra jorden, skal jeg dra alle til meg, **sa Jesus til disiplene sine (Joh. 12,32). Hva kan Jesus ha ment med det?**
2. **Straks før han fór opp til himmelen, gav Jesus en befaling til sine disipler. Vet du hva den gikk ut på? Hvis ikke, se Matt. 28, 16–20.**
3. **Hvorfor er sakramentene et tegn på at Jesus kan være flere steder på en gang?**

Skal derfra komme igjen for å dømme de levende og de døde

Jesus advarer oss om at det i fremtiden vil komme mange som hevder at de er en slags Kristus, en eller annen form for frelser for menneskene. De vil hevde at de kan vise oss en vei til frelse som er en annen enn den Jesus viste oss. Den veien disse vil presentere, kan både være religiøs og politisk. Jesus sier at det er *Antikrist* som står bak slik villedning. Men vi skal ikke ta feil. Når Jesus Kristus kommer igjen, skal alle forstå at det er ham og ingen annen. Jesus sier: *For som lynet begynner i øst og lyser like til vest, slik skal det være når Menneskesønnen kommer.* (Matt. 24,27)

Jesus er hele tiden tilstede i vår verden, selv om han er usynlig for våre øyne. Han bringer oss nær Guds rike. Dette riket vokser iblandt oss, og vi kan sørge for at det får vokse ved å stille oss åpne og la Kristus virke gjennom oss. Det er Jesus Kristus som er konge i Guds rike. Han er Herren over hele skapningen, alle mennesker og alt som skjer. Ingen ting er utenfor Kristi makt. På den siste dag skal alle se med sine øyne at Jesus Kristus er konge. Da vil han komme i sin herlighet synlig for alle. Det står skrevet: *...Herren Jesus åpenbarer seg fra himmelen sammen med sine engler i makt og velde.* (2.Tess. 1,7)

Spørsmål:

Hvordan forestiller du deg Jesu gjenkomst?

Dommen

Når vi skal opp til eksamen, kunne vi ofte ønske å vite oppgavene vi skal få på forhånd. Da ville vi jo visst hva vi skulle konsentrere oss om i forberedelsene. Når vårt liv på jorden er over, skal vi alle møte Gud ansikt til ansikt. Det er som en slags eksamen. Livet vårt har vært forberedelsen til denne eksamenen. Men her er vi heldige, vi behøver ikke å lure på hva vi skal konfronteres med. Vi vet allerede spørsmålene.

Døm ikke, for at dere ikke skal bli dømt! sier Jesus (Matt. 7,1). Det ligger lett for oss mennesker å dømme andre. Vi ser så lett andres svakheter og feil, mens vi helst vil unngå å se våre egne. Vi ser flisen i vår nestes øye, men ikke bjelken i vårt eget. På den ytterste dag, når Jesus kommer igjen, vil alt som var skjult bli synlig. Alt det som bor i menneskenes hjerter vil komme frem i dagen. Om vi ikke har sett det før, vil vi i hvert fall da se at det vi dømmer andre for, også bor i vårt eget hjerte. Ved å dømme andre, har vi dømt oss selv.

Det er bare Gud som kan dømme, og på den ytterste dag vil Jesus Kristus dømme de levende og de døde. Han skal gi enhver igjen etter det han har gjort (Matt. 16,27). Slik beskriver Jesus dommen:

Men når Menneskesønnen kommer i sin herlighet, og alle englene med ham, da skal han sitte på sin trone i herlighet, og alle folkeslag skal samles foran ham. Han skal skille dem fra hverandre, som en gjeter skiller sauene fra geitene, og stille sauene til høyre for seg, og geitene til venstre.

*Så skal kongen si til dem på sin høyre side:
"Kom hit, dere som er velsignet av min Far, og*

ta det rike i eie som er gjort i stand for dere fra verdens grunnvoll ble lagt. For jeg var sulten, og dere gav meg mat; jeg var tørst, og dere gav meg drikke; jeg var fremmed, og dere tok imot meg; jeg var uten klær, og dere kledde meg; jeg var syk, og dere så til meg; jeg var i fengsel, og dere besøkte meg.” Da skal de rettferdige svare: ”Herre, når så vi deg sulten og gav deg mat, eller tørst og gav deg drikke? Når så vi deg fremmed og tok imot deg, eller uten klær og kledde deg? Og når så vi deg syk eller i fengsel, og kom til deg?” Men kongen skal svare dem: ”Sannelig, jeg sier dere: Det dere gjorde mot en av disse mine minste brødre, gjorde dere mot meg.”

Deretter skal han si til dem på venstre side: ”Gå fra meg, dere som er forbannet, bort til den evige ild, som er gjort i stand for djevelen og hans engler. For jeg var sulten, men dere gav meg ikke mat; jeg var tørst, men dere gav meg ikke drikke; jeg var fremmed, men dere tok ikke imot meg; jeg var uten klær, men dere kledde meg ikke; jeg var syk og i fengsel, men dere så ikke til meg.” Da skal de svare: ”Herre, når så vi deg sulten eller tørst eller fremmed eller uten klær eller syk eller i fengsel uten å hjelpe deg?” Men han skal svare dem: ”Sannelig, jeg sier dere: Det dere ikke gjorde mot en av disse minste, har dere heller ikke gjort mot meg.” Og disse skal gå bort til evig straff, men de rettferdige til evig liv. (Matt. 25,31–46)

Troen vår viser seg i hvilken holdning vi har til vår neste, til den som trenger oss. Dersom vi har sagt ja til Gud og hans nåde, vil kjærligheten vokse i oss. Det vil få gode konsekvenser for andre mennesker. Dersom vi sier nei til Gud og hans nåde, vil egoismen få overtaket i oss.

Det er utfordrende å høre Jesus tale om

dommen. Det får oss til å ransake oss selv for å se hvor vi befinner oss. Men Jesus har ikke ment å skremme oss ved disse ordene. Hans største ønske er å frelse alle mennesker, og det er bare han som kan gjøre det – ikke noe menneske og heller ikke vi selv. Han sier: *Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Den som hører mitt ord og tror på ham som har sendt meg, han har evig liv og kommer ikke for dommen, men er gått over fra døden til livet.* (Joh. 5,24)

Spørsmål:

1. På hvilke måter kan vi si ja til Gud og hans nåde?
2. Hvordan kan vi si nei til Gud og hans nåde?
3. Les Matt. 25,31–46 ovenfor. Jesus sier at de som gjorde det gode mot ham, ikke selv var klar over det. Hvordan kan det være slik?
4. Til samtale: Hvilket forhold har et egoistisk menneske til sine omgivelser?

Jeg tror på den Hellige Ånd

Den Hellige Ånd kalles noen ganger den glemte personen i Den hellige treenighet. Det er ikke så merkelig. Bare tenk på når du ber, hvem henvender du deg til da? Kanskje ber du "Kjære Gud", "Kjære Jesus" eller "Fader vår", mens det er mer uvant å be direkte til den Hellige Ånd. Det er i grunn ikke så rart at det er slik, både Faderen og Sønnen er det lett å tenke seg som personer. Far og Sønn er jo navn som vi kjenner igjen fra vårt eget liv, noe vi vet hva er. Dessuten har Sønnen blitt menneske som oss, og i Det nye testamentet kan vi lese om hans liv på jorden. Men den Hellige Ånd har vi ikke noen konkret forestilling om, han er Ånd, vi kan ikke riktig sammenligne ham med noe vi kjenner fra vårt liv her på jorden.

Kirken har mange bønner til den Hellige Ånd. Den følgende bønnen bes ofte i katolske sammenhenger:
Kom, Hellige Ånd, fyll dine troendes hjerter, og tenn i dem din kjærlighets ild.

Den Hellige Ånd tenner kjærlighetens ild i oss. Noen mennesker har latt denne kjærlighetsilden brenne så sterkt i dem at det har blitt synlig for mange. Pater Maximilian Kolbe var en polsk prest som under 2. verdenskrig ble tatt i fange av nazistene og plassert i konsentrasjonsleiren Auschwitz:

Om kvelden, da de andre fangene vendte tilbake fra arbeidet og stilte opp foran sine brakker, kom kommandant Fritsch og hans adjutant Pallitsch.

”Siden fangen ikke har kommet tilbake, kommer ti av dere til å dø,” sa kommandanten.

Over hele leiren hersket det stillhet denne kvelden.

Fritsch gikk langs rekken med de oppstilte og pekte snart på den ene, snart på den andre.

Ofrene steg frem, skjelvende av redsel. Ingen sa et ord. Men plutselig ble stillheten brutt av en klagende stemme. En av de utpekte løftet armene idet han forlot geleddet og ropte høyt: ”Å, min kone, mine barn...”

I samme øyeblikk steg nok en mann frem fra geleddet, en liten, tynn og sliten mann med runde briller. Han gikk rett frem til Fritsch og snakket til ham. De som sto nærmest, oppfattet hva som ble sagt:

Fritsch: ”Hva vil det polske svinet?”

Kolbe: ”Jeg vil ta hans plass.” Han peket på mannen som nettopp hadde klaget.

Fritsch: ”Hvorfor?”

Kolbe: ”Han er fortsatt ung og har familie. Jeg er gammel og til ingen nytte.”

Fritsch: ”Hva er du?”

Kolbe: ”Katolsk prest.”

Fritsch: ”Aksepteres.”

Nr. 16670 Kolbe ble strøket av listen.

Nr.5657 Gajowniczek steg skjelvende tilbake i den oppstilte rekken, tilbake til livet.

De dødsdømte ble beordret til å ta av seg skoene. Barbeint gikk de den korte veien til dødsbunkeren i brakke 11. Pater Maximilian Kolbe døde 14. august 1941 i Auschwitz, 47 år gammel. Han ble helligkåret av pave Johannes Paul II, 10. oktober 1982.

? Spørsmål:

1. Kjenner du til andre som har utført kjærlighetsgjerninger som pater Kolbe?
2. Jesus sier: For den som vil berge sitt liv, skal miste det. Men den som mister sitt liv for min skyld, han skal berge det (Luk. 9,24). Hvilke liv er det Jesus snakker om her?

Hva er ånd og hvem er den Hellige Ånd?

Når vi nå skal forsøke å bli mer kjent med den Hellige Ånd, kan vi først se på navnet hans og hva det betyr.

? Spørsmål:

1. Hva tror du hellig betyr?
2. Hva tror du ånd er?

Kirken lærer oss hva en ånd er; det er et levende vesen som ikke har noen kropp. For eksempel er engler ånder. Demoner er ånder som har gjort opprør mot Gud. Åndene tilhører den usynlige verden. De er omkring oss hele tiden, men vi kan ikke se dem. Gud har gitt åndene oppdrag. Noen skal for eksempel passe på oss mennesker, disse kalles verneengler, andre har som oppgave å lovprise Gud uten stans. Alle ånder, unntatt den Hellige Ånd, er skapt av Gud.

Den Hellige Ånd er ikke skapt av Gud, han er uskapt. Den Hellige Ånd er Guds Ånd, han er den tredje personen i Treenigheten. Han kalles den *Hellige* Ånd fordi han er Gud, for bare Gud er hellig. Som alle ånder har han ingen kropp, han er usynlig for våre øyne.

Hos ham er den største visdom, for han utforsker Guds mysterium. Den hellige Paulus skriver: *For Ånden utforsker alle ting, også dybdene i Gud. Hvem vet hva som bor i et menneske, uten menneskets egen ånd? Slik vet heller ingen annen enn Guds Ånd hva som bor i Gud.* (1.Kor. 2,10–11) Den Hellige Ånd er ikke fjern fra oss, han er overalt rundt oss – og ikke bare *rundt* oss, men fremfor alt *i* oss. Den Hellige Ånd er som et lys vi har inne i oss, derfor sier vi at den Hellige Ånd opplyser menneskene. Det er hans opplysning som gjør at vi tror på Jesus.

Den Hellige Ånds opplysning gjør også at vi kan se oss selv og våre omgivelser slik som Gud ser det, Gud gir oss sitt blikk. Verden ser annerledes ut med Guds øyne enn med menneskers. Det som er stort i våre

øyne, for eksempel popularitet, skjønnhet, penger, moteriktige klær, suksess og makt er ingenting i Guds øyne. Men det som er smått i våre øyne: beskjedenhet, ydmykhet, offer, nøysomhet er stort i Guds øyne. Den Hellige Ånd får oss til å se at det som de fleste søker etter i vår verden egentlig er verdiløst. Han viser oss hva vi egentlig bør søke etter. Den Hellige Ånd lyser også opp vårt eget liv, han lar oss se hva det er som får oss til å si nei til Gud, og viser oss hvordan vi kan si ja til ham.

Ånd har også med pust å gjøre. Ordet *ånd* kommer fra *ånd*. Pusten vår er et tegn på at det er liv i oss. Uten åndedrett dør vi.

Bibelens skapelsesberetning forteller hvordan Gud puster liv i mennesket: *Og Herren Gud formet mannen av jord fra marken og blåste livspust inn i hans nese, så mannen ble til en levende skapning* (1.Mos. 2,7). Den Hellige Ånd er **livgiver**, sier Den nikenske trosbekjennelse. Adam får liv av Guds pust. Guds pust er det samme som den Hellige Ånd. Den Hellige Ånd er Guds livgivende kraft både til mennesker og dyr. Han holder oss i live fra dag til dag. Dersom Gud slutter å puste på oss med sin Hellige Ånd, vil vi dø og vende tilbake til å bli til jord igjen.

Ved den Hellige Ånd gir Gud oss livsånde slik at vi lever og er til, men han gir oss ikke bare dette livet som vi før eller siden må dø fra. Gjennom den Hellige Ånd vil Gud også gi oss det evige livet. For å få dette livet må vi bli født på ny. Som Jesus sa til Nikodemus: *Sannelig, sannelig, jeg sier deg: Den som ikke blir født av vann og Ånd, kan ikke komme inn i Guds rike* (Joh. 3,5). Det er i dåpen vi blir født på ny. Den Hellige Ånd rører ved dåpsvannet slik at vi kan motta Gud, Faderen, Sønnen og den Hellige Ånd

gjennom det. Får Gud bo i oss, vil døden ikke ha noen makt over oss. Da vil vi stå opp til det evige liv.

Slik ber presten før dåpen, samtidig som han med den høyre hånden rører ved dåpsvannet:
Herre, la den Hellige Ånds kraft gjennom Kristus, din Sønn, stige ned over dette vann, så alle som blir begravet med Kristus i dåpen til døden, gjenoppstår til livet med ham. Ved Kristus vår Herre. Amen.

Hellige Ånd tilbes og æres sammen med Faderen og Sønnen, sier trosbekjennelsen. Det er bare én som Gud tillater oss å tilbe og ære, og det er ham selv. *Du skal ikke ha andre guder enn meg*, sier han i det første bud. Det betyr at den Hellige Ånd er Gud, like mye som Faderen og Sønnen er Gud. De er den samme Gud – én og tre på samme tid.

Spørsmål:

1. Kjenner du eller har du hørt om noen som har sett engler?
2. Finn ut hva ordet "filosof" betyr. Hvorfor kan vi regne den Hellige Ånd som den største filosof?
3. Kan du nevne noen flere ting du tror er store i Guds øyne, men små i menneskers øyne?
4. Hva ville du svare dersom noen spurte deg: "Jeg ønsker å følge Guds vilje i livet mitt, men jeg vet ikke hvordan jeg skal få vite hva som er Guds vilje. Kan du hjelpe meg?"

Den Hellige Ånd har talt gjennom profetene

I gammel tid, lenge før Jesus ble født, utvalgte Gud seg et folk som skulle være hans, fremfor alle andre folk. Dette folket, Israels folk, skulle gå den veien Gud viste dem og leve etter de bud Gud gav dem. For å tale til Israel, utvalgte Gud seg profeter. Profetene skulle fortelle israelsfolket hvordan de skulle leve. De skulle formane dem når de ikke gikk på Guds vei, men også trøste dem når de ble undertrykt og led. For at de skulle kunne tale Guds budskap, ble profetene inspirert; Ånden kom til dem og talte gjennom dem.

Men profetenes budskap handlet ikke bare om hva folket skulle gjøre der og da. De ble også inspirert av den Hellige Ånd til å profetere om en stor konges fødsel, Messias kongen, som skulle fødes inn i verden til frelse både for hedninger og jøder. Slik profeterte for eksempel Jesaja over 700 år før Jesu fødsel: *For et barn er oss født, en sønn er oss gitt. Herreveldet er lagt på hans skulder,*

og hans navn skal være: Underfull Rådgiver, Veldig Gud, Evig Far og Fredsfyrste (Jes. 9,6) Og litt senere i Jesajaboken profeteres det: *Sannelig, våre sykdommer tok han på seg, og våre smerter bar han. Vi trodde han var blitt rammet, slått av Gud og plaget. Men han ble såret for våre overtredder og knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham for at vi skulle ha fred, ved hans sår har vi fått legedom (Jes. 53,4f).*

Den Hellige Ånd har vist seg

Det er ikke ofte vi hører om at den Hellige Ånd blir synlig for menneskenes øyne. Hans oppdrag er jo ikke å vise seg selv, men å føre oss til Sannheten. Men Bibelen beskriver enkelte tilfeller hvor den Hellige Ånd faktisk har vist seg i synlig skikkelse. Første gang vi hører om det var i forbindelse med Jesu dåp; da steg den Ånden ned over Jesus i skikkelse av *en due*. Deretter viste Ånden seg på pinsedag; som *tunger av ild* over apostlene.

"Inspirere" betyr å blåse inn i. De fleste profetene kjente vel ikke den Hellige Ånd helt konkret som en vind eller et pust, men det er allikevel et godt bilde på hvordan den Hellige Ånd kom til profetene.

Profeten Elia – som det står skrevet om i Det gamle testamentet – fikk helt konkret oppleve at Ånden kom som *en vind*, ikke som en sterk vind, men som en svak susing.

Også når Jesus taler om den Hellige Ånd, sammenligner han ham ofte med en vind: *Vinden blåser dit den vil, du hører den suser, men du vet ikke hvor den kommer fra og hvor*

den farer hen. Slik er det med den som er født av Ånden. (Joh. 3,8)

Selv om den Hellige Ånd har vist seg i synlig skikkelse som en due og som en ild og har latt seg høre som et vindpust, betyr det ikke at han er en due eller en ild eller en vind. I Treenigheten er det bare Sønnen som har en synlig skikkelse, han er menneske. Duen, ilden og vinden skal si oss noe om de egenskapene den Hellige Ånd har. De skal hjelpe oss med å forstå ham, men den Hellige Ånd er ikke bundet til å vise seg som en due eller en ild eller en vind.

Jesus sammenligner også den Hellige Ånd med en salve. Han sier selv at han er salvet med den Hellige Ånd.

? Spørsmål:

1. Hva tror du den Hellige Ånd vil si oss om seg selv når han viser seg som:
 - en due
 - ildtunger
 - en svak susing av en vind
2. Hvorfor tror du den Hellige Ånd sammenlignes med en salve?
3. Vet du når Den katolske kirke bruker salve og salving?

Jesus Kristus er unnfanget ved den Hellige Ånd

Men i tidens fylde sendte Gud sin Sønn, født av en kvinne og født under loven, skriver apostelen Paulus (Gal. 4,4). Alt det den Hellige Ånd hadde inspirert profetene til å profetere, var en forberedelse på denne store hendelsen, at Gud ble menneske.

Det er her den Hellige Ånd viser hva som er hans fremste oppgave, han skal bringe Jesus Kristus inn i vårt liv. Den Hellige Ånd brakte Jesus Kristus inn i vår verden da han ble unnfanget i jomfru Marias liv. Hvordan dette skjedde, er et mysterium. Jomfru Maria visste heller ikke hvordan dette skulle kunne skje, hun hadde *jo ikke vært sammen med noen mann*. Engelen Gabriel gav henne svar: *Den Hellige Ånd skal komme over deg, og Den Høyestes kraft skal overskygge deg. Derfor skal også barnet som blir født, være hellig og kalles Guds Sønn* (Luk. 1,35). Jomfru Maria gledet seg over engelens svar. I trosbekjennelsen bekjenner vi dette når vi sier at Jesus er *unnfanget ved den Hellige Ånd, født av jomfru Maria*.

Den Hellige Ånd og Kirken

Den Hellige Ånd er til stede overalt hos alle mennesker – for Gud er jo overalt – men på en særlig måte er han til stede i Kirken. Derfor kalles også Kirken for den Hellige Ånds tempel. Kirken ble til da Jesus døde på korset, og på pinsedagen i Jerusalem – ti dager etter at Jesus hadde fart opp til himmelen – ble den Hellige Ånd sendt til Kirken. Slik står det beskrevet:

Da pinsedagen kom, var de alle samlet. Med ett kom det et brus fra himmelen som når det blåser en sterk storm, og det fylte huset hvor de satt. Tunger likesom av ild kom til syne, og de delte seg og satte seg på hver enkelt av dem.

Da ble de alle fylt av den Hellige Ånd, og de begynte å tale i andre tungemål etter som Ånden gav dem å forkynne (Ap.gj. 2,1–4).

Den Hellige Ånd gir Guds gaver til Kirken, til alle Kirkens lemmer. Fremfor alt gjør han dette i sakramentene. Helt enkle ting fra vår hverdag – slik som brød og vann og vin – gjør den Hellige Ånd til sakramenter som bringer Jesus Kristus inn i vårt liv. Overalt hvor den Hellige Ånd er, der er også Kristus.

Alle som er døpt tilhører Kirken. Vi har den Hellige Ånd i oss, han binder oss sammen med hverandre og med Gud. Den Hellige Ånd smelter oss sammen og gjør oss til ett legeme, Kristi legeme. Her sørger den Hellige Ånd for at hvert enkelt lem får sin(e) spesielle gaver. På den måten utfyller vi hverandre. Ingen enkeltperson får alle den Hellige Ånds gaver, vi er alle avhengige av de andre. Apostelen Paulus skriver: *Men nå er det mange lemmer, men bare ett legeme. Øyet kan ikke se til hånden: "Jeg trenger deg ikke", eller hodet til føttene: "Jeg har ikke bruk for dere". Tvert imot! De lemmer på legemet som synes å være svakest, nettopp de er nødvendige* (1.Kor. 12,20–22).

De gaver som den Hellige Ånd gir til menneskene for å bygge opp Kirken kalles med et gresk ord for "karismer". Det er fra dette ordet vi har uttrykket "karismatisk".

Ingen av Kirkens små og store helgener hadde blitt det de er uten den Hellige Ånd. Den hellige Frans av Assisi, den hellige Ignatius av Loyola (Jesuitterordenens grunnlegger), den hellige Theresa av Avila eller den hellige Olav, er alle blitt inspirert av den Hellige Ånd og har latt seg fylle av ham slik at de er blitt gode redskaper for Gud. Helgenene kalles hellige fordi den Hellige Ånd har gjort dem hellige.

Vi kalles også hellige. Alle som har mottatt dåpen, har mottatt den Hellige Ånd. Hele Kirken er et hellig fellesskap. Derfor hilser også apostelen Paulus menigheten i Efesos på følgende måte: *Paulus, etter Guds vilje Jesu Kristi apostel, hilser de hellige i Efesos, de som tror på Kristus Jesus* (Ef. 1,1). Vi har alle mottatt den Hellige Ånd, men det betyr ikke at vi er fiks ferdige helgener. Helligheten må vokse i oss. Vi må stadig overgi mer og mer av oss selv til Gud. Det er på den måten vi blir helgener. Du tror kanskje dette bare er for noen få spesielle i Kirken? Slik er det ikke. Gud har kalt oss alle til å bli helgener, det er Guds mål og mening med våre liv. Og de som Gud har gjort hellige, de skal få se ham slik som han er.

? Spørsmål:

1. Kan du tenke deg noen gaver den Hellige Ånd gir til Kirken for å bygge den opp?
2. Hvorfor tror du apostelen Paulus skriver at de lemmene på Kirken som synes svakest, de er de mest nødvendige?
3. Hva kan hindre oss i å bli helgener?

Hvordan kan vi gjenkjenne den Hellige Ånd?

Selv om vi i teorien vet at den Hellige Ånd virker i og gjennom Kirken, kan han allikevel virke ganske fjern og abstrakt for oss. Det er ikke sikkert vi merker noe særlig til den Hellige Ånd i vårt daglige liv. ”Betyr han egentlig noe for meg”, kan vi tenke. Det er flere ting som gjør at vi kan oppleve det slik. Den viktigste grunnen er at den Hellige Ånd er så nær oss at vi faktisk ikke legger merke til det. Helt fra vi ble døpt, har den Hellige Ånd bodd i våre hjerter. Da blir det som det ofte er med personer vi alltid har omkring oss, vi legger ikke skikkelig merke til at de er der.

Hvordan kan vi merke den Hellige Ånd i våre liv?

Den Hellige Ånd taler som regel til oss som en svak vind og ikke som en storm. Susingen fra en svak vind kan overdøves med støy. Slik kan også vi overdøve den Hellige Ånds stemme til oss. Men om vi lytter til det som er dypt inne i oss, kan vi merke den Hellige Ånds stemme. Den stemmen som forsøker å få oss til å velge det rette og gjøre det gode, den stemmen som taler til vår samvittighet, det er den Hellige Ånd.

Nå er det mange ”stemmer” som forsøker å tale til oss. Alt vi leser og ser, alt vi slipper inn

i oss og lar oss påvirke av, er også ”stemmer”. Dessuten er alltid vår egen egoisme en sterk stemme inne i oss. Derfor er det ikke alltid like enkelt å skille mellom det som er den Hellige Ånds tale og det som er annen påvirkning. Men det finnes kriterier for hva som kan være den Hellige Ånds tale til oss, og hva som ikke er det.

Den Hellige Ånd er *Kjærlighetens Ånd*. Han forsøker alltid å lede oss til det gode. Det er aldri tvetydighet i det den Hellige Ånd sier. Han fører oss alltid nærmere Gud. Men det den Hellige Ånd sier, kan være utfordrende for oss selv. Ikke alt det vi selv vil, er nødvendigvis det samme som Gud vil. Kjærlighetens vei, det vil si Guds vei, kan være en annen enn den vi selv hadde tenkt oss. Mange av helgenene vi kan gjøre oss kjent med, opplevde akkurat dette, for eksempel den hellige Frans av Assisi. Han hadde sett for seg et liv som ridder, men Gud hadde andre planer med ham. I stedet for å bære ridderrustning, fikk han bære en fillete kappe som tiggermunk – for Gud ville bruke ham til å fornye Kirken. Men den Hellige Ånd vil gi oss lys slik at vi virkelig ser og forstår at Guds vei er den beste, og han vil hjelpe oss til å følge denne veien. Derfor vil han sette oss fri fra alt det som ikke fører oss til Gud, og han vil styrke oss til dette gjennom sine gaver. Det er slike gaver vi skal få motta i fermingens sakrament.

Den Hellige Ånd er *Sannhetens Ånd*. Jesus kaller seg selv for veien, *sannheten* og livet. Den Hellige Ånd vil altså vise oss sannheten, som er Jesus Kristus. Han vil lyse opp alt det som har med Jesus å gjøre for oss, slik at vi enda bedre får se hvem han er, hva hans budskap innebærer og hva dette budskapet betyr for oss.

Den Hellige Ånd vil også hjelpe oss til å se sannheten om oss selv. Han lar oss se våre synder slik at vi kan bekjenne dem, få tilgivelse for dem og gjøre opp med de mennesker vi har såret. Det er den Hellige Ånd som får oss til å gjøre et ærlig skriftemål.

Den Hellige Ånd vil fremfor alt la oss se at vi er elsket av Gud. Han vil la oss forstå at Guds kjærlighet ikke bare er større enn våre synder, men også større enn vår kjærlighet.

Den Hellige Ånds gaver og frukter

Den Hellige Ånd vil gi oss gaver som skal hjelpe oss til å leve et liv i Kristi Ånd. Disse gavene – syv i alt – er knyttet til fermingens sakrament. Det er gaver som biskopen ber om at vi skal få når vi blir fermet. De er: *Visdom, forstand, råd, styrke, kunnskap, fromhet og gudsfrykt.*

Dersom vi lytter til den Hellige Ånds stemme, både i Kirken og i vårt hjerte, vil det få konsekvenser for livet vårt. Vi vil bære andre frukter enn dem vi ville ha båret dersom vi lyttet til vår egen egoismes stemme. Apostelen Paulus regner med ni frukter av den Hellige Ånd: *kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, tålsomhet og selvbeherskelse* (Gal. 5,22-23).

Et liv etter Ånden

Jesus og den rike unge mannen (Matt. 19, 16–23).

Det kom en mann til ham og spurte: "Mester, hva godt skal jeg gjøre for å få det evige liv?" Men Jesus svarte: "Hvorfor spør du meg om det gode? Det er bare én som er god. Men vil du gå inn til livet, så hold budene!" "Hvilke?" spurte han. Jesus svarte: "Du skal ikke slå i hjel, du skal ikke bryte ekteskapet, du skal

ikke stjele, du skal ikke vitne falskt, du skal hedre far og mor, og du skal elske din neste som deg selv.” ”Alt dette har jeg holdt,” svarte den unge mannen. ”Hva står så igjen?” Jesus svarte: ”Vil du være helhjertet, gå da bort og selg det du eier, og gi alt til de fattige. Da skal du få en skatt i himmelen. Kom så og følg meg!” Men da den unge mannen hørte det, gikk han bedrøvet bort, for han var svært rik. Jesus sa til disiplene: ”Sannelig, jeg sier dere: Det er vanskelig for en rik å komme inn i himmelriket.”

Den rike unge mannen som kom til Jesus var for bundet til sin rikdom til å følge Jesus. Han greide ikke å velge Jesus fremfor rikdommen sin. Rikdommen var tryggheten i livet hans.

Det er lett å bli bundet til rikdom. Å ha mange penger kan gi en slags trygghet for fremtiden. Men den som stoler på pengene sine, har egentlig pengene som sin Gud, for Gud er jo den eller det man stoler på i livet sitt. Derfor advarer Jesus mot rikdom.

Men det er ikke bare penger eller materielle ting som kan hindre oss i å la den Hellige Ånd lede oss. Det går an å være rik på innsiden også. Mennesker kan ha så stor tro på sine egne krefter at de sier de ikke har behov for Gud. De kan ha så stor tro på sin egen visdom og klokhet at de ikke har behov for Guds visdom. Da er det heller ikke noen plass for den Hellige Ånd i livet deres, stoltheten er et hinder, for *Gud står de stolte imot, men de ydmyke gir han nåde* (Jak. 4,6).

Salige er de som er fattige i seg selv, for himmelriket er deres, sier Jesus (Matt. 5,3). De som er fattige i seg selv, er de som opplever sin utilstrekkelighet og skrøpelighet, de

som ser at deres egen visdom ikke er noe i forhold til Guds visdom, de som ser hvor avhengige de er av Gud. Disse kan Gud fylle med sin Hellige Ånd og lede etter sin vilje. Å være fattig i seg selv betyr å være ydmyk, og ydmykhet åpner oss for den Hellige Ånd. De som er fattige i seg selv, er ”fattige i ånden”. De skal bli rike i Gud, de skal fylles med Guds Ånd.

Spørsmål:

1. Den Hellige Ånd kalles ”de fattiges far”. Hva tror du menes med det?
2. Hva betyr ordet ydmyk?
3. De fleste mennesker har en frykt for å overgi sitt liv til Gud. Hvorfor tror du det er slik?

Den Hellige Ånd fornyer menneskene

Den Hellige Ånd vil gjøre oss mer og mer lik Jesus Kristus, han vil helliggjøre oss. Når vi blir helliggjort, har det ikke bare konsekvenser for oss selv. Det virker også inn på våre omgivelser. Bare tenk deg hvordan det er når det er krangel i en familie eller en venneflokk. I en slik krangel er det ofte mange stolte mennesker, mennesker som ikke vil gi seg, som holder på sitt. Dersom én i familien eller i venneflokken overvinner sin stolthet og ber om unnskyldning eller lar en annen få rett, kan det snu hele stemningen. Da kan det bli forsoning overraskende fort. Det er slikt som skjer når den Hellige Ånd får virke i et menneskes liv. Den Hellige Ånd forandrer et menneske innvendig slik at det viktigste ikke lenger er å få sin rett.

I denne verden er det dessverre veldig ofte den sterkestes rett som gjelder. Her ropes

det ofte på hevn, her passer de fleste først og fremst på seg selv og sitt eget. Vi ser en del av konsekvensene av at menneskene er slik, når vi har fått innblikk i noe av den grusomheten og urettferdigheten som finnes på jorden. Ofte blir det veldig tydelig at menneskene har stenhjerter.

Gjennom profeten Esekiel sa Gud: *Da vil jeg gi dem et nytt hjerte, og la dem få en ny ånd. Jeg vil ta steinhjertet ut av kroppen deres og gi dem et kjøtt hjerte isteden* (Esek. 11,19). Den Hellige Ånd gir oss kjøtt hjerter, det vil si at han gjør oss til mennesker som ikke bare er opptatt av oss selv og hva vi har rett til, men som ser våre medmennesker og deres rettigheter og behov. Det er gjennom mennesker med ”kjøtt hjerter” at Gud kan forandre jorden, derfor sier kong David i en salme: *Du sender din Ånd, og det skapes liv, du fornyer jordens overflate* (Sal. 104,30).

Spørsmål:

1. **Hvorfor tror du noen konflikter mellom mennesker ikke løses før det blir krig?**
2. **Den Hellige Ånd gir oss offervilje. Hva betyr offervilje, og hvilken betydning har den for å forandre jorden?**

Tror vi på én Gud?

Gud er Faderen, Sønnen og den Hellige Ånd. Det er vår tro, det er Den katolske kirkes tro. Det er et stort mysterium – én Gud i tre personer – vi har ikke forstand nok til å begripe det. Blant annet fordi Gud er uendelig, mens vårt sinn er endelig. Denne viktigste og mest grunnleggende delen av vår tro er det mange i verden som har innvendinger mot. De vanligste innvendingene kommer fra Jehovas vitner, og kanskje særlig fra muslimene. Også de tror på én Gud, ikke mange forskjellige guder, men de får ikke vår tro på den treenige Gud til å stemme med dette. ”Dere tror ikke virkelig på én Gud”, sier de om oss.

Vi kan oppleve det vanskelig å svare på en slik utfordring. Det er jo heller ikke så rart. Guds vesen er et mysterium som vi aldri kan fatte, men vi kan likevel nærme oss det.

For det første kan vi egentlig ikke bruke tall på Gud. Tall er noe som hører til det Gud har skapt. Selv er han utenfor tallene. Når vi lærer at Gud er én, er ikke det det samme som tallet én. Vi kan ikke telle Gud. *Én Gud* betyr at han er en enhet. Det betyr at det ikke finnes noen splittelse i Gud. Han er ikke i konflikt med seg selv. Alt i ham er harmoni, han er fullkommen. *Én Gud* betyr altså først og fremst at Gud er fullkommen.

Hva så med tretallet, er det bare på liksom at Gud er tre? Nei, Gud har ikke gjort seg kjent for oss på liksom. Han har virkelig vist oss mysteriet om seg selv, at han er tre personer: Faderen, Sønnen og den Hellige Ånd.

Selv om Gud er tre personer, så er han allikevel ikke delt. Guds vesen er å være kjærlighet – *Gud er kjærlighet*, skriver den

hellige Johannes (1. Joh. 4,8) – og denne kjærligheten er så sterk at det ikke er noen form for splittelse mellom Gud Fader, Gud Sønn og Gud den Hellige Ånd. Guds kjærlighet er så sterk og fullkommen at de tre personene er uadskillelige.

Kjærlighet mellom mennesker kan også binde sterke bånd. Vi taler jo til og med noen ganger om at mennesker er uadskillelige. Jesus taler særlig sterkt om de bånd et ekteskap er bundet sammen med. En mann og en kvinne som inngår et ekteskap, skal være ett kjød. ”*Det som altså Gud har sammenføyd, skal mennesker ikke skille*”, sier Jesus (Mark. 10,9). Ekteskap og familier kan ha sterke kjærlighetsbånd. Det gjør at de også utstråler mye kjærlighet til andre. De har et overskudd av kjærlighet.

Allikevel kan aldri menneskelig kjærlighet bli så fullkommen som Guds kjærlighet. Det blir alltid en svak etterligning. Den enhet som finnes mellom Faderen og Sønnen og den Hellige Ånd er så ufattelig tett og sterk at selv om Gud viser seg for oss som Sønnen, så er alltid både Faderen og den Hellige Ånd fullstendig tilstede samtidig.

Oppgaver:

1. Det finnes symboler på den hellige treenighet. Kjenner du noen av disse?
2. Hvordan ville du forklart treenighetsmysteriet?

Den hellige katolske Kirke

Det var lørdag kveld. En orkan herjet i en liten by. Mange hus ble ødelagt. Også Den katolske kirken ble rammet. Dagen etter ble messen holdt under åpen himmel. Da menigheten var samlet, minnet presten dem om at selv om bygningen var ødelagt, så var Kirken allikevel tilstede.

Kirken slutter ikke å være Kirke selv om bygningen forsvinner – selv om kirkebygninger er viktige for Kirkens liv – det var poenget til denne presten. Kirken er ingen bygning, men hva er egentlig Kirken? I trosbekjennelsen bekjenner vi troen på Kirken. *Én, hellig, katolsk og apostolisk Kirke*, sier den nikenske trosbekjennelse.

Ordet **kirke** kommer fra et gresk ord som betyr **fra Herren**. Kirken er altså ikke en forening som mennesker har funnet opp, den er **fra Herren**. Jesus Kristus har innstiftet Kirken.

I messen bekjennes ofte trosbekjennelsen på latin. Da heter Kirke **Ecclesia**. Det betyr **kalt sammen**. Kirkens medlemmer har altså ikke

funnet sammen av seg selv, men de er kalt sammen av Herren.

Oppgaver:

1. **Skriv ned noen ord som du forbinder med ordet Kirke.**
2. **Kirken får ofte henvendelser fra skoleelever som har forskjellige ting de lurer på i Den katolske kirke. Her er noen av de vanligste spørsmålene. Kan du besvare dem?**
 - Hvem stiftet/startet Den katolske kirke?
 - Når oppstod Den katolske kirke?
 - **Hvor oppstod Den katolske kirke?**
 - **Når kom Den katolske kirke til Norge?**
 - **Hvem tror Den katolske kirken på: Jesus, paven eller Maria?**
 - Hvor finnes Den katolske Kirken i verden?
3. **Kjenner du til forskjellige nasjonaliteter som finnes i din menighet?**

Kristus, ja, men Kirken, nei!?

”Jeg har min tro på Gud, jeg ber til Jesus, jeg kaller meg kristen, men Kirken, den er jeg ikke interessert i. Hva Kirken sier og gjør, har ingen betydning for mitt forhold til Gud.”

Innimellom hører vi mennesker si slike ting, og vi skal ikke påstå at de ikke har et forhold til Jesus. Men det er ikke på denne måten Jesus selv forholder seg til Kirken. Dersom vi skal lære av ham, ser vi at Kirken er helt sentral i hans forkynnelse.

Oppgaver:

Slå opp i Bibelen og finn frem følgende bibelvers. Samtal om hva som menes i disse utsagnene og hvilken betydning de har for oss i dag.

1. **Matt. 16, 18-19.**
2. **Joh. 20, 23.**
3. **Luk. 10, 16.**
4. **1.Pet. 2, 4-5.**
5. **Joh. 11, 52.**

Kirken er én

I Den katolske kirke i Norge kommer vi fra mange forskjellige land og kulturer. Den katolske kirke i Norge er et slags speilbilde av hele Den katolske kirke. Den består av mennesker fra alle himmelstrøk, og den er utbredt i hele verden. Kirken er ikke bundet til spesielle folk eller land eller noen spesiell kultur. Den katolske kirke er én og for alle mennesker.

Den hellige apostelen Paulus sammenligner Kirken med en kropp eller et legeme: *Vi har ett legeme, men mange lemmer, og alle lemmene har forskjellige oppgaver. På samme måte er vi alle ett legeme i Kristus, men hver*

for oss er vi hverandres lemmer (Rom. 12,4–5). Kirken er Kristi mystiske legeme. Et legeme består ikke av bare hender eller bare føtter, det er bygd opp av mange forskjellige deler eller lemmer. Ingen av lemmene kan leve for seg selv, de er avhengige av hverandre. Slik er det med Kirken. Gud har skapt oss forskjellige og gitt oss forskjellige nådegaver. Kirken har én kropp og ett hode. Det er én Kristus, og han har bare ett legeme – Kirken.

Det er ikke menneskers fortjeneste at Kirken er én. Enheten er en gave fra Gud. Den Hellige Ånd binder Kirken sammen. Dette båndet har både usynlige og synlige sider. Det usynlige båndet som binder oss sammen er fremfor alt kjærligheten. Den er jo ikke så lett å få øye på, selv om vi kan se dens frukter. Dette båndet strekker seg langt utover de synlige grensene for Den katolske Kirke.

Det finnes også synlige bånd som viser at Kirken er én. De er:

- Felles trosbekjennelse
- Felles gudstjeneste og deltagelse i sakramentene

- Apostolisk suksesjon, det vil si at biskopenes ordinasjon er gitt fra biskop til biskop og kan spores tilbake til de tolv apostlene
- Anerkjennelse av paven som apostelen Peters etterfølger, Kristi stedfortreder og hele Kirkens hyrde

Da den vietnamesiske presten Nguyen Van Thuan ble biskop, fant regjeringen i Vietnam raskt en grunn for å kaste ham i fengsel, i fullstendig isolasjon. Der ble han i flere år. Å være helt alene i en uke er tungt. Å være ensom en hel måned gjør et menneske trist. Å leve slik i flere år gjør et menneske gal. Men Nguyen Van Thuan ble ikke gal. Han hadde en medisin. Han fikk tilsendt en liten flaske med teksten "mot mavesår". Den inneholdt vin. Slik kunne han feire messen, med hånden som alter og kalk. Det var i det øyeblikket han ble forenet med Kristus og med hele Kirken, med alle som var forenet med ham gjennom eukaristien. Da fantes det ikke noen isolasjon, ikke noen regjering som kunne stenge ham inne. Han inngikk i en enhet som overgår alt.

Etter flere år inn og ut av fengselet ble han forvist fra landet. Så kom han til Roma og ble pavens nærmeste medarbeider for "rettferdighet og fred".

Synden truer enheten

Det er den Hellige Ånd som binder oss sammen til en enhet i Kirken. Om vi hindrer den Hellige Ånd i å virke i oss, vil det kunne true enheten i Kirken. Dersom vi ved likegyldighet eller ved andre synder motabeider den Hellige Ånd, trekkes vi heller ikke mot sann enhet med hverandre. Når den Hellige Ånd ikke får virke, blir båndene til de andre medlemmene i Kirken svakere. En konsekvens av dette er at medlemmene i Kirken ikke lenger synes det er så viktig å møtes for å feire messen sammen, og at de heller ikke føler noe ansvar for å ta seg av hverandre. Kjærligheten brenner svakere eller slukker helt.

Noen ganger får det også som konsekvens at enkeltpersoner eller grupper i Kirken bryter med Kirken for å starte sin egen kirke. De kan ha blitt provosert av mangel på hellighet hos Kirkens representanter, eller de kan ha kommet frem til trosoppfatninger som ikke er forenlige med Den katolske kirkes lære. Slik har vi fått forskjellige kristne trossamfunn. Slike splittelser gjør det vanskeligere for mennesker å tro. Utenfra ser de uenighet og splid, noe som gjør den freden og enheten som Kristus taler om svært utydelig.

Jesus Kristus ønsker at alle hans brødre og søstre skal finne sammen i synlig enhet med hverandre og med ham. Det ber Jesus sin Far om: *Jeg ber at de alle må være ett, likesom du, Far, er i meg og jeg i deg. Slik skal også de være i oss, for at verden skal tro at du har sendt meg* (Joh. 17,21).

Jesus ber om at vi må bli ett. Han ønsker alle kristnes enhet. Men kristen enhet betyr ikke det samme som at alle skal bli like. Vi

13 meg når jeg taler om de jordiske ting, hvordan skal dere da kunne
 14 Og som Moses reiste slangen i ørkenen, slik skal Menneskesønnen bli
 15 løftet opp, - for at hver og en som tror, ved ham skal få det evige liv
 i eie.»

16 Ja, så høyt elsket Gud verden, at han gav sin enbårne sønn til pris, -
for å frelse fra undergang alle som tror på ham, og gi dem det evige
 17 liv i eie. Gud sendte jo sin sønn til verden, ikke for å fordømme den,
 18 men for at verden skulle bli frelst ved ham.' Den som tror på ham, blir
 ikke dømt; men den som ikke tror, er allerede dømt, fordi han ikke har
 19 villet tro på Guds enbårne sønns navn.' Og så lyder dommen: At lyset
 er kommet til verden, og menneskene valgte mørket fremfor lyset, fordi
 deres verk var ondt.' For hver og en av dem som gjør ondt, hater lyset
 og holder seg borte fra det, for å unngå at hans gjerninger blir
 20 den den som handler som sannheten byr, han kommer til lyset
 det kan bli åpenbart at hans verk er gjort i mørket.

skal ikke uniformeres. I Kirken finnes det mange tradisjoner og skikker som er knyttet til nasjonalitet eller lokale tradisjoner. I et land som Norge, hvor medlemmene i Den katolske kirke kommer fra mange forskjellige land, kan vi ofte oppleve skikker som de forskjellige nasjonale gruppene har tatt med seg fra sin kultur. Selv messeliturgien er ikke lik overalt. Det finnes over tyve forskjellige messeliturgier i bruk i Den katolske kirke, og alle er like gyldige og like høyt verdsatt. I klostrene kan vi også oppleve det mangfoldet som Kirken har. De forskjellige ordenene legger vekt på litt forskjellige sider ved det kristne budskap, slik at både gudstjenestelivet deres og de konkrete oppgavene de tar på seg, er noe forskjellige fra en orden til en annen. Ja, også i familiene er det store forskjeller på hvordan troslivet leves, ikke bare på grunn av forskjellig nasjonalitetsbakgrunn, men for eksempel også fordi familiene kan tilhøre forskjellige bevegelser i Kirken.

Mangfold er en berikelse, det viser at Kirken er et legeme med mange forskjellige lemmer.

? Spørsmål:

1. Hvilke nasjonaliteter vet du at vi finner i Den katolske kirke i Norge?
2. Kjenner du til noen ordener? Vet du noe om hva som kjennetegner disse ordenene?
3. Hvordan kan vi arbeide for synlig enhet mellom alle kristne? Hva kan du gjøre?
4. Hvilke forpliktelser gir det oss overfor andre medlemmer i Kirken at vi tilhører Kristi legeme? (Les 1.Kor. 12,12-25)

Kirken er hellig

Spørsmål:

1. Hva forbinder du med hellighet?
2. Salige er de rene av hjertet, for de skal se Gud, sier Jesus (Matt. 5,8). Har det noe med hellighet å gjøre?

”Vi tror på en hellig Kirke,” sier vi i trosbekjennelsen. Det er ikke alltid lett å se. Det er jo sider ved oss som er medlemmer i Kirken som ikke alltid vitner om at vi er så veldig hellige. Men nå er det ikke vi som gjør Kirken hellig. Da ville det nok stått svært dårlig til med Kirkens hellighet. Helligheten kommer fra Gud, for i utgangspunktet er det bare han som er hellig. Gud sender den Hellige Ånd til Kirken. Derfor kalles Kirken for Den Hellige Ånds tempel. Kirken er hellig fordi den Hellige Ånd bor i den.

Gud gjør Kirken hellig gjennom sakramentene. Gjennom dem mottar vi helliggjørende nåde til å vokse i hellighet. Derfor kalles også vi som er medlemmer i Kirken for hellige. Vi er hellige fordi Gud bor i oss. Apostelen Peter skriver: *Men dere er en utvalgt slekt, et kongelig presteskap, et hellig folk, et folk som er Guds eiendom, for at dere skal forkynne hans storverk, han som kalte dere fra mørket til sitt underfulle lys* (1.Pet. 2,9).

Gud er tre ganger hellig. Det roper himmelens engler ustan-selig til hverandre. "Hellig, hellig, hellig er Herren, hærs-karenes Gud." I messens liturgi tar vi også del i deres lovprisning.

Alle mennesker er kalt av Gud til et hellig liv. I Kirken mottar vi den utrustning som gjør oss i stand til å leve dette livet. Men vi blir ikke helliggjort uten at vi samarbeider. En bil kommer ikke av flekken uten at sjåføren setter seg inn i den, setter den i gir og kjører av gårde. På samme måte med oss, vi må aktivt gå inn for å leve det hellige livet som Gud vil at vi skal leve.

Det er vanskelig å se at Kirken er hellig når Kirkens medlemmer gjør de samme dårlige tingene som andre i verden gjør. Det er mange som har sagt og som fortsatt sier at Kirkens medlemmer ikke lever slik som de lærer at de skal leve. De anklager Kirken for å tale med to tunger eller for å ha dobbeltmoral. Denne anklagen er en utfordring til oss om å leve helt, samtidig som vi skal være klar over at det vil være slik så lenge Kirken er i verden. Jesus forteller denne lignelsen for å forklare dette:

”Himmelriket kan lignedes med en mann som hadde sådd godt korn i åkeren sin. Og mens alle sov, kom hans fiende og sådde ugress blant hveten og gikk sin vei. Da nå kornet skjøt opp og satte aks, kom også ugresset til syne. Tjenerne gikk da til husbonden og sa: ’Herre! Var det ikke godt korn du sådde i åkeren? Hvor er da ugresset kommet fra?’ ’Det har en fiende gjort,’ svarte han. Tjenerne spurte ham: ’Vil du vi skal gå og luke det bort?’ ’Nei,’ svarte han, ’for da kommer dere til å rykke opp hveten sammen med ugresset. La dem begge vokse der sammen til høsten kommer. Og når det er tid for innhøsting, skal jeg si til høstfolkene: Sank først ugresset og bind det i bunter for å brenne det, og så skal dere samle hveten i låven min.” (Matt. 13,24–30)

I Den katolske kirke er det noen mennesker

som har blitt utvalgt som eksempler på å ha levd et hellig liv. Det er disse vi vanligvis kaller helgener. Deres vei til hellighet – til å se Gud – skal være en hjelp for oss på *vår* vei mot Gud. Fremst blant disse er jomfru Maria. Hun er kronet som himmelens dronning. På samme måte som henne, skal hele Kirken en gang motta sin krone av Kristus.

? Spørsmål:

1. **Hvordan kan vi bli helgener?**
2. **Hva tror du Jesus mente med lignelsen om ugresset i åkeren? For eksempel: Hvem er det egentlig som sår kornet, og hva er kornet? Hvem sår ugresset i åkeren og hva er ugresset? Hva er innhøstingen?**
3. **Hva vil du si til dem som ikke synes at Kirken virker noe særlig hellig?**

Kirken er katolsk

Det er vanskelig å oversette ordet katolsk til norsk, det betyr blandt annet: allmenn eller alminnelig, helhetlig, det som angår alle og fylde. Den katolske kirke er til for hele verden og vil nå ut til alle mennesker.

Den katolske kirke kan ikke lukke seg inne, hverken i *grupper*: i en klasse, folk, rase, parti, ideologisk gruppe; eller i *antall*: i en minikirke, et lite fellesskap av noen som er enige med hverandre; eller i *rom*: i et bestemt område, land eller verdensdel; eller i *tid*: i en lykkelig fortid, en konkret nåtid eller en oppdiktet fremtid. Den katolske kirke er en verdenskirke. Hvor man er i verden, overalt hvor Kirken finnes, er man hjemme.

At Kirken er katolsk innebærer at den driver misjon. Kristus har sendt ut Kirken med et budskap som er rettet mot alle mennesker, han sier: *"Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler."* (Matt.28,19). Kirken skal aldri holde opp med å bringe Kristus ut i verden, det hører med til å være katolsk Kirke. Den oppgaven skal Kirken forsette med inntil verdens ende.

Fordi Den katolske kirke ikke kan lukke seg inne, skal den også alltid være i dialog med samfunnet, med andre religioner og med andre kirkesamfunn. I dialogen kan Kirken vise at den har et budskap som angår alle.

Delvis eller fullt fellesskap

Mange kristne er ikke registrert som medlemmer i Den katolske Kirke, de anerkjenner ikke paven som sitt åndelige overhode, de går ikke til den katolske messen, og de benytter seg ikke av skriftemålets sakrament. De har sine egne prester eller pastorer og sine egne gudstjenester. De er rett og slett ikke synlige medlemmer i Den katolske kirke og vil heller ikke kalles katolikker.

I utgangspunktet er alle som er døpt i Faderens og Sønnens og den Hellige Ånds navn døpt inn i Den katolske Kirke, men ikke alle tilhører Den katolske Kirkes fulle fellesskap. Alle som kalles kristne, ja alle mennesker overhode, har allikevel delvis fellesskap med Kirken, selv om de ikke kalles katolikker. De som er nærmest et fullt synlig fellesskap med Den katolske Kirke, er de som kalles for ortodokse kirker.

Fullt fellesskap i den katolske Kirke har de som:

- **Bekjenner hele den katolske tro**
- **Har adgang til og deltar i Den katolske kirkes sakramenter**
- **Er i fellesskap med stedets katolske biskop og Kirke.**
- **Er i fellesskap med Romas Kirke og anerkjenner paven som Kristi stedfortreder og Kirkens øverste hyrde.**

Vi skal være takknemlige over å tilhøre Den katolske kirkes fulle fellesskap, det er en gave fra Gud. I Den katolske kirke finnes alle de midler Gud har gitt for å frelse oss, men det skal ikke gjøre oss hovmodige. Det Gud er opptatt av, er først og fremst hvordan det ser ut inne i oss. Det hjelper ikke å være katolikk dersom troen, håpet og kjærligheten ikke får bo i vårt hjerte.

Spørsmål:

1. **Hvorfor er det å drive misjon katolsk?**
2. **Hvorfor er dialog og samtale med andre religioner viktig for den katolske Kirke?**
3. **I hvilke deler av verden er det flest som tilhører ortodokse kirker?**
4. **I hvilke deler av verden er det flest som**

tilhører protestantiske kirkesamfunn?

5. **Hvordan blir man katolikk?**
6. **Kjenner du noen eksempler på at paven har dialog og samtale med mennesker og grupper som ikke tilhører den katolske Kirkes fulle fellesskap?**

Kirken er apostolisk

De tolv disiplene som Jesus sendte ut for å forkynne det gode budskap og utbre hans Kirke over hele verden, fikk navnet *apostler*. Apostel betyr *utsending*. Jesus var også utsendt. Han var utsendt fra sin Far i himmelen, han talte og handlet med myndighet fra sin Far. Selv sa Jesus til sine apostler: *Likesom Faderen har sendt meg, sender jeg dere* (Joh. 20,21). Apostlene ble sendt ut som Jesu Kristi representanter, men Jesus skulle ikke la sine apostler gå alene. Da han sendte dem ut, sa han til dem: *Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende* (Matt. 28,20). Jesus virker gjennom sine utsendinger, han gir dem både sin myndighet og sin Ånd. Jesus satte Peter til å være leder for apostlene, hans stedfortreder.

Apostlene brakte evangeliet om Jesus Kristus ut til store deler av sin omverden og grunnla menigheter på hvert sted. De

innsatte også etterfølgere som skulle fortsette deres oppdrag. Apostlenes etterfølgere blir kalt *biskoper* og biskopenes hjelpere *prester*. Biskopene skulle sørge for å fortsette apostlenes oppdrag med å utbre Kirken i verden.

Apostlene forkynte og underviste. Noe av denne forkynnelsen og undervisningen ble skrevet ned og ble samlet i Det nye testamente. Andre ting av det de lærte, ble videreført muntlig.

Kirken skal være apostolisk. Det betyr at:

- **Kirken skal bygge på og gi videre apostlenes forkynnelse og lære, både det som er skrevet ned i Det nye testamente og det som er overlevert muntlig – det som kalles Kirkens tradisjon.**
- **I verden skal Kirken fortsette den misjonen som apostlene begynte.**
- **Kirken skal ha biskoper som etterfølger apostlene og en pave som etterfølger Peter, apostlenes leder.**

Selv om biskopene på en spesiell måte er apostlenes etterfølgere, så er allikevel alle i Kirken kalt av Kristus til å være apostler. Vi er alle utsendinger. Men alle kan ikke gjøre det samme. Vi har forskjellige evner og gaver. Hver enkelt må finne ut hva som er hans eller hennes oppgave i Kirken. Denne oppgaven kalles vårt *apostolat*. Et apostolat kan være nesten alt mulig. Å vise spesiell omsorg for et menneske, å ministrere i messen, å syng i messen, å skape fred og enhet blandt mennesker, å ta seg av fattige, å ordne til kirkekaffe, å drive katekese og mye mer. Drivkraften i et apostolat må ikke være å oppnå egne fordeler gjennom det vi gjør. Apostolatet må være drevet av kjærlighet,

det at man vil andre mennesker noe godt. Derfor må apostolatet alltid hente næring til kjærligheten fra kjærlighetens kilde i eukaristien.

? Spørsmål:

1. Hvilke av apostlene har skrevet skrifter som står i Det nye testamente? (Se apostellisten i Mark. 3,16–18)
2. Hva betyr apostolisk suksesjon?
3. Les Joh. 21,15-17. Hvorfor tror du det er så viktig at Peter skulle elske Jesus mer enn de andre?
4. Hvorfor skal Kirken drive misjon?
5. Hvilke andre apostolater kan du tenke deg enn de som er nevnt ovenfor?

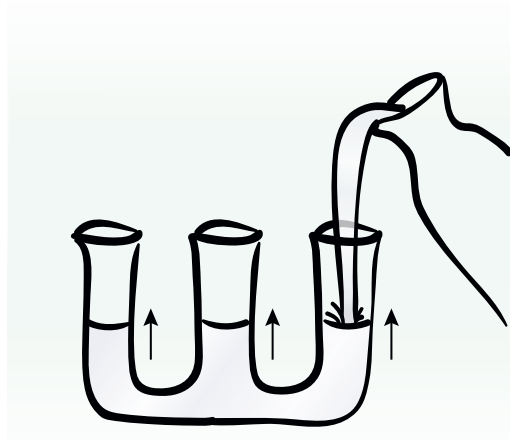
Det er Kristus som ved den Hellige Ånd gir sin Kirke å være én, hellig, katolsk og apostolisk. Og det er Kristus som kaller Kirken til å virkeliggjøre hver av disse egenskapene (Den katolske kirkes katekisme, 811)

De helliges samfunn

Ingen av oss lever for seg selv, og ingen dør for seg selv, skriver apostelen Paulus (Rom. 14, 7). Det meste av det vi gjør i vårt liv, har også betydning for andre; vi påvirker hverandre. Økonomien kan gi gode eksempler på slik påvirkning, bare tenk hvordan en konflikt eller krig i en del av verden får bensinprisene til å gå opp i en helt annen del av verden. Eller vi kan tenke på hvordan det er innad i en familie, hvordan det ofte smitter over på de andre i familien dersom et medlem er i spesielt godt humør. I fysikken er det også slik. Fyller vi et kar med vann som har åpen forbindelse med andre kar, vil vannet stige like mye i alle karene.

I den åndelige verden lever vi heller ikke for oss selv. Mitt forhold til Gud har ikke bare betydning for meg selv, det påvirker også andre. Slik vi mennesker står i forbindelse med hverandre i den synlige verden, slik står vi også i forbindelse med hverandre i den usynlige verden. Det vi gjør på godt og vondt, selv i det skjulte, har konsekvenser for resten av Kirken og for verden. For å si det kort: Når et menneske mottar nåde fra Gud, flyter denne nåden også over til andre mennesker. Når vi går til messen og mottar kommunionen, er det ikke bare vi selv som mottar Guds nåde av det. Nåden som vi mottar i messen, går videre til andre, særlig til de som har ekstra tette bånd til oss, slik som vår familie. Også når noen som lider overgir sin lidelse som et offer til Gud, gir det styrke til hele fellesskapet. Slik hjelper alle Kirkens medlemmer hverandre på veien mot Guds rike.

I de helliges samfunn skjer det en utveksling av åndelige goder.

Spørsmål:

1. **Finn andre eksempler på hvordan mennesker blir påvirket av hverandre, på godt og vondt.**
2. **Vi kjenner alle enkelte mennesker som veldig ofte har en god påvirkning på andre. Hva kjennetegner disse menneskene?**
3. **Vi mottar Guds nåde i messen. Vet du også om andre måter Gud formidler sin nåde til oss på?**

Døden hindrer ikke hellig samfunn

I de helliges samfunn er heller ikke døden noen grense. Døden setter bare en grense for den fysiske kontakten mellom Kirkens medlemmer, men den hindrer ikke den åndelige kontakten. Helgenene og de avdøde kan være til stor hjelp for oss. Den hellige Theresa av Lisieux, sa til sine søstre i Karmel da hun snart skulle dø: *Jeg vil tilbringe himmelen med å gjøre godt på jorden.*

Helgenene har et stort overskudd av åndelige goder. Dette overskuddet flyter over på oss slik som blodet flyter i blodårene i et legeme. Derfor er de enda mer enn oss med på å bygge opp Kirkens legeme.

? Spørsmål:

1. **Hva tror du den hellige Theresa av Lisieux mente da hun sa:** Jeg vil tilbringe himmelen med å gjøre godt på jorden?
2. **Hvilken dag i året ber vi spesielt for de avdøde?**
3. **Hva er Allehelgensdag?**

Syndenes forlatelse

Hva er egentlig synd? Det er å gjøre noe galt, å bryte Guds bud, å være ondskapsfulle eller såre noen, å såre Gud eller bare tenke på seg selv. Vi kan komme opp med mange svar som alle har noe felles. Synd er å krenke Gud og vår neste i tanker og ord, gjerninger og forsømmelser.

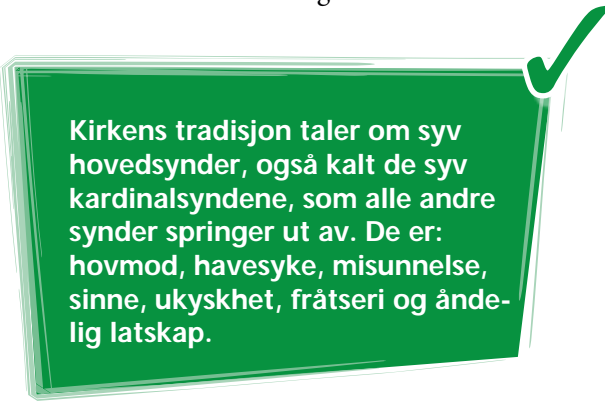
Synden skader vårt forhold til Gud, den hindrer oss i å komme nær ham. Den må tas bort fra oss dersom vi skal få adgang til Gud.

Han spotter Gud! Hvem andre enn Gud kan tilgi synder? sa fariseerne (Mark. 2,7). De hadde sett Jesus tilgi syndene til en lam mann noen hadde båret til ham. Fariseerne mente at det Jesus gjorde, måtte være en stor fornærmelse mot Gud, han tilga jo synder på Guds vegne.

Det er forståelig at fariseerne reagerte som de gjorde. De forstod jo ikke hvem Jesus var. Selv når Jesus gjorde undere foran fariseernes øyne, ville de ikke tro ham. Men de fattige, små og utstøtte, de trodde på Jesus. De trodde at han var utsendt fra Gud med myndighet til å tilgi menneskenes synder. *Alt har min Far overgitt til meg,* sa Jesus. (Matt.11,27)

Jesus led døden på grunn av synden som var kommet inn i verden og skapte avstand til

Gud. Jesu lidelse og død er en soning for alle menneskers synd. Alle mennesker som har levd, som lever og som skal få liv i fremtiden, har tilgivelse for sine synder i Jesu kors. Jesus tilbyr menneskene en uendelighet av syndsforlatelse. Selv de groveste forbrytelser har Jesus forsonet, fordi hans kjærlighet til oss mennesker er uendelig.

Kirkens tradisjon taler om syv hovedsynder, også kalt de syv kardinalsyndene, som alle andre synder springer ut av. De er: **hovmod, haveesyke, misunnelse, sinne, ukyskhhet, fråtseri og åndelig latskap.**

? Spørsmål:

1. **Hvorfor trenger vi tilgivelse for våre synder?**
2. **Prøv om du kan finne ut hvilke syv dyder som står som motsetning til de syv hovedsyndene.**

De siste ting

Kjødets oppstandelse

Menneskenes sjel er udødelig. Det er ikke bare kristne som tror det. I mange filosofier og religioner lærer man det samme; sjelen lever videre etter at kroppen er død. Men hva med kroppen vår, hva skjer med den?

Da Jesus døde på korset, ble kroppen og sjelen hans skilt fra hverandre. Den døde kroppen ble lagt i en grav, mens sjelen fór ned til dødsriket der Jesus forkynte for de døde. Men tre dager senere ble Jesu kropp og sjel forent igjen, Jesus stod opp fra de døde med et udødelig legeme.

Jesu oppstandelse viser hvordan også vi en gang skal stå opp fra de døde. Vår kropp og vår sjel skilles fra hverandre når vi dør, men på den ytterste dag, når Kristus kommer igjen, skal vår udødelige sjel komme sammen med kroppen igjen og, også vår kropp skal være udødelig.

At vår kropp skal stå opp fra de døde til evig liv, er noe av det mennesker har hatt vanskeligst for å tro på i kristendommen.

For mange filosofer og i mange religioner er kroppen blitt sett på som noe negativt: Det er kroppen som blir gammel og skrøpelig, det er den som opplever smerte og sykdom og det er den som gjør det krevende å flytte på seg og bevege seg. Mange av våre synder gjør vi med kroppen. Dersom vi ble kvitt kroppen, ville vi sluppet all skrøpelighet og sykdom. Vi hadde ikke behøvd å konsentrere oss om kroppens behov, men kunne rettet all oppmerksomhet mot Gud.

Disse argumentene kan høres ganske fornuftige ut. Den hellige Paulus sier også: *Jeg ulykkelige menneske! Hvem skal fri meg fra dette dødens legeme?* (Rom. 7,24) Men Gud har skapt oss med både kropp og sjel, og han elsker ikke bare vår sjel, men også vår kropp. Det har han på en tydelig måte vist ved å få en kropp selv da han lot seg føde til verden. Kristus vil altså frelse hele oss, både vår kropp og vår sjel. Derfor vil kroppen vår også stå opp igjen fra de døde. Hvordan dette vil skje, er det vanskelig å forstå. Etter at vi dør, går jo kroppen vår ganske snart i oppløsning og blir til jord. Men på underfullt vis vil Gud

allikevel reise den opp og gi den nytt og evig liv. Da skal den bli slik som Jesu kropp er blitt etter at han stod opp fra de døde. Det skal være *et herlighetslegeme*.

Vi stod rundt båren til Wilhelm van Zeeland. Han døde uventet den 10 september 1999, bare 49 år gammel. Gjennom en årrekke hadde han arbeidet blandt fattige mennesker og skapt arbeid for dem.

Vi stod og så på hans livløse kropp. Da var det noen som sa: "Vi bør kysse kroppen hans. Det er jo med disse armene han har trøstet mennesker, det er med disse hendene han har båret poser med mat til dem som sultet. Den gang de så dette ansiktet, ble de fylt av tillit og håp. Det er med denne kroppen Wilhelm har elsket sin neste med."

Det var et hellig øyeblikk. Vi kysset ham og hilste ham farvel: "En gang skal vi sees igjen!"

? Spørsmål:

1. **Hvorfor tror du mennesker har vanskelig for å tro på kjødets oppstandelse?**
2. **Vet du om noen som allerede er blitt tatt opp i himmelen med både legeme og sjel?**

Og det evige liv

Hva er døden? Her er hva noen har svart:

"Den sanne kristne dør ikke, men hver dag tar han et skritt mot paradiset." (Den hellige sognepresten av Ars)

"Bare ved å elske, forsvinner angsten for døden." (Gottfried Edel)

"Å se Gud koster livet." (Kyrilla Spiecker)

"Døden er ikke solnedgangen som oppløser og tilintetgjør alt. Det er begynnelsen på et annet liv som aldri tar slutt." (Cicero)

"Å dø betyr å bli det nye menneske som Gud har tenkt oss." (George A. Maloney)

"Døden er intet annet enn å dra tilbake til Gud, dit hvor Han er og hvor vi alle kommer fra." (Moder Teresa fra Calcutta)

"Dette er det han har lovet oss: det evige liv." (Det nye testamente, 1.Joh. 2,25)

? Spørsmål:

1. **Hvilken av setningene over sier deg mest?**
2. **Hva ville du selv si om døden?**
3. **Vi hører av og til om mennesker som har vært nær døden, men som har kommet tilbake til livet igjen. Deres erfaring er ofte at de har sett et stort lys som de har kommet til gjennom en mørk tunnel. Noen har sett et vakkert sted, andre har også hørt en stemme som sa: "Det er ennå ikke din tid." De**

**fleste som har hatt en nær døden-
opplevelse, sier at de etter dette
ikke lenger er redde for døden. Slike
fenomener beviser ingen ting, men de
bekrefter for en stor del det som troen
sier oss.**

**Har du hørt om nær døden-
opplevelser?**

Det er mange ting i livet som krever
forberedelse: eksamener for eksempel. Vi
stiller ikke gjerne opp til en eksamen uten å
ha forberedt oss. Resultatet har jo betydning
for utdanning og yrkesvalg. Det er også
andre vanskelige situasjoner vi er nødt til å
gå i møte. Kanskje må vi oppsøke noen vi har
såret, for å be om tilgivelse, eller bruke tid

sammen med noen som vi utgangspunktet
bare blir irritert over. Slike situasjoner
tenker vi mye på, og når vi skal treffe valg
som blir viktige for våre liv, avveier vi alle
valgmuligheter.

Vi snakker ikke ofte om døden, selv om
døden jo er det sikreste vi vet at vi skal møte
i vårt liv. Døden skal vi alle før eller siden stå
overfor. Er det ikke merkelig at vi så sjelden
stopper opp for denne delen av livet som
angår oss alle? Hvorfor er vi så ofte redde
for døden? Er det uvissheten om hva som
kommer etter?

Det merkelige er at når man er i nærheten av
noen som er døde, eller er sammen med én

som ligger for døden, virker det som om man også kommer nærmere livet – nærmere det som virkelig er viktig.

Hva er det vår tro sier om døden?

I døden kaller Gud mennesket hjem til seg, sier Den katolske kirkes katekisme (1011).

Apostelen Paulus skriver: Men vi er ved godt mot, og helst vil vi være borte fra kroppen og hjemme hos Herren (2Kor.5,8). Jeg kjenner meg trukket til begge sider: Jeg har lyst til å bryte opp herfra og være sammen med Kristus, for det er så mye, mye bedre (Fil.1,23).

Å dø er altså ”å komme hjem til Gud”.

Men det er ikke dermed sagt at det ikke er vanskelig å møte døden. De fleste oppfatter døden som en slags prøvelse. Også de som ikke tror på Gud, kan ha en bevissthet om at de en gang skal se tilbake på sitt liv og dømme om hva som var godt og viktig og hva som ikke var det. En godt utdannet og rik mann, som sikkert hadde fått sjansen til å oppleve mye, oppsummerte sitt liv for sine barn på dødsleie slik: ”Det eneste som blir igjen er kjærligheten jeg har hatt. Resten er intet.”

I vår dødstime skal vi stå foran Gud og se oss selv slik som vi er. Da vil vi se vårt liv i Guds lys. *Nå ser vi som i et speil, i en gåte, da skal vi se ansikt til ansikt. Nå forstår jeg stykkevis, da skal jeg forstå fullt ut, slik Gud kjenner meg fullt ut,* står det i 1.Kor.13,12. Dersom vi har levd i Kristi Ånd, vil vi gå inn til livet. Har vi valgt bort Gud og kjærligheten til vår neste i livet vårt, vil vi heller ikke tilbringe evigheten med Gud. Våre valg viser om vi velger himmelen eller helvete. Gud velger ikke himmelen eller helvete for oss, vi velger det selv. (Les mer om helvete i Matt. 13,41-42; 25,41; Luk.16,19-31; 2.Tess.1,9; Åp.21,8)

Men er ikke Gud en barmhjertig Gud som tilgir oss våre synder? Jo, det er han. *Herren, deres Gud, er nådig og barmhjertig,* bekrefter Bibelen. *Han vil ikke vende sitt ansikt bort fra dere, så sant dere vender om til ham* (2. Krøn 30,9). Gud respekterer vår frihet, han frelser oss ikke dersom vi ikke selv vil. Av vår egen frie vilje må vi slippe hans kjærlighet og nåde inn i vårt liv. Dersom vi ikke gjør det, dersom vi heller ikke i vår siste stund tar imot hans kjærlighet, da er det vårt eget valg. Om Judas Iskariot blir det sagt at det verste var til slutt at han ikke trodde på Guds barmhjertighet.

Selv om Kristus skal holde dom over verden på den ytterste dag, så vil hvert enkelt menneske motta sin dom allerede når de dør. Dersom vi har vært 100% Kristi tjenere på jorden, vil vi motta det evige liv straks etter døden. Men mange vil fortsatt ha behov for en renselse før de kan gå inn til den evige glede hos Gud. Denne renselsen kaller Kirken for skjærsilden. Sjelene i skjærsilden vet at de er på vei mot Gud, derfor er det håp og glede hos dem. Deres smerte er at de er i nærheten av Gud uten å kunne se ham slik han er. Det er de ennå ikke rene nok til. Sjelene i skjærsilden har glede av vår forbønn. Den gjør renselsen lettere for dem.

**Herre, gi dem den evige hvile,
Og la det evige lys skinne for dem.**
(Kirkebønn for de avdøde)

Reinkarnasjon

Kanskje har du hørt noen si: "I mitt forrige liv var jeg ... (prinsesse eller hest eller hva som helst)." Hva skal en katolikk tro om det? På grunnlag av det Gud har åpenbart, lærer Kirken klart og tydelig at vi bare har ett liv på jorden. Vi dør én gang og kommer så frem for Gud, han som er rettferdig, barmhjertig og kjærlig. Katolikker tror ikke på reinkarnasjon. Dersom vi hadde gjort det, kunne vi ikke ha trodd at hver person var unik. Dersom vi hadde flere liv, ville vi på en måte blitt gjentatt. Da kunne du og din nabos oldefar vært den samme personen. Livet ville vært en sjelevandring fra kropp til kropp.

Reinkarnasjon kan ikke forenes med vår tro. Jesus kom for å ta bort våre synder, for å gi oss det evige liv i ham. Dersom vi skulle leve om og om igjen inntil vi var så hellige at vi kunne komme inn i himmelen, hadde det ikke vært nødvendig for Gud å vise oss sin barmhjertighet. Da hadde det ikke vært nødvendig for Jesus å gi sitt liv for å forene oss med Gud.

Det evige liv får vi allerede her på jorden. Da vi ble døpt, ble vi født til dette livet, og i eukaristien får vi spise det evige livs mat. *Den som spiser dette brød skal leve i all evighet*, sier Jesus (Joh. 6,58).

Det evige liv hos Gud er så ufattelig for oss at våre ord ikke kan gi noen riktig beskrivelse av det. I Bibelen brukes det derfor bilder som skal prøve å gi oss en forestilling om hvordan det ser ut. Jesus taler om et stort festmåltid, et bryllup som vi er innbudt til. Den hellige Johannes taler om en by, det nye Jerusalem, der det er gater av gull, og hvor bymurene er preget med alle slags edelstener. Hos profeten Jesaja kan vi lese om hvordan det i det evige

liv råder fred, selv mellom dyrene: *Da skal ulven bo sammen med lammet og leoparden legge seg hos kjeet. Kalv og ungløve beiter sammen, mens en smågutt gjeter dem. Ku og bjørn går og beiter, deres unger roer seg i lag, og løven eter halm som oksen. Spedbarnet leker ved hoggormens hule, og veslebarnet rekker hånden ut mot hulen der giftslangen holder til. Ingen skader og ødelegger noe på hele mitt hellige fjell. For landet er fylt av kjennskap til Herren, som vannet dekker havets bunn* (Jes. 11,6–9).

? Oppgaver:

1. **Gi eksempler på hvordan et menneske kan si nei til Gud.**
2. **Det finnes flere bilder på helvete. Sammenfattende kan man si at det er å være utestengt, å være adskilt fra det som er godt. Hva slags forestillinger**

har du om helvete?

3. Hvordan forestiller du deg livet i himmelen?

Amen

Ordet "amen" er ikke det samme som et punktum, men mer et utropstegn. Ordet betyr: Slik er det, dette er sannheten, eller dette tror jeg.

Hver søndag bekjenner vi denne tro når vi fremsier trosbekjennelsen i Kirken. Men troen er mye mer enn ord og begreper. Troen viser seg i våre liv. Den viktigste bekjennelsen av vår tro gjør vi med våre liv. I Kirken kjenner vi mennesker som både med liv og død har bekjent sin tro. Det er Kirkens martyrer. *Martyr* betyr *vitne*. Deres liv og død skal være til inspirasjon og forbilde for oss. De går alltid i forbønn for oss hos Gud og hjelper oss frem mot vårt mål.

Sir Thomas More, er en av dem som med sitt liv sa "amen". Han ble født i London i 1478 og viste seg tidlig å være en flittig og lærenem elev på skolen. Som student ved universitetet i Oxford fikk Thomas den gode vanen av å delta i Messen hver dag, en vane han beholdt livet ut. Han studerte jus og ble etter hvert en svært god advokat. Dette medførte at han etter hvert ble valgt inn på tinget og kort etter var han en av Londons høyeste embetsmenn.

Hans utrolige humor og hukommelse, kombinert med veldig gode kunnskaper i gresk og latin, gjorde ham til en ettertraktet hjelper for kong Henrik VIII, og Thomas ble nærmest tvunget inn i tjeneste for kongen. 39 år gammel ble han slått til ridder og var deretter et av medlemmene i kongens råd. På grunn av sin humor og dyktighet ble Thomas svært populær ved hoffet. Kong Henrik VIII kalte på ham stadig, noe som medførte at Thomas nesten aldri fikk tid sammen med sin familie som han var svært glad i. For å unngå dette gjorde han seg til, og sluttet med sin vanlige humor. Dette ga raskt resultater og Thomas fikk en stund mer tid til familien. I hjemmet hersket en svært god atmosfære. Thomas var glad i dyr og de hadde en stund både bever, rev, kaniner og en liten apekatt (noe som var på moten på 1500-tallet). I familien hadde de til og med ansatt en "narr" for å holde humøret oppe hos alle. Thomas var også svært glad i alle slags mulige tekniske nyvinninger og kuriositeter som han fant på sine utenlandsreiser på kontinentet. Hjemmet var fylt med en rekke slike, enten det nå var spesielle musikkinstrumenter, veggur eller annet.

Han var også opptatt av at alle barna fikk seg en god utdanning. De lærte blant annet latin, gresk, logikk, filosofi, teologi, astronomi og

matematikk. Hans datter Margaret ble den gang vurdert som Englands best utdannede kvinne.

Imidlertid dukket det snart opp skyer i horisonten. Kong Henrik VIII som var gift med den spanske kongsdatteren Catarina av Aragon, ville etter noen år få ekteskapet sitt annullert. Imidlertid mente paven at ekteskapet var gyldig og dermed fikk Henrik ikke sin vilje. Fordi paven ikke hadde latt seg presse, ble Englands kansler på den tid, kardinal Wolsey, støtt fra sin post og Thomas More ble til dels motvillig innsatt som kansler – rikets viktigste stilling under kongen.

Henrik VIIIs begjær etter en av dronning Catarinas unge hoffpiker tok etter hvert fullstendig overhånd og han forsøkte nå å bli skilt fra Catarina, koste hva det koste ville. I denne konflikten gjorde Thomas More så

godt han kunne for å få sin venn kongen til å besinne seg, men til ingen nytte. Samtidig, og kanskje i stor grad på grunn av disse interne problemene ved hoffet, var det sterke antikirkelige krefter i sving i England. Da Thomas More forstod hvilken vei kongen ønsket å gå, trakk han seg som kansler på dagen. Henrik VIII fikk det for seg at han skulle bli øverste leder for Kirken i England, og dette medførte i praksis et fullstendig brudd med Roma. Kirken i England var fra nå av åpen for regelrett plyndring av en høyere middelklasse som så sitt snitt i situasjonen som hadde oppstått. Klostre ble tvangsstengt og solgt, og midlene overført til kongen. Det samme skjedde med mange sykehus, gamle hjem og annen sosialhjelp som ble drevet i Kirkelig regi. Alle engelske innbyggere ble avkrevd en troskapsed hvor de måtte anerkjenne Henrik VIII som Kirkens øverste myndighet. Alternativet for ikke å gå med på ”overhøyhetseden” var en brutal død, hvor den dømte først ble hengt, magen ble skåret opp (offeret skulle fremdeles være i live), og tarmene trukket ut. Deretter ble kroppen partert.

Thomas More hadde imidlertid lenge før bedt om å slippe å uttale seg for eller imot overhøyhetseden, og kongen aksepterte i begynnelsen dette. Imidlertid ombestemte Henrik VIII seg, og Thomas More ble arrestert, anklaget for høyforræderi. Thomas More var på den tiden en av Englands mest respekterte menn og svært godt likt av både høy og lav. Hoffpiken Anne Boleyn som Henrik hadde forelsket seg i, likte ham imidlertid ikke. Mye tyder på at hun fryktet Thomas Mores rettskaffenhet mer enn noe annet som kunne hindre henne i sin streben etter dronningkronen. Tiden var definitivt ikke på Thomas Mores side. Han kunne

ikke bifalle at Kirken i England brøt med Roma og var villig til å gi sitt liv for dette. Berømt er Thomas Mores fullstendige ro under den vanskelige situasjonen han var i. Da han kom tilbake til sitt hjem i Chelsea etter et av de innledende forhørene, var han i usedvanlig godt humør. Hans svigersønn, som trodde det var fordi Thomas nå hadde sluppet tiltale, spurte ham om dette var tilfelle. Thomas svarte: *"Vil du virkelig vite hvorfor jeg var så glad?"* *"Ja, det vil jeg gjerne"* svarte svigersønnen. *"Sannelig, jeg gledet meg, sønn, fordi jeg gav djevelen et stygt fall, heller enn å tekkes de herrene [anklagerne] så langt at jeg uten stor skam aldri ville vært i stand til å gå tilbake igjen."* Thomas svar til hertugen av Norfolk som forsøkte å få ham til å ombestemme seg, forteller også mye om hans ro. Da hertugen kommenterte at kongens vrede betød den sikre død, svarte Thomas: *"Er det alt? Da er det i god tro ikke noen større forskjell mellom deg og meg, enn at jeg skal dø i dag, og du i morgen."*

Det siste avhøret Thomas var igjennom avsluttet han på følgende vis: *"Jeg volder ingen mennesker skade, jeg sier intet som kan skade noen, jeg tenker ikke ondt om noen, men ønsker alle godt. Og dersom dette ikke er nok for å holde en mann i live, da ønsker jeg ærlig talt ikke å leve lenger... måtte derfor mitt usle legeme være kongen til behag, og Gud tillate at min død kommer ham til gode."*

Kong Henrik forandret imidlertid ikke sine planer. Han fant en servil biskop til å utstede en skilsmisse (som selvsagt var ugyldig) og vie ham til Anne Boleyn. Bruddet med Roma var nå et faktum og kirken i England ble nå skilt fra resten av Kirken. Man hadde fått et skisma.

Den 4. mai 1535 hadde Thomas More fra sin fengselscelle vært vitne til at flere karteusermunker ble ført til retterstedet, og han var smertelig klar over at hans egen tid nærmet seg. Den 19. juni ble tre nye karteusermunker henrettet ved hengning og partering for ikke ha villet underskrive overhøyhetseden, og den 22. juni ble biskop John Fisher halshugget etter samme dom. Thomas More hadde tro mot sitt løfte ikke uttalt seg om saken siden 1532, men nå, 1. juli 1535 stod han foran sine dommere i Westminster Hall. Rettsaken mot Thomas More utviklet seg til en tragedie i engelsk retts historie, rett og slett fordi man ikke kunne finne noe på Thomas More. Til slutt ble han anklaget for blant annet 'ondsinnethet' å ha vist forakt for kongen, til tross for at han ikke hadde uttalt seg i saken, og til tross for at han hadde fått Henrik VIII's ord på at han skulle få slippe dette. For å få ham dømt måtte anklagerne ty til et falskt vitne, Richard Rich. Da Richard var ferdig med sitt vitnesbyrd, henvendte Thomas More seg direkte til ham med blant annet følgende ord: *"I sannhet, mester Rich, jeg er mer sorgfull for din falske forklaring en for min egen fare."* Etter at dommen var falt, følte Thomas More seg nå fri til å uttale seg åpent, og avsluttet rettsaken med blant annet følgende ord: *"Ettersom jeg ser at dere er fast bestemt på felle en negativ dom over meg (Gud vet hvordan), vil jeg nå overfor alle, med fri samvittighet, fortelle mitt syn og uten omsvøp fritt komme inn på min tiltale og deres lover. For så mye som denne anklage er basert på en parlamentshandling direkte motbydelig for Gud og hans hellige Kirkes lover, og den øverste myndighet rettmessig tilhører Romas bispedømme, noe som ingen timelig fyrste ved noen lov kan formode å tilrane seg, verken helt eller delvis – siden denne åndelige overhøyhet*

og dette spesielle privilegium kom fra vår Frelzers [Jesus'] egen munn, og kun ble gitt St. Peter og hans etterfølgere [...] – er det derfor ved lov, og iblant kristne, [en] utilstrekkelig [tiltale] å dømme noen kristen mann for.”

Kong Henrik hadde i lang tid i forveien sørget for å få uttalelser fra universiteter og biskoper som favoriserte hans ønsker i skilsmisssaken, mot disse stod biskop John Fisher og Thomas More's enslige stemmer. Thomas More avsluttet sin siste sesjon i retten på følgende vis: *”Dersom antall Biskoper og universiteter er i et slikt betydelig nummer som deres eksellense dommeren ser ut til å påstå, da ser jeg ingen grunn til, min herre, hvorfor noe i min samvittighet skulle legge noe til eller fra [og at det derfor skulle være så viktig å få Thomas' uttalelse i saken]. Jeg tviler ikke på at det i hele den kristne verden, dog ikke i dette landet, finnes enda flere lærde biskoper og dydige menn som fremdeles er i live som har det samme syn som meg. Men dersom jeg skal snakke om de som allerede er døde, hvorav mange nå er helgener i himmelen, er jeg helt sikker på at de fleste av dem mens de var i live tenkte det samme som meg. Og derfor er jeg ikke bundet, herr dommer, til å la min samvittighet tilpasse seg ett lands konsil imot kristendommens største konsil. For om de tidligere nevnte biskoper, har jeg for én av deres, over hundre [biskoper], og for ett av deres konsil eller parlament (Gud vet hva slags), har jeg alle konsiler de siste tusen år. Og for dette ene kongedømme, har jeg alle andre kristne kongedømmer...*

Imidlertid er det ikke for dette med [kongens] overherredømme dere søker mitt blod så mye, men fordi jeg ikke ville gå med på bryllupet [mellom Henrik VIII og hoffpiken Anne Boleyn].

Mer har jeg ikke å si, mine herrer, enn at på samme måte som den hellige apostel Paulus var tilstede og samtykket i St. Stefanus' død [...] og de begge allikevel nå er helgener i himmelen [...] På samme måte stoler jeg på, og ber hjertelig om, at selv om dere herrer nå her på jorden har vært mine dommere, så vil vi alle sammen etter dette møtes lykkelige i Himmelen til vår evige frelse.”

Den 6. juli ble Thomas More ført ut av fengselet til retterstedet. Henrik VIII som var redd for hva Thomas ville si på skafottet sendte ordre om at han måtte fatte seg i korthet. Thomas bad sine bønner og rettet en kort appell til folkemengden som var samlet. Han ba folkemengden være vitner på *”at han nå skulle lide døden, i og for troen til den hellige katolske Kirke,”* og at *”han døde som kongens gode tjener, men Guds først.”* Thomas More knelte ned på skafott-plattformen og bad salme 51 fra Det gamle testamente: *”Vær meg nådig, Gud, i din trofasthet, slett ut mine overtredelser i din store barmhjertighet. Gjør meg ren og fri for skyld, og rens meg for min synd! [...]”* Etter flere andre bønner snudde han seg til bøddelen som tydelig vegret seg for å gjøre jobben sin, og sa: *”Hva er det mann? Ta deg sammen, og vær ikke redd for å utføre din tjeneste.”* Da bøddelen som sedvanlig knelte ned for å be om tilgivelse fra mannen han skulle til å henrette, ga Thomas ham en klem og spøkte om sin egen korte nakke. Han la hodet på blokken, trakk skjegget sitt til side og sa spøkefullt: *”Jeg ber deg, la meg få legge skjegget over blokken, i fall du skulle komme til å kappe av det óg.”* Bøddelen hevet øksen, og øyeblikket etter gikk Thomas More til sin evige hvile. Han ble 57 år gammel.

Biskop John Fisher og Thomas More ble

helligåret i 1935. Deres festdag er 22. juni. Den hellige Thomas More er også skytshelgen for advokater og politikere. Hans liv var et usedvanlig eksempel. Som familiefar var han kjærlig og elsket å være sammen med barna. Som advokat og dommer var han ubestikkelig og svært rettskaffen. Som menneske var han svært vittig og full av humor. Den kanskje mest kjente av hans bøker er *Utopia*, hvor han forteller en oppdiktet historie om et idealistisk folk som bodde på en øy som het *Utopia*, eller "ingensteder" på norsk. Den hellige Thomas More var uredd og trofast til det siste. Han valgte heller døden enn å gå på akkord med Kirkens tro.

Dersom du er interessert i vite mer om Thomas Mores liv, finnes det en film som i sin tid ble nominert til flere Oscar. Tittel: *A man for all seasons*. I tillegg er det utgitt en mengde bøker som i detalj beskriver hans liv og tiden han levde i.

Del 3:

Sakramentene

Innledning

Er du en dagdrømmer? De fleste av oss legger ut på reiser med tankene våre av og til, kanskje etter å ha lest en bok eller sett en film. Slike mentale reiser går ikke bare til andre land og steder. Å reise tilbake i tiden og historien er også fullt ut realiserbart.

Hva med en reise til Det hellige land på Jesu tid, og få møte Jesus, spise sammen med ham og høre ham tale? Hvordan hadde vi reagert dersom vi var en av dem han helbredet, dersom vi var til stede da han red inn i Jerusalem, eller om vi var i nærheten da han stod foran Pilatus? I alle tilfelle ville vi ikke forblitt uberørt av det. De menneskene som møtte Jesus, skjedde det noe med; de ble helbredet, de forandret sin levemåte, de fikk et nytt liv og ble sendt ut.

Spørsmål:

Hva betyr møtet med Jesus for de forskjellige menneskene i disse fortellingene?

Matt.4,18-20. De første disiplene blir kalt.

Luk.19,5-10. Jesus besøker Sakkeus.

Luk.7,46-49. Kvinnen som fikk sine synder tilgitt.

Matt.16,18. Peter er klippen.

Mark.2,8-12. Den lamme mannen.

Inntil verdens ende

I disse bibelfortellingene ser du at et møte med Jesus kan bli et vendepunkt for mennesker. Et menneskes liv kan få en ny retning. Men det krever at mennesket stiller seg åpent. Jesus forandrer ikke noens liv dersom de ikke selv vil det.

Gud åpenbarte seg fullt ut i Jesus Kristus. Gjennom ham viste Gud oss sin store kjærlighet. Men Jesus levde bare 33 år iblant oss. Han levde i et bestemt land, i et visst tidsrom og blant en begrenset mengde mennesker. Likevel gjelder hans budskap og frelsesverk alle mennesker, fra alle land og til alle tider. Derfor sa han: *Jeg er med dere alle dager inntil verdens ende* (Matt. 28,20).

Jesus har holdt sitt løfte, han er med oss

like meget i dag, kanskje enda mer enn for 2000 år siden. Han møter mennesker, han tilgir synder, han gir nytt liv, han sender mennesker ut. Han fortsetter sitt verk og forener oss med Gud gjennom Kirken. Det gjør han helt konkret gjennom Kirkens sakramenter.

Kirkens syv sakramenter er: Dåpen, fermingen, eukaristien, skriftemålet, sykesalvingen, prestevielsen og ekteskapet.

Alle de syv sakramentene har bestemte synlige tegn, for eksempel vann eller brød og vin. Disse tegnene peker på en dypere skjult mening. Vann er livsnødvendig for vårt naturlige liv, på lignende måte er dåpen livsnødvendig for vårt åndelige liv. Vann vasker vi oss rene i, på lignende måte vasker dåpen oss ren for synder. Vann kan vi også drukne i, på lignende måte drukner dåpen vårt gamle menneske. Vannet i dåpen er mer enn et symbol, gjennom dåpsvannet *får* vi virkelig liv, og i eukaristien er brødet og vinen ikke bare tegn på Jesu legeme og blod, de *blir* Jesu Kristi legeme og blod.

Et sakrament utvirker – virkeliggjør og gjør nærværende – hva det viser. Når vi feirer et sakrament, så er ikke det bare en feiring av frelsen, tilgivelsen og forening med Gud. Vi *blir* virkelig frelst, tilgitt og ett med Jesus Kristus.

Dåpen, fermingen og eukaristien fører oss inn i **Kristi liv**.

Skriftemålet og sykesalvingen er helbredelsens sakramenter.

Prestevielsen og ekteskapet er sakramenter

til **tjeneste** for fellesskapet.

De forskjellige ytre tegn som sakramentene har, viser oss hva som i virkeligheten skjer i sakramentet.

På samme måte som solstrålene bryter seg gjennom et prisme og skaper en regnbue, slik når Guds nådegaver oss gjennom Kirken i dag, i de forskjellige sakramentene.

Tegn og symboler er viktige, viktigere enn vi i første omgang tenker.

”Det hadde vært brann i Maries hus. Ingen hadde omkommet i brannen, men en del av huset var ødelagt, likevel kunne det ha vært verre. Hun var nesten litt lettet da hun gikk opp på rommet sitt.

Nå stod hun der, midt iblant masse rot: våte, halvbrente klær, ting som lå ødelagt på gulvet. Hun så på de halvbrente gardinene, på de sotete bildene på veggen. PCen hennes så ikke ut, alt måtte nok kastes. Det var trist og skremmende å se på, men heldigvis var huset

godt forsikret, de skulle få alt tilbakebetalt. Da ville det bli nytt også. Hun tok det nokså avslappet.

Men plutselig så hun blant alle tingene restene av en liten fugl, laget av ull. Det stokk i henne, og hun fikk tårer i øynene. Det var den siste gaven hun hadde fått av Kristin, en syk barndomsvenninne. Hun fikk den rett før Kristin døde. Den blå ullfuglen betydde veldig mye for Marie. Fuglen representerte det hun hadde opplevd sammen med Kristin. Ingen forsikring kunne gi det tilbake. Hun så seg omkring. Ja, det var også andre ting som var ødelagt som betydde mye for henne, ting som ingen kunne erstatte: bestemors hatt, et lite håndskåret trehus som hun hadde fått fra sin bestevenninne etter at de hadde blitt venner igjen etter en krangel. Kjolen hun hadde hatt på seg på sin første fest, førstekommunionsboken ... ja, det var mange ting, uerstattelige minner. Marie begynte å gråte. Det var som om en del av hjertet hennes var brent bort. Faren kom inn og la en arm om henne. Han forsøkte å trøste Marie. ”Ja, det ser ille ut, men vi vil nok få tilbake alt sammen.” Da pekte Marie på restene av den lille ullfuglen og sa: ”Nei, Pappa, de viktigste tingene har jeg mistet for alltid.””

? Spørsmål:

1. Hva var forskjellen mellom Maries PC og ullfuglen hennes?
2. Hvorfor sa Marie at hun hadde mistet de viktigste tingene for alltid?

Enkle, konkrete ting kan være bærere av noe større enn det det i utgangspunktet ser ut som. Derfor kan disse enkle tingene være svært betydningsfulle for oss. Enkle ting kan

bli til tegn og symboler for en større realitet. Ofte uttrykker tegn og symboler noe som ellers er usynlig, og som i virkeligheten er mye viktigere i vårt liv enn det vi ser. Det kan for eksempel være tegn på kjærlighet eller vennskap.

Det er noe lignende med sakramentene som med disse tegnene og symbolene fra dagliglivet, men sakramentene er samtidig mye mer enn dette. Ved sakramentene får enkle ting en enormt stor betydning. Det er hellige tegn og handlinger som gjør Guds handlinger reelt nærværende. I sakramentet gjør Jesus Kristus noe i oss og for oss som vi kan se gjennom tegn og symboler. I sakramentene kan man ikke benytte hvilke tegn som helst, men helt bestemte tegn og ord som Gud har knyttet sin nåde til.

Biskoper, prester – de som meddeler oss sakramentene – er Jesu redskap; de handler i Kristi person. Jesus har gitt dem nådegaven til å gjøre det. Til apostlene sa han: *Den som hører dere, hører meg* (Luk. 10,16), og: *Sannelig, jeg sier dere: Alt dere binder på jorden, skal være bundet i himmelen, og alt dere løser på jorden, skal være løst i himmelen.* (Matt.18,18)

Gjennom sakramentene gir Kristus oss del i Guds liv, eller han lar det vokse i oss. Men for

at sakramentene virkelig kan bære frukt i oss, må vi være åpne for deres virkning og motta dem på en verdig måte. Vi må samarbeide med Guds nåde. Dersom vi gjør det motsatte, for eksempel om vi går til skrifte bare for tøys, da pådrar vi oss større skade. Da dømmer det oss, fordi vi latterliggjør Guds barmhjertighet til oss. Hva kan være mer krenkende enn det?

Ordet sakrament kommer fra *sakral* som betyr *hellig*. Det handler om noe som er større enn det vi kan fatte, et mysterium. Siden vi ennå ikke er hellige, men på vei mot helligjørelsen, kan vi aldri helt fatte hva sakramentene er. Men jo mer vi lar sakramentene bli levende i oss og bære frukt i oss, jo bedre vil vi forstå dem.

Jesus sa: *Jeg er kommet for at dere skal ha liv og overflod* (Joh.10.10). Ved sakramentene gir Jesus oss dette liv fullt ut.

Spørsmål:

- 1. Hvordan kan vi samarbeide med de nådegavene Gud gir oss i sakramentene?**
- 2. Hvorfor sier presten i messen: "Dette er mitt legeme, dette er mitt blod", istedenfor: "Dette er Jesu legeme, dette er Jesu blod"?**
- 3. Når Jesus sier at vi skal få liv, hva slags liv snakker han om da?**

Lær navnene på de syv sakramentene utenat.

Dåpen, fermingen og eukaristien – fører oss inn i det kristne liv

Dåpen

Jeg er verdens lys. Den som følger meg, skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys.

(Joh. 8,12)

Under et VM i fotball var den tyske gutten Hermann på ferie i Polen sammen med noen utenlandske venner. De fikk sett mange av kampene på TV. Det var ekstra spennende for dem fordi de kom fra forskjellige land. Hver av dem heiet på sitt land. De hadde store diskusjoner om hvem som var den beste spilleren, den dårligste, den voldsomste osv. Hermann ble helt fra seg av glede da Tyskland vant VM. Alle tyskere som møtte hverandre på gaten, omfavnet hverandre og skålte med hverandre: "Vi vant, vi vant!!!"

Noen dager senere besøkte vennegjengen noen historiske steder, blant annet konsentrasjonsleiren Auschwitz. Besøket startet med en historisk film. Ingen av de andre hadde tenkt på at Hermann var tysk, men for ham var det en voldsom konfrontasjon med det som folket hans hadde gjort. Da de gikk rundt i leiren, ble han kvalm av det. Inni seg distanserte han seg fra det han så. "Jeg har ikke noe med dette å gjøre. Jeg kunne aldri gjort noe slikt!" Likevel ble han stillere og stillere. Etter at de hadde vært i Auschwitz, besøkte de en kirke. Istedenfor å beundre utsmykningen

i kirken sank Herman ned på en benk. Han måtte komme seg litt: "Hvorfor føler jeg meg ett med mitt folk når de vinner en fotballkamp, men ikke når jeg blir konfrontert med mitt folks mørkeste sider? Også dette er mitt folk, jeg må godta at jeg tilhører det."

Han så på Kristus på korset.

"Men om det er slik, så kan jeg gjøre noe med det. Jesus har tatt bort våre synder, sammen med ham vil jeg betale for det som har skjedd, og bruke mitt liv for å besvare det onde med det gode, for at slike ting kan bli slettet fra jorden."

Mørke i ham ble forvandlet til en ny kraft. Senere ble det klart at vennene ikke hadde tenkt på at det hadde vært tyskere som gjennomførte grusomhetene, de grunnet mer på hvordan vi mennesker kunne være i stand til å gjøre slike ting. De sluttet seg til Hermanns tanke om å svare på det onde med det motsatte, være parat til å gå mot strømmen.

Vi ble født i en verden skapt av Gud, men

verden rundt oss fungerer ikke slik Gud i utgangspunktet hadde tenkt den. Vi kan se alt det gode og hvor godt alt er ordnet, men vi ser også hvordan ondskapen ødelegger. Og vi er ikke passive tilskuere til dette selv heller, også vi er med på å ødelegge.

Denne arven av synd i verden er vår arv. Det tynger oss mennesker, det tynger hele menneskeslekten. Helt siden det første mennesket har menneskeslekten gang på gang vendt seg bort fra Gud, bort fra Guds liv. Men Jesus kom for å ta bort våre synder. Han vil gi oss et nytt liv i og med ham.

Gjennom sin død gjorde han opp med synden, én gang for alle. Det liv han lever, er et liv for Gud. På samme måte skal dere regne dere som døde for synden, men som levende for Gud i Kristus Jesus (Rom. 6,10-11).

Gjennom dåpen blir våre synder vasket bort. Da dør vårt gamle menneske, og vi blir født på ny i Kristi liv. Vi får nådegaven å være nye mennesker. Nå tilhører vi Kristus, Guds folk, Kirken.

Alle dere som er døpt til Kristus, har kledd dere

Det norske ordet 'gratis' kommer fra det latinske ord "gratia" (= nåde), som også betyr yndest, takk (jfr. italiensk "grazie"). Det Gud gir mennesket, får mennesket uten vederlag. Vi kan takke for det vi slik får gratis, nemlig Guds nåde.

i Kristus. Her er det ikke jøde eller greker, slave eller fri, mann og kvinne. Dere er alle én, i Kristus Jesus (Gal.3,27-28).

Dette innebærer også at vi skal bringe Kristus ut i verden.

? Spørsmål:

Kan du gi eksempler på hvordan vi kan svare på det onde med det gode?

Før han fór opp til himmelen, befalte Jesus apostlene: *Meg er gitt all makt i himmel og på jord. Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler, idet dere døper dem til Faderens og Sønnens og den Hellige Ånds navn og lærer dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende (Matt. 28,18-20).*

Apostlene og deres medhjelpere, og etter dem alle prester overalt i verden, har fulgt Jesu befaling ved å døpe mennesker.

De fleste av oss er døpt som barn. Våre foreldre ville at vi skulle bli fri fra arvesynden som ellers skulle tyngte oss og adskille oss fra Gud. De ville sette oss inn i en ny sammenheng, i et nytt folk. Et slikt valg gir foreldrene den oppgave å formidle det nye livet til sine dømte barn, gjennom sitt eget liv

ved å være nye mennesker.

Oftere og oftere skjer det at mennesker vil la seg døpe i voksen alder. Slik pleide det nesten alltid å være i de første kristnes tid. De som blir døpt som voksne, har vært igjennom en grundig forberedelsestid. Denne forberedelsestiden kalles *katekumenatet*. Da blir dåpskandidaten innført i det som har med troen å gjøre. De må forandre sin levemåte og ta mer og mer del i det kristne fellesskapet, inntil de til sist får motta dåpens sakrament.

Det er presten som meddeler dåpens sakrament. Men fordi dåpen er det mest nødvendige sakramentet, kan og må enhver døpe dersom det oppstår en nødssituasjon. Derfor bør alle vite hvordan man døper.

Den som døper, heller vann tre ganger over hodet på den som skal døpes, idet han sier:

N.N, JEG DØPER DEG I FADERENS
OG SØNNENS
OG DEN HELLIGE ÅNDS NAVN.

I dåpen vaskes syndene bort, og vi får et nytt liv. Sammen med Kristus reises vi opp av vannet, renses, født til et nytt liv.

I dåpen mottar vi et uutslettelig merke, vi blir for alltid lemmer på Kristi mystiske legeme; det gjør oss til medlemmer av Kristi Kirke og setter oss i stand til å motta de andre sakramentene.

Det skjedde en bilulykke på en av veiene i Norge. En mor med et nyfødt barn ble påkjørt av en bil. Sykebilen kom snart til ulykkesstedet. Det stod dårlig til med både moren og barnet. På sykehuset ble moren operert med det samme, og hun overlevde, men barnet stod ikke til å redde. Noen dager senere, da moren var blitt bedre, ble hun klar over at hun og mannen hadde mistet barnet. Enda verre var det at

barnet hadde dødd helt alene. Faren, som jobbet i Nordsjøen, hadde ikke rukket å komme til sykehuset før barnet døde.

Moren var glad for å få besøk av legen som hadde tatt hånd om barnet hennes. Han fortalte henne hvordan alt hadde skjedd. Hun spurte ham: "Men hvor var Gud da?" Et øyeblikk var det stille. Så sa legen: "Jeg vet ikke om det var riktig, men da jeg så at barnet var i ferd med å dø, døpte jeg det."

Det falt noen tårer.

"Takk! Gud var altså med mitt barn."

I alle år etterpå, når savnet etter barnet kom, var det som balsam på såret at denne legen hadde vært der og døpt barnet. Hun visste at barnet hennes var omgitt av Guds kjærlighet.

Oppgaver:

1. Lag en bønn som kunne passe for en barnedåp.
2. Lag en bønn som kunne passe for en dåp av en jevngammel.
3. Hva tror du det betyr at:
 - dåpslyset til den som døpes tenes fra det store påskelyset?
 - dåpskandidaten mottar et hvitt klede etter dåpen?
 - dåpsbarnet får faddere?
 - dåpskandidaten får et helgennavn?

Hva med udøpte barn?

Den katolske kirkes katekisme sier: "Når det gjelder barn som døde uten å ha blitt døpt, kan ikke Kirken gjøre annet enn å overgi dem til Guds miskunn, slik den gjør i sitt gravferdsrituale for dem. For Guds store miskunn, Han som vil at alle mennesker skal bli frelst, og Jesu mildhet mot barna som fikk Ham til å si: La barna komme til meg, og vis dem ikke bort (Mark 10,14), gir oss håp om at det finnes en vei til frelse for barn som er døde uten dåp. Desto alvorligere skal man også ta Kirkens oppfordring til ikke å hindre barna i å komme til Kristus ved å ta imot den hellige dåps gave" (KKK 1261).

Fermingen

I Den norske kirke er det alminnelig at man blir konfirmert i 13-14 års alderen. Noen velger også borgerlig konfirmasjon. Konfirmasjonen blir gjerne knyttet til det å bli moden. Mange oppfatter det som et slags overgangsrituale fra å være barn til å bli voksen. I Den norske kirke er konfirmasjonstiden en periode da man skal lære mer om troen. Denne perioden avsluttes med en gudstjeneste der menigheten ber for konfirmantene. Ordet konfirmasjon kommer fra det latinske ord *confirmatio*, som betyr bekreftelse og styrke.

I Den katolske kirke bruker vi som regel ordet *ferming*. Betyr ferming det samme som konfirmasjon?

Ordene ferming og konfirmasjon er i slekt med hverandre, men betyr ikke helt det samme. Ferming betyr styrkelse mens konfirmasjon betyr bekreftelse. I Den katolske kirke i Norge bruker vi ordet 'ferming' for å understreke at hos oss er konfirmasjonen et sakrament, slik det også er i de ortodokse kirker. Det betyr at fermingen

først og fremst er en handling fra Gud, en handling der Gud gir oss av sine gaver. Selv om vi mottar undervisning i forkant av fermingen, er ikke det det sentrale, det er styrkelsen vi mottar i sakramentet som er viktigst.

Fermingen er pinsens sakrament. Dåpens sakrament er knyttet til påsken, festen til minne for Jesu død og oppstandelse. I dåpen skjer en åndelig død og oppstandelse. Fermingen er pinsens sakrament. Jesus forutsa det som skulle skje i pinsen til sine apostler: *Men dere skal få kraft når den Hellige Ånd kommer over dere, og dere skal være mine vitner i Jerusalem og hele Judea, i Samaria og like til jordens ender.* (Apg.1,8) På pinsedagen mottok apostlene den Hellige Ånd. Fra den dagen begynte apostlene å forkynne evangeliet om Jesus Kristus. Det er fermingens sakrament som på en særlig måte gir oss den Hellige Ånd for at han skal gjøre oss til sterke, modne kristne. Den Hellige Ånd setter oss i stand til å bli vitner for Jesus Kristus og levende medlemmer i Den katolske kirke.

I Apostlenes gjerninger i Det nye testamentet står dette om fermingen:

Apostlene i Jerusalem fikk nå høre at Samaria hadde tatt imot Guds ord, og de sendte Peter og Johannes dit ned. De kom ned og bad for dem at de skulle få den Hellige Ånd. For Ånden var ennå ikke kommet over dem, de var bare døpt til Herren Jesu navn. Nå la de hendene på dem, og de fikk den Hellige Ånd. (Apg.8,14-17)

Dåpen og fermingen hører sammen

De som blir døpt som voksne, må gå igjennom en grundig forberedelse før de får motta dåpens og fermingens sakrament. De av oss som er blitt døpt som barn, har ikke vært igjennom denne forberedelsen. Da vi var barn, var det på en måte foreldrene våre som svarte for vår tro. Nå når vi er blitt eldre, står ikke lenger våre foreldre for våre trosvalg. Vi må selv treffe valg og bekrefte at vi vil leve i vår dåpspakt. Derfor må de som skal fermes gå igjennom den samme forberedelsestiden som de som blir døpt som voksne. Den som skal fermes, må få fordypet sin tro, slik at han kan leve troens liv. I fermingens liturgi bekrefter vi vår dåpspakt. Derfor er det nødvendig å vite hva denne pakten egentlig handler om.

Men det er ikke undervisningen som gjør fermingen til et sakrament. Et sakrament er det fordi Gud har knyttet en spesiell nåde til det. I fermingens sakrament mottar vi *den Hellige Ånds syv gaver: visdoms og forstands Ånd, råds og styrkes Ånd, kunnskaps og fromhets Ånd og gudsfrykts Ånd*. Disse gavene får vi som utrustning til å være modne kristne og vitner for Kristus.

En ridder for Kristus

Fra gammelt av heter det at den som blir fermet, blir en ridder for Kristus og hans Kirke. Tidligere var det en skikk at biskopen gav fermlingene en smekk på kinnnet, som en etterligning av ridderslaget. Ridderne hadde mange edle idealer, det er derfor vi sier om noen mennesker at de er ridderlige. Ridderne lovte blandt annet å forsvare de svake. Man kunne kjenne en ridder ved at han satt til hest og at han bar sverd eller lanse.

Vi som blir slått til riddere for Kristus og Kirken, bærer hverken sverd eller lanse. Vår utrustning er ikke menneskelig, den er fra Gud. Det er den Hellige Ånd og hans gaver. Vår oppgave er å kjempe for Guds rike. I Paulus' brev til efeserne står det beskrevet slik:

Til slutt: Bli sterke i Herren, i hans veldige kraft! Ta på Guds fulle rustning, så dere kan holde stand mot djevelens lumske angrep. For

vi har ikke en kamp mot kjøtt og blod, men mot makter og myndigheter, mot verdens herskere i dette mørke, mot ondskapens åndehær i himmelrommet. Ta derfor Guds fulle rustning på, så dere kan gjøre motstand på den onde dag og bli stående etter å ha overvunnet alt. Stå da klar med sannheten som belte om livet og med rettferd som brynje, og ha som sko på føttene den beredskap som fredens evangelium gir. Grip framfor alt troens skjold; med det kan dere slokke alle den ondes brennende piler. Ta frelsens hjelm og Åndens sverd, som er Guds ord. (Ef. 6,10 – 17)

Spørsmål

- 1. Hva betyr det å være ridderlig?**
- 2. Hvordan kan vi kjempe for Guds rike?**

Vår egen avmakt og Guds makt
Noen ganger kommer vi opp i så vanskelige situasjoner at de egentlig er altfor store for oss. Da kan vi oppleve hvordan den Hellige Ånd veileder oss og fører oss igjennom disse vanskelige situasjonene på en måte som vi overhodet ikke hadde greid av oss selv.

Det var en mandag etter en helg med korte netter. Marta var på skolen og var trøtt. Denne timen hadde de gym, og Marta hadde slett ikke lyst til å delta. Marta så at Anna satt alene på en benk. "Hun ser dårlig ut," tenkte Marta, "kanskje er hun syk?" Hun spurte henne, men fikk ikke noe svar. Anna virket deprimert, så Marta lot henne være i fred. Hun ble allikevel bekymret og ville gjøre noe. Da de hadde friminutt, tok hun derfor Anna i armen. "Hva er det med deg?" De begynte å gå og satte seg ned langt borte fra de andre. Litt etter litt kom det ut. Anna hadde forsøkt å ta livet sitt, men de hadde funnet henne i tide. Marta forstod at

Anna kunne forsøke å gjøre det om igjen. Hun hadde ikke lenger noen livslyst.

Da Anna hadde åpnet seg, ble plutselig det som Marta skulle si, veldig viktig. Det var som om Annas liv lå i hennes hender. Egentlig var Marta selv i en slags troskrise. Men nå da det dreide seg om noe så viktig som et menneskeliv, ba hun Gud om hjelp.

Det var som om hun med ett oppdaget hvor viktig ethvert liv er for Gud. At han holder av oss når ingen andre gjør det. At han har planer med oss, at vi er til fordi Gud vil det og at Gud har en mening med livet vårt som kanskje bare han ser. Marta ble ivrig, og mens hun snakket, oppdaget hun også selv at det var slik. Hun ble varm om hjertet. Og mens Marta snakket, begynte Anna å lysne opp. Hun hadde aldri hørt Marta snakke sånn. Det var ekte. Det var som om de sammen oppdaget at Gud fantes og elsket dem. Marta så på Annas ansikt at hun hadde funnet tilbake meningen med livet.

Tiden gikk fort, og de kom naturligvis for sent til timen. Men det gjorde dem ingen ting. Det var umulig for dem å forklare hvorfor de kom så sent.

Da Marta senere på dagen gikk hjem, stakk hun innom Kirken som var åpen. Hun gled ned på en benk. "Gud, her er jeg, takk at du er med oss." Hun satt en stund stille. Det var virkelig den Hellige Ånd som hadde lagt ordene i munnen hennes, og som hadde gitt henne innsikt i det som ennå var et mysterium for henne selv. Før hun forlot kirken, snudde hun seg mot tabernakelet: "Jeg kommer tilbake."

Oppgaver:

1. Hvorfor kan det være vanskelig å begynne å snakke med noen som ser deprimert ut?
2. Hvorfor var Marta sikker på at det var den Hellige Ånd som hadde hjulpet henne?
3. I Bibelen snakkes det flere ganger om salving. Her er noen av stedene det står om dette: 3.Mos. 8,12; 2.Kong. 9,3-6; Jes. 61,1; Luk. 4,18; Apg. 10,38; 1.Joh. 2,20. Slå opp disse bibelstedene. Hvordan kan vi knytte det som står der til fermingen?

Fermingens tegn og rituale

Alle sakramentene har synlige tegn som Gud har knyttet sin nåde til. I dåpen er det vann, i nattverden brød og vin, i fermingen er det en olje som kalles *hellig krisma*. *Krisma* er olivenolje som er tilsatt balsam. Balsam gjør at oljen dufter godt. I den stille uke, rett før påske, feirer biskopen en messe sammen med mange av prestene sine i bispedømmets katedral. Under denne messen velsigner biskopen Kirkens oljer: *sykesalven*, *katekumenoljen* og *krismaen*.

Fermingen finner alltid sted i en messe, rett etter prekenen. Fermingsritualet har fire hoveddeler:

- Fornyelse av dåpspakten
- Håndspåleggelsen
- Salvingen
- Forbønner

Det er *håndspåleggelsen* og *salvingen* som er det sentrale i ritualet. *Håndspåleggelsen* går ut på at biskopen strekker ut hendene sine over konfirmantene og ber om at Gud må gi dem den Hellige Ånd og hans syv gaver. *Salvingen* går ut på at biskopen tar *hellig krisma* på tommelfingeren sin og tegner et kors med den på pannen til konfirmanten mens han sier:

Ta imot Guds gave, den Hellige Ånds innsegl.

Den Hellige Ånd blåser på ilden
I dåpen mottok vi også den Hellige Ånd.
Er det noen forskjell på den Hellige Ånd i dåpens sakrament og i fermingens sakrament?

Det kan det selvfølgelig ikke være, den Hellige Ånd er den samme i begge sakramentene. Det er måten han gis på, som er forskjellig. Mange har sammenlignet den måten den Hellige Ånd kommer på i dåpen med en flamme, og den måten han kommer på i fermingen med en vind. Ved fermingen blåses vind på flammen vi har hatt i oss siden dåpen, slik at den flammer opp. Når ilden flammer opp i oss, "brenner" Guds liv og Guds gaver sterkere og mer fullkomment i oss.

Fermlingen blir salvet med krisma. Det kommer fra det samme ordet som navnet "Kristus" kommer fra. Kristus betyr "Den

salvede”. Salven er tegn på Ånden som gjennomtrenger oss med sin styrke, slik at vi ligner mer på den Salvede.

Oppgaver:

- 1. Den tiden vi forbereder oss på å motta fermingens sakrament, er en tid hvor vi har mye kontakt med Kirken. Etter fermingen er det mange som avslutter denne kontakten. Hvordan strider dette mot det som fermingen virkelig er?**
- 2. Hvorfor har Kirken fermingskatekese som en forberedelse til å motta fermingens sakrament?**
- 3. Krisma og Kristus kommer av det samme ordet. Sier det deg noe om fermingens sakrament?**

Eukaristien

Hvem er egentlig våre sanne venner? Det kan være en utfordring å svare helt ærlig på et slikt spørsmål. Er det et virkelig vennskap når vi er sammen med slike vi beundrer og er stolte av, slike som vi kanskje får sole oss i glansen av? Søker de oss, eller søker de vår beundring? Hva med slike som er sammen med oss når det går bra for oss og folk ser på oss som flinke i ett eller annet, men som forsvinner dersom det går dårlig med oss? Hva med forholdet til dem vi beundrer, men egentlig er sjalu på, slik at vi er litt glade hvis det går dårlig med dem?

Oppgave:

Skriv ned hva som forteller deg at en er en virkelig venn, og hva det innebærer for deg å være venn til noen?

Chiara Lubich – leder for den katolske focolarebevegelse – reiste til det fjerne Østen der hun møtte en helt annen religion enn kristendommen. Hun kom i kontakt med religiøst søkende mennesker, og så hvordan de

hadde behov for å synliggjøre gudene de tilba, eller personer de hedret. Det fantes gigantiske statuer av elefanter, foruten seksarmede kvinnefigurer. Ritualene rundt disse var mange. Det var en uvanlig religiøs uttryksmåte.

Senere kom hun til en liten katolsk kirke. Å delta i messen var som å komme hjem. Under nattverdsfeiringen, slo en tanke henne, kanskje på grunn av alt hun hadde opplevd: "Gud som kjenner oss mennesker mer enn vi kjenner oss selv, kjenner også våre behov for å synliggjøre det overnaturlige. Han har gjort seg synlig nærværende i eukaristien. Ikke som en "gjenstand" for tilbedelse, men for å komme oss nær. Slik at han blir i oss, og vi blir i ham."

Spørsmål:

1. Hvordan opplevde Chiara at Gud var en venn som elsket oss?
2. Kan du tenke deg en situasjon hvor du gir avkall på noe for å vise solidaritet med en venn?

For å komme helt nær oss, for å forene oss med Gud, gav Jesus avkall på sin opphøyethet. Han gav avkall på sitt himmelske hjem, lot seg til og med piske og nagle til korset for å ta bort våre synder, de som skilte oss fra Gud. (Se forøvrig kapitlet om korset og oppstandelsen i trosbekjennelsen.) For vår skyld seiret han over det ondes og dødens makt. Han elsket oss så høyt at han gjorde alt for at vi skulle bli frie mennesker og ta del i hans liv.

Denne ufattelige store kjærlighetsgjerningen, dette store offer, er bare Gud i stand til å gjøre. Det er en gjerning som gjelder for alle mennesker til alle tider. Men hvordan skal vi i dag få del i dette? Hvordan kan Kristi offer, hans store kjærlighetsgjerning, bringes nær oss? Hvordan kan vi stadig få del i det guddommelige liv som Kristus vant for oss da han stod opp fra de døde? Jesu disipler fikk jo følge Jesus og se ham lide og dø, og etterpå fikk de også oppleve ham som oppstått fra de døde. Men vi lever jo så lenge etter det.

Jesu død og oppstandelse er en enestående begivenhet i historien. Allikevel kan også vi som lever i dag, på en helt konkret måte få komme nær denne hendelsen. Jesus har innstiftet et måltid som gjør at hans død og oppstandelse bringes nær til alle mennesker i alle generasjoner. Det var derfor han under aftensmåltidet, kvelden før han skulle lide, tok et brød, takket, brøt det og sa: ”Dette er mitt legeme, som er gitt for dere. Gjør dette til minne om meg!” Likeså tok han kalken etter måltidet og sa: ”Denne kalk er den nye pakt i mitt blod. Gjør dette så ofte som dere drikker det, til minne om meg!” (1. Kor. 11,23-25)

Når vi feirer messen, gjør vi dette. Messen bringer Jesu Kristi liv, død og oppstandelse

til oss. Når presten ber den eukaristiske bønne i nattverdens liturgi, forvandles brødet og vinen til Kristi legeme og blod. Da blir Kristus like nær oss som han var nær menneskene i Det hellige land for 2000 år siden. Han kommer på alteret med hele seg, med legeme og sjel, fullstendig til stede i skikkelser av brød og vin og gir seg selv til oss. Det er ufattelig for oss, vi kan ikke forstå det, bare tro det. Slik sies det som skjer i en av de eukaristiske bønnene som presten ber under nattverdfeiringen:

Derfor minnes vi, Herre, din Sønnns frelsende lidelse, hans underfulle oppstandelse og himmelferd, og mens vi venter på hans gjenkomst, bærer vi med takksigelse frem for deg dette levende og hellige offer.

Se i nåde til din Kirkes offergave. Den er for deg det samme Offerlam som etter din vilje ble til vår soning. (Eukaristisk bønn nr.3)

Dette kaller Kirken for *det hellige messeofferet*.

Vårt offer

Jesus Kristus vil ikke bare at vi skal *se* hans offer, han ønsker også at vi skal *delta* i hans offer. I Kristi offer ligger nemlig den største kraften verden har sett. I dette offeret er alt det negative og skrøpelige i verden overvunnet. Alt som deltar i dette offeret forvandles til å bli fullkomment, slik som Kristus selv er fullkommen.

I messens liturgi deltar de troende i Kristi offer gjennom sin bønn. Fra lesepulten i kirken blir det bedt forbønner, og i tillegg ber presten mange bønner. Disse bønnene er Kirkens bønn for seg selv og for den verden Kirken lever i. Alt bringes til Kristi offer, det legges på alteret sammen med brødet og vinen som bæres frem. Men også våre egne bønner kan vi bringe til Kristi offer. Også disse kan legges på alteret. Alt vi har å be om, hele vårt liv, all vår takk og all vår bønn, alt det vi bærer innerst i vårt hjerte, kan vi bringe med oss til messen. I sitt offer gjør Kristus vår bønn og Kirkens bønn til sin egen bønn. Alle våre bønner vil Kristus bære frem for sin Far i himmelen. Messen er altså den viktigste og mest sentrale handlingen hvor vi kan frembære våre bønner.

Men det er ikke bare i messens liturgi vi deltar i Kristi offer. Kristus kaller oss til å delta i sitt offer overalt og hvor som helst. Det nye livet vi fikk da vi ble døpt, innebærer et kall til å delta i dette offeret med hele vårt liv. Da Jesus innstiftet nattverden med sine disipler, gav han dem et eksempel på hvordan de kunne delta i hans offer: Han bøyde seg ned og vasket sine disiplers føtter. De ble overrasket over at han som var deres herre og mester kunne nedlate seg til å gjøre noe slikt, men han sa til dem: *Jeg har gitt dere et forbilde: Slik jeg har gjort mot dere, skal også*

dere gjøre (Joh. 13, 15). Jesus gav avkall på sin storhet, bøyde seg ned og tjente de andre. Slik vil han at også vi skal gi avkall på vår stolthet og tjene dem som trenger oss. En slik tjeneste kaller Kirken for *diakoni*. Ordet betyr helt enkelt 'tjeneste'. Å delta i Kristi offer er å gi seg selv for andre, slik som Kristus gav seg selv for oss.

Det skjer noe i verden når mennesker gjør slike offer av kjærlighet. Menneskene får oppleve kjærlighet fra andre, de får oppleve at noen faktisk ofrer noe av sitt eget for å hjelpe dem. Men det skjer også noe mer, våre små og store offer bringer med seg Kristi store offer. Gjennom oss fornyer Kristus verden. Det nye livet han vant ved sin død og oppstandelse, lar han bli virksomt i verden gjennom våre offer. Det kan være vanskelig å fatte dette. Kanskje en lignelse kan hjelpe:

La oss tenke oss et menneske som ligger til sengs og er sykt. For å bli frisk, trenger vedkommende en spesiell medisin. Men siden dette mennesket ikke er i stand til å få tak i denne medisinen selv, må noen bringe den til ham eller henne. Noen må gjøre et lite kjærlighetsoffer ved å hente medisinen og bringe den til den syke personen. Denne lignelsen kan kanskje hjelpe oss til å forstå hvordan vi kan delta i Kristi offer. Vi har ingen medisin til å fornye menneskene, det har bare Kristus, men vi kan bringe medisinen til mennesker i verden ved å gjøre et offer i kjærlighet.

Det er utallige måter vi kan gjøre små og store offer på, som å hjelpe dem som åpenbart trenger det, å besøke syke og ensomme og gamle, eller gjøre oss til venn med mennesker som ikke har venner. Alle slags små og store offer kan vi gi til Kristus,

men det må gjøres i kjærlighet, ikke for å vise andre hvor gode vi er. Noen ganger kan det være så enkelt som å ta en oppvask som ingen har bedt oss om å ta, eller å rydde opp i rotet etter en annen.

Et av de vanskeligste ofrene vi kan gjøre, er antagelig å la være å hevde vår rett når det sett med våre øyne ser ut som vi egentlig har rett.

? Spørsmål:

1. Hva mener du om påstanden: "Det går ikke an å elske uten å ofre."
2. Tenk ut et konkret eksempel på et offer dere kan gjøre i deres daglige liv.

Kommunionen

Jesus sier: *Jeg er livets brød. Fedrene deres spiste manna i ørkenen, men de døde. Det brødet som kommer ned fra himmelen, er slik at den som spiser av det, ikke dør. Jeg er det levende brød som er kommet ned fra himmelen. Den som spiser av dette brød, skal leve til evig tid. Og det brød jeg vil gi, er mitt legeme som jeg gir til liv for verden.* (Joh. 6,48-51)

Jødefolket kjenner sin historie, det visste Jesus. Som barn hadde han selv mange ganger blitt fortalt hvordan Herren en gang hadde utfridd jødene fra slaveriet i Egypt for å føre dem til Kanaan, det lovede land. Alle jøder husket at deres folk hadde måttet vandre i 40 år i ørkenen. De husket at Herren hadde sørget for dem så de ikke sultet. På underfullt vis hadde *manna* kommet ned fra himmelen, et hvitt, søtlig brødlignende stoff. Slik hadde Herren sørget for at folket ikke gikk til grunne der ute i ødemarken, men at de til slutt kunne vandre inn i Kanaan, *landet som fløt med melk og honning*. Allikevel var det ingen av dem som begynte på vandringen i ørkenen som fikk gå inn i det lovede landet. Ingen som var født i Egypt fikk komme inn, bare mennesker som var født i ørkenen. Alle de andre døde på veien.

Jesu budskap handler også om å frigjøre mennesker fra slaveri og føre dem inn i et nytt land. Kanaans land var nok et fantastisk sted, men enda mer fantastisk er det riket Gud vil føre oss inn i. Det riket er Guds rike. Dette riket, som Jesus så ofte taler om, er et udødelighetens rike, det er evig liv i Guds herlighet. Et liv som menneskelige ord ikke kan beskrive. Og det er Jesus selv som har åpnet veien til dette riket ved sin død og oppstandelse, ja, han *er* selv veien.

Kommunionen er næring for det evige livet

Vår vandring på veien til Guds rike tar til med dåpen. Slik israelittene engang ble satt fri fra slaveriet i Egypt, blir vi i dåpen satt fri fra synden og djevelen. Da gir Gud oss sitt liv, nådens liv, som er det evige liv. Vår ørkenvandring er å leve i troen på Kristus. Vi vandrer ikke alene, hele Guds folk, hele Kirken, vandrer med oss. På veien må vi ha mat, slik at vi ikke sulter i hjel, det vil si at ikke Guds liv dør i oss. Derfor gir Kristus oss himmelbrødet, det levende brød som kommer ned fra himmelen. Han gir seg selv til oss i skikkelser av brød og vin som næring til vårt åndelige liv. Hans brød gjør at vi ikke dør i ørkenen. Vi skal riktignok dø en gang, men dersom vi har Guds liv i oss, dersom vi har mottatt næring fra eukaristien, vil døden bare være en overgang. Etter døden venter det evige liv i Herrens herlighet.

Kommunionen har ikke bare betydning for livet etter døden. Å gå til kommunion har også betydning for det livet vi lever her og nå. Når vi går opp for å motta den hellige kommunion ved alteret, uttrykker vi egentlig at vi bringer oss selv frem som offer til Gud, at vi overgir oss selv og vårt liv til Kristus. Uttrykt i ord sier vår handling: ”Her kommer jeg, Herre, for å overgi meg selv til deg. Av meg selv og min egen kraft makter jeg ingen ting, men om du får leve i meg, makter jeg alt.” Vi inviterer Kristus til å leve gjennom oss fordi vi håper og tror at han gjennom oss skal forvandle både oss selv og alt det vi er forbundet med.

Kristus ønsker å forvandle verden, han ønsker at menneskene som lever på jorden skal omvende seg fra urettferdighet og fiendskap for å leve i rettferdighet og fred

med hverandre. Han vil prege verden med sin kjærlighet, og det vil han gjøre gjennom oss. Apostelen Paulus skriver: *jeg lever ikke lenger selv, men Kristus lever i meg* (Gal. 2,20). Det er hensikten med kommunionen, at vi gir oss selv til Kristus, og han gir seg selv til oss.

Kommunionen bygger opp Kirkens fellesskap

Å gå til kommunion er noe vi først og fremst gjør i fellesskap med andre. Dersom noen mottar kommunion alene, er det som regel fordi de er syke eller snart skal dø, men

vi mottar den hellige kommunion i messen sammen med de andre i menigheten. Slik var det jo også første gang, da Jesus feiret nattverden sammen med sine disipler. Jesus og de tolv disiplene var alle samlet om det samme måltidet. De var den første Kirke ved den første messefeiringen. Slik samles vi også i dag. Presten representerer Kristus, og vi er Jesu disipler. Sammen deler vi det samme brødet som Jesus og hans første disipler delte ved den første nattverd. Vi er et synlig fellesskap samlet omkring Herrens alterbord. *Brødre og søstre omkring det samme bord.*

I Kirken ønsker vi å skape et godt fellesskap. Etter messen er det for eksempel i de fleste

menigheter vanlig å samles til kirkekaffe for å snakke sammen og bli kjent med hverandre.

I tillegg har menighetene foreninger og klubber der man kan treffes. Men det er ikke bare vennskap og hygge som binder oss til hverandre. Først og fremst er det Kristus som knytter oss sammen. Det dypeste fellesskapet mellom medlemmene i Kirken dannes gjennom den hellige kommunion.

Apostelen Paulus skriver om dette: *Fordi det er ett brød, er vi alle ett legeme. For vi har alle del i det ene brød* (1.Kor. 10,17). Det brødet apostelen Paulus snakker om er nattverdets

brød, Kristi legeme.

Kristus kan være på mange steder på en gang, derfor kan han også være i nattverdrød på alle steder der messen feires samtidig, men Kristus kan allikevel ikke deles. Når vi mottar kommunionen, kommer Kristus inn i oss, han blir fullt ut til stede i oss. Det samme skjer med alle de andre som mottar kommunionen, vi får alle Kristus og hans liv i oss. Men fordi Kristus ikke kan deles, blir vi alle

på en usynlig måte samlet til en enhet, alle vi som mottar kommunionen blir til ett legeme. Dette er jo egentlig uforståelig for oss, det er skjult, derfor kalles Kirken "Kristi *mystiske* legeme".

Botens sakrament, skriftemålet

Jesus helbreder

Da Jesus gikk omkring i Palestina, ble han oppsøkt av mange mennesker som hadde det vondt: syke, besatte, mennesker som var kjent for å leve et syndig liv, og andre som ikke ble regnet med i det gode selskap. Her er historien om ett av disse møtene:

Etter en tid kom Jesus igjen til Kapernaum, og det ble kjent at han var hjemme. Det samlet seg så mange mennesker at de ikke fikk plass, heller ikke utenfor døren. Han forkynte Ordet for dem. Da kom de til ham med en som var lam; han ble båret av fire mann. Men fordi de ikke kunne komme fram til ham på grunn av trengselen, brøt de opp taket over det sted der Jesus var. Da de hadde laget en åpning, firte de ned båret som den lamme lå på. Da Jesus så deres tro, sa han til den lamme: ”Sønn, dine synder er tilgitt.”

Men noen skriftlærde som satt der, tenkte med seg selv: ”Hvordan kan han si slikt? Han spotter Gud! Hvem andre enn Gud kan tilgi synder?” Jesus merket i sin ånd at de tenkte dette, og han sa til dem: ”Hvorfor har dere

slike tanker? Hva er lettest å si til den lamme, enten: Dine synder er tilgitt, eller: Stå opp, ta båret din og gå? Men for at dere skal vite at Menneskesønnen har makt på jorden til å tilgi synder” – og nå vender han seg til den lamme: ”Jeg sier deg, stå opp, ta båret din og gå hjem!” Og mannen reiste seg, tok straks båret og gikk ut rett for øynene på dem, så alle ble ute av seg selv av undring og priste Gud og sa: ”Noe slikt har vi aldri sett.”

(Mark. 2,1-12)

I evangeliene kan vi lese om mange slike tilfeller der Jesus helbredet syke og tilgav deres synder. Noen reagerte negativt på dette, de mente at Jesus ikke burde omgi seg med urene, utstøtte, syndere og syke, det var ikke slikt de hadde forventet av en Messias. Til disse sa Jesus: *Det er ikke de friske som trenger lege, men de syke. Jeg er ikke kommet for å kalle rettferdige, men syndere* (Mark. 2,17).

Jesus fortsetter å helbrede de syke. Jeg er med dere alle dager inntil verdens ende, sa Jesus før han fór opp til himmelen. Jesus Kristus er fortsatt iblandt oss. Han kaller

fortsatt på syndere og på dem som trenger lege, for at han skal tilgi dem og gi dem helbredelse. Han vil gi alle en ny begynnelse. To av Kirkens sakramenter har Jesus Kristus innstiftet spesielt for å helbrede mennesker, det er *botens sakrament* og *sykesalvingen*.

Fortrolighet

Vi mennesker er Guds ypperste skapninger, fordi vi er skapt i Guds bilde. Fordi vi er hans avbilder, kjenner Gud igjen seg selv i oss. Vi kan, som de eneste av skapningene kommunisere direkte med ham. Gud ville at forholdet mellom ham og menneskene skulle være som mellom nære venner, slike som deler alt med hverandre, eller som forholdet mellom kone og mann i et ekteskap.

Gode vennskap og ekteskap er basert på kjærlighet og tillit. Den som opplever tillitsbrudd i et nært vennskap eller i et ekteskap, vet hvor mye det ødelegger for forholdet. Det skaper sinne, sorg og skam, men mest av alt forsvinner fortroligheten mellom partene. Det skapes avstand.

? Spørsmål:

Hvordan vil du forklare hva fortrolighet er?

Syndefallet var et brudd på tilliten til Gud. Menneskene fikk mistillit til Guds kjærlighet, de ble overbevist om at Gud var egoistisk og holdt noe tilbake for seg selv, noe som ellers ville gjøre dem som Gud. Da valgte de å bryte Guds bud, de spiste av frukten på kunnskapens tre.

Da hørte de Herren Gud som vandret i hagen i den svale kveldsvinden. Og Adam og hans

hustru gjemte seg for ham mellom trærne i hagen. (1. Mos. 3,8)

? Spørsmål:

Hvorfor tror du Adam og Eva gjemte seg for Gud?

Vi kan kjenne oss igjen i Adam og Eva etter syndefallet. De gjemte seg som små barn og skyldte på hverandre for det de hadde gjort. Slik er det med oss mennesker, vi frykter ofte for et direkte møte med dem vi har gjort noe galt i mot. Vår stolthet får oss til å unngå den ydmykelsen det er å innrømme skyld overfor andre. Vi er ofte redd for reaksjonen.

Men vi vet også hvor godt det kan være å gjøre opp for seg og be om tilgivelse. Det føles ofte som å stikke hull på en byll vi har inne i oss. Alt det som gjør oss nedtrykte og innestengte får slippe ut. Å be om og få tilgivelse gir friheten tilbake. Allikevel er vi mennesker ofte så stolte eller redde at vi drøyer i det lengste med å ta initiativ til be om tilgivelse, selv om vi fra tidligere erfaring vet hvor godt det er å få gjort opp med andre.

Hvor alvorlig er vår synd?

Gjennom dåpen har Gud tatt oss tilbake til et fortrolig samfunn med seg. Forholdet mellom Gud og oss er gjenopprettet. Vi blir født på ny som Guds barn. Dåpen tar ikke fra oss vår frihet til å velge. Den tar heller ikke fra oss lysten til å gjøre det onde, men dåpen gir oss den Hellige Ånd. Den Hellige Ånd opplyser oss og gir oss styrke til å velge det som er godt, til å velge Gud.

Allikevel vet vi at vi synder: *Sier vi at vi ikke har synd, da bedrar vi oss selv, og sannheten er ikke i oss*, skriver den hellige Johannes (1.Joh. 1,8). All synd er alvorlig, den ødelegger forholdet til menneskene vi omgås, og forholdet til Gud. Men det er forskjell på alvoret i syndene. Kirken skiller mellom mindre alvorlige synder, som kalles *venielle synder*, og *dødssynder*.

En dødssynd er et alvorlig brudd på kjærligheten til Gud. Å gjøre en dødssynd, er å si nei til Gud, slik at hans liv i oss dør, det er derfor det kalles dødssynd. Dødssynd fører til evig død dersom ikke Gud får gripe inn og skape liv i oss igjen. En dødssynd stenger oss ute fra Kirkens kommunion.

Det er tre kriterier for å kalle noe en dødssynd:

1. Synden må i seg selv være alvorlig, enten

mot kjærligheten til Gud, slik som gudsbespottelse og avleggelse av falske eder (mened), eller mot andre mennesker, slik som drap, ekteskapsbrudd, voldsbruk og utnyttelse av fattige.

2. Synden må skje ved full bevissthet; vi må være klar over hva vi gjør.
3. Synden må skje med overlegg; vi må ha tatt et personlig valg for å gjøre denne synden, selv om vi vet hvor alvorlig den er.

Venielle synder er mindre alvorlige synder, eller det kan være synder vi gjør som i seg selv er alvorlige, men som vi ikke var klar over var så alvorlige. En alvorlig synd begått under sinnsforstyrrelse kan være et eksempel på ufrivillig uvitenhet om alvoret i en synd. Venielle synder svekker kjærligheten til Gud, og de kan gjøre at vi lettere begår en dødssynd, men de dreper ikke Guds liv i oss. Dersom vi stadig gjentar en veniell synd, har vi fått en last.

Selv om vi gjør en synd som ødelegger Guds liv i oss, så er allikevel Gud bestandig villig til å tilgi oss og gi oss livet tilbake. Jesus sier: *Sannelig, jeg sier dere: Alt skal menneskene få tilgivelse for, både synder og spott, hvor mye de så spotter* (Mark. 3,28). Det er faktisk slik at tilgivelse for synd trekker oss enda nærmere

Kristus. Vi kan prøve å forklare det med et par lignelser:

Vi er bundet til Kristus. Vi kan forestille oss dette helt konkret med at det er et tau som binder oss sammen. Synder skaper slitasje på tauet, ja, alvorlige synder får tauet til å ryke. Slik ryker det livgivende forholdet til Kristus. Det kan virke som en krise, og det er det dersom vi forblir i denne situasjonen. Men Kristus vil gi oss sin tilgivelse dersom vi ber ham om det. Hans tilgivelse knytter tauet sammen igjen, men hva er skjedd? Avstanden mellom oss og Kristus har blitt kortere enn tidligere, knuten forkorter tauet. Slik kan altså synder som i seg selv bare er negative, føre til at vi knyttes enda nærmere Kristus.

Vi kan også sammenligne det med en gammel verdifull kinesisk porselensvase. Det er jo en tragedie dersom en slik knuses, men tradisjonelt har de blitt reparert på en måte som gjør dem enda mer verdifulle; potteskårene har blitt limt sammen igjen med gull. Derfor ble slike vaser mer verd jo oftere de knuste.

Apostelen Paulus skriver om dette: *Men der synden var stor, ble nåden enda større* (Rom. 5,20). Men han fortsetter også: *Hva skal vi da si? Skal vi fortsette å synde, for at nåden kan bli enda større? Slett ikke! Vi som døde bort fra synden, hvordan kan vi fremdeles leve i den?* (Rom. 6,1).

Kristus har gitt Kirken et eget sakrament der vi kan få tilgivelse for våre synder og forsones med Gud og Kirken. Dette sakramentet har flere navn: *Omvendelsens sakrament, botens sakrament, skriftemålet, tilgivelsens sakrament og forsoningens sakrament.*

I lignelsen om den bortkomne sønnen har Jesus gitt oss en fortelling til forståelse av omvendelsens sakrament.

Den bortkomne sønnen

Jesus sa: En mann hadde to sønner. Den yngste sa til ham: "Far, gi meg den delen av formuen som faller på meg." Han skiftet da sin eiendom mellom dem. Ikke mange dager etter solgte den yngste sønnen alt sitt og drog til et land langt borte. Der sløste han bort alle pengene i et vilt liv. Men da han hadde satt alt over styr, kom en svær hungersnød over landet, og han begynte å lide nød. Han gikk da og tok arbeid hos en mann der i landet, og mannen sendte ham ut på markene for å gjete svin. Han ønsket bare å få mette seg med de belgene som grisene åt, for ingen gav ham noe.

Da kom han til seg selv og sa: "Alle arbeidsfolkene hjemme hos min far har mat i overflod, mens jeg går her og sulter i hjel! Jeg vil bryte opp og gå til min far og si: Far, jeg har syndet mot Himmelen og mot deg. Jeg fortjener ikke lenger å være din sønn. Men la meg få være som en av leiekarene dine.

"Dermed brøt han opp og drog hjemover til sin far. Da han ennå var langt borte, fikk faren se ham, og han syntes inderlig synd på ham. Han løp sønnen i møte, kastet seg om halsen på ham og kysset ham. Sønnen sa: "Far, jeg har syndet mot Himmelen og mot deg. Jeg fortjener ikke lenger å være din sønn." Men faren sa til tjenerne: "Skynd dere! Finn fram de fineste klærne og ta dem på ham, gi ham ring på fingeren og sko på føttene. Og hent gjøkalken og slakt den, så vil vi spise og glede oss. For denne sønnen min var død og er blitt levende, han var kommet bort og er funnet igjen." Og så begynte festen og gleden.

Imens var den eldste sønnen ute på marken. Da han gikk hjemover og nærmet seg gården, hørte han musikk og dans. Han ropte på en av tjenerne og spurte hva som var på ferde. "Din bror er kommet hjem," svarte han, "og din far har slaktet gjøkalven fordi han har fått ham frisk hjem igjen." Da ble han sint og ville ikke gå inn. Faren kom ut og prøvde å overtale ham. Men han svarte: "Her har jeg tjent deg i alle år, og aldri har jeg gjort imot det du sa; men meg har du ikke gitt så mye som et kje så jeg kunne holde fest sammen med vennene mine. Men straks denne sønnen din kommer hjem, han som har brukt opp pengene dine sammen med skjøger, da slakter du gjøkalven for ham!" Faren sa til ham: "Min sønn! Du er alltid hos meg, og alt mitt er ditt. Men nå skal vi holde fest og være glade. For han, din bror, var død og er blitt levende, han var kommet bort og er funnet igjen." (Luk. 15,11-32)

Spørsmål:

1. Hva tror du Jesus mente med denne lignelsen?
2. Hvem er faren i lignelsen et bilde på?
3. Hva kan den eldste sønnens reaksjon lære oss?
4. Hvordan kan vi forstå farens ord: "For denne sønnen min var død og er blitt levende"?

Skriftemålets innhold

I skriftemålet ber vi Gud om tilgivelse for våre synder. Derfor er det først og fremst Gud som handler med oss i skriftemålet. Han kaller på oss for å få oss til å vende om. Han tar bort alle syndene våre, og han gir oss nytt liv. Men skriftemålet krever også noe av oss:

- Vi må angre det gale vi har gjort og ha som

forsett ikke å gjøre det mer.

- Vi må ærlig bekjenne vår synd for presten.
- Vi må ta imot den boten presten gir oss og utføre den snarest mulig.

■ Anger

Angeren er en forutsetning for å gå til skrifte. Noen ganger kan vi angre bittert på noe, andre ganger er vi kanskje ikke engang sikre på hva vi skal skrifte. Dersom vi ikke har anger over noe, betyr ikke det at vi ikke har synd. Den hellige Johannes skriver: *Sier vi at vi ikke har synd, da bedrar vi oss selv, og sannheten er ikke i oss* (1.Joh. 1,8). Før vi går til skrifte, bør vi ransake vår samvittighet og la Gud minne oss på hva i vårt liv vi må be om tilgivelse for og ta et oppgjør med. Det er lett å bli fiksert på én type synd og glemme at vi kan synde både i tanker og ord, gjerninger og forsømmelser. Det kan være en god hjelp å bruke et såkalt skriftespeil i forberedelsen til skriftemålet. Du finner et slikt i *Den katolske kirkes bønnebok*.

■ Bekjennelse

Noen gruer seg til å gå til presten og bekjenne sine synder. Kanskje de tror at han skal bli skuffet over dem eller bli sjokkert over det han får høre. Det er faktisk motsatt. Presten representerer Jesus Kristus i skriftemålet, og Jesus ønsker at vi bekjenner alt. Jo mer han får anledning til å tilgi, jo bedre er det. Tilgivelsen knytter oss nærmere til ham. Presten har den samme innstillingen som Jesus når han hører vårt skriftemål. Prester blir aldri sjokkert over det de får høre. For det første er de selv syndere. De har nok med skuffelsen over sine egne synder. Prester trenger også Guds tilgivelse i skriftemålet. For det andre har de hørt det meste før.

■ Absolusjon

Presten representerer Kristus, derfor kan han gi oss tilgivelse for syndene. Denne tilgivelsen kalles absolusjon. Gjennom absolusjonen renser Kristus oss for våre synder og gir oss nåde til å leve et nytt liv.

■ Bot

I forbindelse med skriftemålet må vi gjøre noe for å rette opp det som har blitt ødelagt ved vår synd. Kanskje levere tilbake noe som er stjålet eller tale pent om en vi har baktalt. Siden synden også har såret vårt forhold til Gud, må vi også gjøre noe som kan øke Guds nærvær i vårt liv: be, faste eller gi noe til de fattige. Dette kalles bot. Boten gir oss ikke tilgivelse for våre synder, Kristus gir oss full tilgivelse når presten uttaler absolusjonen, men gjennom boten soner vi for det vi har gjort galt. Det er skriftefaren vår som ilegger oss boten. Han prøver å gi en bot som passer til vår situasjon og den synden vi har begått.

Spørsmål:

1. Hva får oss til å gå til skriftemål?
2. Gruer du deg til å skrifte?
3. Har du en annen følelse i deg etter at du har skriftet?

Det bør ikke gå for lang tid mellom hver gang vi skrifter, annen hver måned er ikke for ofte. I et av de fem kirkebudene sier Kirken at vi må skrifte våre synder minimum en gang i året.

Tro på Guds barmhjertighet

Blandt Jesu disipler var også Judas Iskariot, disippelen som forrådde Jesus for 30 sølvpenge. Det er verd å merke seg hvordan det gikk med ham. Matteus skriver: *Men da Judas, han som hadde forrådt ham, så at Jesus var blitt dømt, angret han og gikk tilbake til overprestene og de eldste med de tretti sølvpengene og sa: "Jeg syndet da jeg forrådde en uskyldig og sendte ham i døden." "Hva angår det oss?" svarte de. "Det blir din sak." Da kastet han pengene inn i templet, og gikk deretter bort og hengte seg.* (Matt. 27,3ff)

Judas gjorde det meste av det vi forbinder med botens sakrament, han angret, han bekjente sin synd, og han gjorde til og med bot ved å gi tilbake pengene han hadde fått. Allikevel gikk det ikke bra med Judas. Omvendelsen gav ham ikke nytt liv, men førte ham inn i et personlig mørke der han så selvmordet som eneste utvei. Det viktigste ved omvendelsen manglet hos Judas, han trodde ikke på Guds barmhjertighet, derfor ba han heller ikke Jesus om tilgivelse.

Forutsetningen for ethvert skriftemål er at vi tror på Guds barmhjertighet, at Gud er villig til å tilgi oss uansett. Den ene av røverne som ble korsfestet ved siden av Jesus, gir et sterkt vidnesbyrd om det. Han var antagelig skyldig i forferdelige forbrytelser som gjorde at han ble dømt til korsfestelse. Det innrømmet han også selv: *"For oss er dommen rettfærdig, vi får bare igjen for det vi har gjort. Men han [Jesus] har ikke gjort noe galt."* (Luk. 23,41) Men han våget allikevel å stole på Guds barmhjertighet. Han sa: *"Jesus, husk på meg når du kommer i ditt rike!"* (Luk. 23,42) Røverens tro gjorde at Jesus svarte: *"Sannelig, jeg sier deg: I dag skal du være med meg i Paradis."* (Luk. 23,43)

Skriftemålet helbreder

Skriftemålet er helbredende. Ikke bare helbreder det forholdet til Gud, men også vår mentale og kroppslige helse har godt av skriftemålet. Mange av dem som ikke lever i Den katolske kirkes fulle fellesskap misunner oss muligheten til å legge fra oss våre synder på en så konkret måte som i skriftemålet. Å leve med uoppgjort synd kan være en stor plage. Det gjør menneskene mørke innvendig, og dette mørke smitter over på psyken og dermed også til kroppen. I en av sine salmer synger kong David om dette (Sal. 32, 1-7):

Salig er den som har fått sine overtredelser tilgitt og sine synder skjult. Salig er det menneske som Herren ikke tilregner skyld, og som er uten svik i sin ånd. Så lenge jeg tidde, tærtes jeg bort, jeg stønnet dagen lang. For din hånd lå tungt på meg dag og natt. Min livskraft svant som i sommerens hete. Da bekjente jeg min synd for deg og dekket ikke over min skyld. Jeg sa: ”Nå vil jeg bekjenne mine synder for Herren.” Og du tok bort min

syndeskyld. Derfor skal alle fromme be til deg i trengselstider. Om det kommer en veldig flom, skal ikke vannet nå dem. Hos deg kan jeg skjule meg, du bevarer meg fra trengsel og lar frelsesjubel lyde omkring meg.

Når vi har skriftet, gir presten oss Guds tilgivelse med disse ordene: Gud, vår barmhjertige Far, har ved sin Sønnens død og oppstandelse forsonet verden med seg og sendt den Hellige Ånd til syndenes forlatelse. Han gi deg ved sin Kirkes tjeneste tilgivelse og fred. Så forlater jeg deg dine synder i Faderens og Sønnens og den Hellige Ånds navn.

? Spørsmål

1. Hva har troen med skriftemålet å gjøre?
2. Hva opplevde kong David (i Salme 32)?

Sykesalvingen

Har du hørt om Lourdes i Frankrike? Kjenner du til hva som skjer der? For 150 år siden viste jomfru Maria seg flere ganger på dette stedet. Hun talte til Bernadette, en pike fra området. Siden den gang har Lourdes vært et sted hvor mennesker fra hele verden søker helbredelse for sine lidelser og sykdommer. Tusener på tusener kommer og ber om jomfru Marias hjelp, og mange blir friske. I Norge hadde vi også flere slike steder i middelalderen, Røldal er kanskje det mest kjente. I stavkirken i Røldal henger det et krusifiks som det ble knyttet helbredelser til. Helt til inn på 1800-tallet, valfartet mennesker dit for å søke helbredelse fra lidelser og sykdommer.

Da Jesus gikk omkring på jorden, utførte han mange helbredelser, og han gav sine disipler befaling om å helbrede syke i hans navn. Det står om disiplene at *de salvet mange syke med olje og gjorde dem friske* (Mark. 6,13). Kirken fortsetter med å be for syke, det er en naturlig del av Kirkens liv.

Spørsmål:

1. **Har du vært i Lourdes, eller kjenner du noen som har vært i der? Hvordan var det der?**
2. **Kjenner du til at noen har blitt friske fra sykdom etter å ha blitt bedt for?**

Når man ikke blir frisk

Selv om det er mennesker som blir friske etter å ha blitt bedt for, er det mange som opplever at det ikke skjer noen forandring, Gud tar ikke fra dem sykdommen eller lidelsen de bærer på. Allikevel betyr ikke dette at Gud ikke har hørt bønnene. Det betyr heller ikke at Gud ikke synes at de er gode nok til at han skal helbrede dem. Når mennesker ikke blir friske etter å ha blitt bedt for, betyr det at Gud har andre planer med sykdommen eller lidelsen deres.

Natten før han skulle lide og dø, finner vi Jesus på kne i Getsemanehaven. Der ber han til sin Far: *Far, om du vil, så ta dette beger fra meg! Men la din vilje skje, ikke min* (Luk. 22,42). Jesus visste hva som ventet

ham, lidelsen og døden på korset. Han hadde dødsangst, og han ba sin far om å få slippe den lidelsen som ventet ham. Gud Fader sendte en engel for å styrke sin Sønn, men selve lidelsen og døden ville han ikke ta fra ham, de inngikk i Guds plan. Gjennom Jesu Kristi lidelse og død skulle verden bli frelst.

Jesus viser oss at Gud bruker lidelse i sin plan for å frelse verden. Lidelse, som mennesker ofte ser på som meningsløs, gjør Gud meningsfull.

Jesus gikk frivillig inn i sin lidelse og død, han ofret seg selv til frelse for verden. Vår lidelse kan også, på en mystisk måte, få frelsende kraft i seg. Den hellige apostelen Paulus var klar over dette.

Han var plaget med en lidelse som Gud ikke ville ta fra ham. Allikevel skriver Paulus: *Nå gleder jeg meg over mine lidelser for dere, og det som ennå mangler i Kristi lidelser, utfyller jeg på min egen kropp; jeg lider for hans legeme, kirken* (Kol. 1,24).

Å se på sine lidelser slik som Paulus gjorde, krever en sterk tro. Vårt overlevelsesinstinkt forsøker jo av all makt å unngå lidelser og det er ikke naturlig for oss å tenke at lidelser kan føre til noe godt. Lidelser forbinder vi med nederlag og til sist med død. Mange mennesker går inn i depresjoner når livet gir dem lidelser, ja, noen ønsker til og med døden fremfor å leve med en lidelse.

Det er en god gerning å hjelpe dem som lider. Helsepersonell har et spesielt ansvar for dette. Vi som ikke arbeider på sykehus, kan kanskje ikke gjøre så mye for direkte å

lindre fysiske smerter, men vi kan ofte bidra med smertelindring på andre måter. Å være til stede hos dem som lider, er en viktig måte å ta del i deres lidelser på. Det kan ofte oppleves utfordrende å være hos mennesker med sykdom og lidelse, men det kan være svært betydningsfullt for dem å ikke måtte være alene med sine plager.

Et sakrament for syke

Et menneske som lider, er kalt til å forene disse lidelsene med Kristi lidelser, slik at de får frelsende kraft. En slik overgivelse kan det være svært vanskelig å gjøre. Det betyr jo at man på sett og vis aksepterer den lidelsen man har mottatt. Men Kristus har gitt Kirken et sakrament som er knyttet spesielt til dette, det er *sykesalvingens sakrament*. Alvorlig syke mennesker kan tilkalle presten for å få dette sakramentet. De blir da salvet på pannen og hendene med olivenolje som biskopen har velsignet. Samtidig ber presten følgende bønn for dem: *Herren bistå deg med Den Hellige Ånds nåde ved denne hellige salving og ved*

sin rike barmhjertighet. Han fri deg fra dine synder, frelse deg, og gi deg lindring. Denne salvingen knytter den som er syk til Kristus. Gjennom dette gir Kristus lindring til den syke og hjelp til å bære sykdommen. Noen ganger lar også Kristus den syke oppleve å bli helbredet for sin sykdom gjennom dette sakramentet.

Et sakrament for døende

Alle skal vi engang møte døden, den er "vår siste fiende". Ingen vet med sikkerhet hvordan de vil reagere når døden nærmer

? Spørsmål:

1. Tenker du noen gang på døden? Hva betyr døden for deg?
2. Hvordan ville du forberedt deg på å dø?
3. Tidligere kalte man sykesalvingens sakrament for Den siste olje. Hvorfor tror du man gjorde det?

seg. Vil vi sovne fredfullt inn, eller vil vi bli fylt av angst? De som har vært til stede ved menneskers dødsleier, vet hvor forskjellig mennesker reagerer. Med tanke på vår dødsstund, ber vi katolikker til jomfru Maria: *”be for oss syndere nå og i vår dødstime!”* Vi ber om jomfru Marias forbønn til å bevare og styrke vår tro når døden nærmer seg. Sykesalvingens sakrament er også en forberedelse på å møte døden. Gjennom dette sakramentet vil Kristus gi oss sin nåde til å møte døden med *tro* på ham, *håp* om det evige liv og med *kjærlighetsfull* lengsel etter å møte Gud.

I tillegg til sykesalvingen, tilbyr Kirken også den døende skriftemålets sakrament og eukaristien. Eukaristien kalles i denne forbindelse for *vandringsbrødet*. For Herrens legeme er *”nistematen”* på vår siste reise, reisen fra dette liv til det evige liv.

Ordinasjonens sakrament

Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende, sa Jesus til sine disipler før han fór opp til himmelen (Matt. 28,20). For å være med oss alle dager har Jesus Kristus innstiftet Kirken. Ved Kirken fortsetter Kristus å utføre det samme som han gjorde i Palestina for to tusen år siden; å føre menneskene inn i Guds rike.

Gjennom Kirken vil Kristus gi oss sin nåde. Ved hans nåde blir vi Guds barn. Kristus gir oss sin nåde først og fremst gjennom sakramentene, de er midler til frelse. Apostlene fikk beskjed om å gjøre det samme som Jesus *Gjør dette så ofte som dere drikker det, til minne om meg!* sa han ved innstiftelsen av nattverden (1.Kor. 11,25). I Kirken skulle apostlene gjøre det Jesus hadde gjort, de skulle representere ham etter at han hadde fart opp til himmelen. For at apostlene skulle kunne representere Kristus og gjøre det samme som han, måtte Jesus gi dem myndighet og utrustning fra den Hellige Ånd. Slik skjedde det:

Jesus utrustrer apostlene

Disiplene var redde. Jesus, deres Herre og mester, hadde lidd døden på korset og var gravlagt. Men tidlig om morgenen hadde noen av kvinnene kommet med beskjed om at han var oppstått fra de døde. Disiplene visste ikke hva de skulle tro, de fryktet for fremtiden. Da stod Jesus med ett midt iblandt dem og sa: *"Fred være med dere."* Og da han hadde sagt det, viste han dem sine hender og sin side. Disiplene ble glade da de så Herren. Igjen sa han til dem: *"Fred være med dere. Likesom Faderen har sendt meg, sender jeg dere."* Så åndet han på dem og sa: *"Ta imot den Hellige Ånd. Dersom dere tilgir noen deres synder, da er de tilgitt. Dersom dere fastholder dem for noen, da er de fastholdt"* (Joh. 20, 19-23).

Jesus utrustet sine apostler med den Hellige Ånd og gav dem guddommelig myndighet til å tilgi synder eller å fastholde dem. Å fastholde synder vil i praksis si å utelukke ubotferdige fra kommunionen.

De viktigste oppgavene til apostlene var:

- å forkynne evangeliet

- å forvalte sakramentene
- å styre Kirken
- å sørge for de fattige

Biskopene er apostlenes etterfølgere

Den utrustning og myndighet som apostlene mottok fra Kristus, fortsatte apostlene å gi videre i Kirken til nye etterfølgere. Men disse ble ikke lenger kalt apostler, de ble kalt biskoper. Da apostlene ordinerte biskopene, gjorde de omtrent det samme som Jesus hadde gjort med dem. De la hendene på biskopskandidatene, ba om den Hellige Ånd for dem og overgav dem den myndigheten de selv hadde mottatt fra Kristus. I sin tur gjorde disse biskopene det samme med nye biskoper, og slik har det fortsatt frem til i dag. Alle katolske biskoper har mottatt en ordinasjon som har blitt overgitt fra biskop til biskop helt tilbake til apostlene. Dette kalles den *apostoliske suksesjon*.

Peter var lederen for apostlene. Paven er Peters etterfølger blandt biskopene, han er hele Kirkens leder. Paven blir valgt av kardinalene. Det er ikke en egen paveordinasjon.

Prester og diakoner

Apostlene merket ganske tidlig at de hadde for mange oppgaver. De kunne ikke ta seg av alt alene. Da skilte de ut en gruppe menn som skulle ha et spesielt ansvar for utdeling av mat til de fattige. De ordinerte syv menn til denne tjenesten, de ble kalt diakoner (diakon betyr tjener). Fortsatt ordinerer biskopene

diakoner til tjeneste i Kirken. Diakonene mottar noe av den myndigheten og de gavene fra den Hellige Ånd som biskopen har, men ikke den prestelige myndigheten. En diakon kan ikke forrette eukaristien eller tilgi synder i skriftemålet, heller ikke kan han styre Kirken. En diakon har et spesielt ansvar for forkynnelse og omsorg. Dessuten skal han tjene biskopen og prestene i liturgien.

Prestene er også ordinert av biskopen. Ved ordinasjonen får de myndighet og de åndelige gaver de trenger for å være prester. Prestene er biskopens medarbeidere. I tillegg til å kunne gjøre det samme som diakonene kan prestene feire alle sakramentene – unntatt ordinasjonens sakrament og vanligvis heller ikke fermingens sakrament.

Kirken har tre trinn med ordinasjoner: ordinasjonen til biskop, ordinasjonen til prest og ordinasjonen til diakon. Ingen kan gå rett til å bli ordinert til biskop eller prest, han må først ha blitt ordinert til diakon, dernest prest og så eventuelt biskop.

Ordinasjonen er gyldig uansett Ordinasjonen gir myndighet og gaver fra den Hellige Ånd. Den som blir ordinert, er kalt til å samarbeide med disse gavene. Fordi han skal representere Kristus, skal han også etterligne ham. Kirken har mange helgener blandt biskopene, prestene og diakonene. Disse helgenene har bestrebet seg på å etterligne Kristus i sin tjeneste. Mange av dem har fulgt Kristus helt inn i døden, i martyriet. Apostlene og helgenene blandt biskopene, prestene og diakonene er eksempler på hvordan biskoper, prester og diakoner er kalt til å leve i sin tjeneste for Kirken.

Selv om en som er ordinert ikke skulle legges vekt på å etterligne Kristus og apostlene, så er ordinasjonssakramentet gyldig allikevel. Om en prest skulle tvile på Gud, eller om han endog skulle leve i synd, så er messen han feirer allikevel gyldig. Kristus lar brødet og vinen forvandles til sitt legeme og blod uansett hvordan presten er eller lever. Det betyr ikke at det er det samme hvordan en som er ordinert lever. Når en biskop, prest eller diakon strever etter å leve et hellig liv, er det gode sjanser for at menneskene han er satt til å tjene blir enda bedre kjent med Kristus. Tjenesten til en slik biskop, prest eller diakon kan bære mye frukt.

Det er med ordinasjonens sakrament som med dåpen og konfirmasjonen, det gis én gang og gjelder livet ut, det kan ikke viskes vekk. Vi sier at ordinasjonen setter *et uutslettelig merke*.

Spørsmål:

- Under liturgien kan vi kjenne igjen hvem som er diakoner, prester og biskoper ut fra bestemte tegn på de liturgiske klærne deres.**
Vet du hvilke kjennetegn en diakon har?
Vet du hvilke kjennetegn en prest har?
Vet du hvilke kjennetegn en biskop har?
- Finn ut mer om følgende helgener:**
Den hellige Laurentius
Den hellige Johannes Maria Vianney
Den hellige Ambrosius

Prestedømmet

En prests viktigste tjeneste er å bære frem offer til Gud. Slik var det i jødedommen, og slik er det i alle andre religioner som har prester. I Kirken finnes det bare én sann prest, og det er Kristus selv. Da han frivillig lot seg korsfeste, bar han seg selv frem som offer én gang for alle. I Det nye testamentet kalles Jesus vår *øversteprest* eller *yppersteprest*.

I kapitlet om eukaristiens sakrament lærte vi at det samme offeret som Jesus Kristus frembar på korset, blir nærværende på alteret når vi feirer messen. Der bæres det frem for Gud Fader. Det kalles *Det hellige messeoffer*. Fordi Kristus er den sanne yppersteprest i Kirken, er det bare han som kan bære frem dette offeret. Allikevel kan prestene og biskopen bære frem det hellige messeoffer på Kristi vegne. Det er fordi de gjennom sin ordinasjon har fått del i Kristi prestedømme.

Vi sier at de handler *i Kristi person*. Derfor sa Jesus til sine disipler: *Den som hører dere, hører meg, og den som forkaster dere, forkaster meg* (Luk. 10,16).

Oppgave:

Dersom dere har mulighet til det, så få en prest til å fortelle om tjenesten sin, for eksempel om kallet sitt, om hva han gjør som prest og om hva han synes er særlig viktig.

Sakramenter til tjeneste for fellesskapet

Ekteskapets sakrament

Vennskap og fortrolighet

Hvem kan vi kalle våre venner? Er det dem vi liker å være sammen med, dem vi har felles interesser med, eller dem vi treffer ofte? Det finnes mange nivåer av vennskap. Noen vennskap er nokså overfladiske; vennskap med mennesker vi kanskje bare er sammen med i friminuttene på skolen eller i en eller annen idrettsklubb eller musikkskole. Andre vennskap går dypere. Det er vennskap med mennesker vi deler mer av oss selv med. Aller dypest går vennskapet med dem vi deler våre svake sider og vår usikkerhet med, dem vi deler av vårt innerste med. Disse menneskene er våre fortrolige, vennskap med dem bygger på tillit.

Spørsmål:

1. Fortrolige venner er de som kan såre oss mest. Dersom du skulle lage regler for et fortrolig vennskap, hvordan ville disse reglene lyde?
2. Hvordan kan vi reparere skadene etter et tillitsbrudd?

Det mest fortrolige vennskapet

Det aller dypeste vennskapet blandt oss mennesker er ekteskapet. I ekteskapet deles alt, ektefellene gir seg selv til hverandre, både sin kropp og sin sjel. Ingen mennesker deler man så mye med som med den man er gift med. Dessuten får ektefeller som oftest barn. Det blir en familie.

Ekteskapet er fra Gud. Bibelen forteller at allerede de to første mennesker ble ført sammen av Gud i ekteskap med hverandre. Gud ville at det skulle være en trygg ramme rundt et så sårbart fellesskap som ekteskapet. Ektefellene skulle kunne være trygge på hverandre, og barna skulle ha trygghet rundt sin oppvekst. Derfor gav Gud lover om ekteskapet. Disse lovene sammenfattes i det sjette bud: Du skal ikke bryte ekteskapet. Det betyr:

- Ekteskapet er mellom én mann og én kvinne.
- Ekteskapet er livslangt.
- Det er bare i ekteskapet at seksualiteten skal leves ut.

- Ektefellene skal ta imot de barn Gud vil gi dem.
- Ektefellene skal ikke være utro mot hverandre.

I de fleste kulturer holder man i større eller mindre grad dette for å være gode lover for ekteskapet, selv om det er få kulturer som følger dem fullt ut. Synden, har satt sitt preg på forholdet mellom menn og kvinner. Derfor er det i noen kulturer tillatt med flergifte mens skilsmisse og kunstige prevensjonsmidler tillates i andre steder. I mange kulturer er også utroskap utbredt.

? Spørsmål:

1. **Hva tror du er de største truslene mot ekteskapet i vår kultur? Hvordan kan vi forebygge disse truslene?**
2. **I Norge er det mange som lever sammen uten å gifte seg. Hvorfor tror du at Gud ikke har tillatt at vi lever på den måten?**
3. **Tror du Kirkens lære om seksualitet kunne være til hjelp for ungdommer i Norge? Hvorfor/hvorfor ikke?**

Ekteskapet er en del av Guds frelsesplan

Guds lover er gode rammer for ekteskapet, men Gud har større tanker og planer for ekteskapet enn bare å gi det gode rammer. Gud har villet bruke ekteskapet i sin plan for å frelse verden. Derfor har Jesus Kristus opphøyet ekteskapet til et sakrament, slik at to dømte mennesker som inngår et lovlig ekteskap, mottar en spesiell nåde fra Gud.

Familien er en kirke i miniatyr. Kirken kaller

familien for *huskirken*. Det er mange likheter mellom den nåde Kristus gir til presten i ordinasjonens sakrament, og den nåde som ektefellene mottar når de inngår ekteskap. Presten har som oppgave å føre menigheten mot Gud, det gjør han ved hjelp av den nåden han har mottatt i ordinasjonens sakrament. Mann og hustru i ekteskapet har som oppgave å føre hverandre og sine barn mot Gud. Det skal de gjøre ved hjelp av den nåde som ekteskapets sakrament gir.

Vår uverdighet kan ikke gjøre sakramentene ugyldige, selv et ”dårlig” ekteskap er et gyldig ekteskap. Men virkningen av sakramentet avhenger av at vi forsøker å samarbeide med den nåden som Kristus gir oss i sakramentet. Virkningen av botens sakrament er for eksempel større jo dypere vår omvendelse går. Når vi merker at vi skrifter de samme syndene gang på gang, kan det bety at vi ikke har villet slippe Kristus inn til roten

for disse syndene. Omvendelsen går bare på overflaten. Det er som med et dårlig tre. Vi kan plukke vekk de dårlige fruktene hvert år, men gjør vi ikke noe med selve treet, vil de dårlige fruktene komme igjen og igjen.

Den katolske kirke lærer oss at ekteskapet blir til ved at ektefolkene av fri vilje gir hverandre sitt "ja-ord". Det er ikke presten som formidler ekteskapets sakrament, men ektefolkene formidler det til hverandre. Men selv om det ikke er presten som formidler ekteskapets sakrament, så har Kristus satt Kirken til å forvalte sakramentene. Kirken har brukt denne myndigheten til å kreve at ekteskapet inngås i nærvær av en diakon, prest eller en biskop og med minst to vitner til stede.

Kirken krever vanligvis at ekteskapet inngås i Kirkens liturgi for ekteskapsinngåelse, helst ved en brudemesse.

I et ekteskap som preges av egoisme og ukjærlighet, får Kristus liten sjanse til å virke med sin nåde. Da føres ikke familien så lett mot Gud. Hvis derimot ektefellene omvender seg og gjør opp med hverandre og med Gud, blir virkningen av ekteskapets sakrament sterk. Ekteskapets sakrament får større virkning jo mer ektefellene er parat til å oppgi sitt eget for hverandre.

Spørsmål:

1. Hvordan mener du de som skal gifte seg med hverandre bør forberede seg?
2. Samfunnet vi lever i her i Norge formidler en del verdier til oss. Alt påvirkes av disse verdiene, også ekteskapet. Her er en liste med slike verdier. Hvilke av dem er viktige verdier i Norge i dag? Diskuter hvilken virkning hver enkelt verdi kan ha på ekteskapet.
Individualisme
 - Offervilje
 - Konkurransen
 - Være kommunikativ
 - Følge sine følelser
 - Trofasthet
 - Fordomsfrihet
 - Uavhengighet
3. Hvorfor tror du Gud kaller noen til å leve ugift?

Innhold

Forord	3
--------	---

Del 1 – Tro

Valg av livsvei	5
-----------------	---

Kap. 1 – Hva betyr det å tro?

Abraham	8
Oppbrudd	8
Å bli kjent med noen	10
Å bli kjent med Gud	10

Kap. 2 – Guds åpenbaring

I historien	13
Det gamle testamente	13
Det nye testamente	15
Guds ord?	17
Tradisjonen	17

Kap. 3 – Menneskenes svar

Vi bekjenner vår tro	19
Den apostoliske trosbekjennelsen	20
Den nikenske trosbekjennelsen	21
Tro, tvil og liv uten tro	21
Ateister	22
Agnostikere	23

Del 2 – Trosbekjennelsen

Kap. 1 – Jeg tror på Gud Fader, den allmektige skaper	27
Er Gud skjult for oss?	27
Gud er nær	28
Gud har åpenbart seg	29
Gud overrasker oss	30
Skaperen	30
Skapelsesberetningene og den moderne vitenskap	32

Den allmektige Gud	33
Faderen	35
Kap. 2 – Jeg tror på Jesus Kristus	37
Og Ordet tok bolig iblant oss...	37
Hvem sier dere at jeg er?	38
Usedvanlig	39
Sannheten	41
Sann Gud og sant menneske	42
Navn på Jesus	42
Frelseren	43
Kristus	44
Guds enbårne Sønn, vår Herre	45
Unnfanget ved den Hellige Ånd, født av jomfru Maria	46
Kap. 3 – Kristus gav avkall på sitt eget	49
Et kors på veggen	49
Pint under Pontius Pilatus, korsfestet, død og begravet	50
En gudsbespotter og opprører	50
Gud går inn i menneskenes elendighet	51
Forsoning	52
fór ned til dødsriket,	53
Kap. 4 – Oppstandelsen	55
Stod opp på den tredje dag, fra de døde	55
fór opp til himmelen, sitter ved Gud, Faderens, den Allmektiges, høyre hånd	56
Skal derfra komme igjen for å dømme de levende og de døde	58
Dommen	58
Kap. 5 – Jeg tror på den Hellige Ånd	63
Hva er ånd og hvem er den Hellige Ånd?	64
Den Hellige Ånd har talt gjennom profetene	67
Den Hellige Ånd har vist seg	67
Jesus Kristus er unnfanget ved den Hellige Ånd	68
Den Hellige Ånd og Kirken	68
Hvordan kan vi gjenkjenne den Hellige Ånd?	70
Hvordan kan vi merke den Hellige Ånd i våre liv?	70
Den Hellige Ånds gaver og frukter	71

Et liv etter Ånden	71
Den Hellige Ånd fornyer menneskene	72
Tror vi på én Gud?	73

Kap. 6 – Den hellige katolske Kirke	77
Kristus, ja, men Kirken, nei!?	78
Kirken er én	78
Synden truer enheten	79
Kirken er hellig	81
Kirken er katolsk	82
Delvis eller fullt fellesskap	82
Kirken er apostolisk	83
De helliges samfunn	85
Døden hindrer ikke hellig samfunn	85
Syndernes forlatelse	86

Kap. 7 – De siste ting	89
Kjødets oppstandelse	89
Og det evige liv	90
Reinkarnasjon	93
Amen	94

Del 3 – Sakramentene

Innledning	99
Inntil verdens ende	99

Kap. 1 – Dåpen	105
-----------------------	-----

Kap. 2 – Fermingen	111
Fermingen er pinsens sakrament	111
Dåpen og fermingen hører sammen	112
En ridder for Kristus	112
Vår egen avmakt og Guds makt	113
Fermingens tegn og rituale	114
Den Hellige Ånd blåser på ilden	114

Kap. 3 – Eukaristien	117
Vårt offer	119
Kommunionen	120
Kommunionen er næring for det evige livet	121
Kommunionen bygger opp Kirkens fellesskap	122

Kap. 4 – Botens sakrament, skriftemålet	125
Jesus helbreder	125
Jesus fortsetter å helbrede de syke	125
Fortrolighet	126
Hvor alvorlig er vår synd?	127
Den bortkomne sønnen	128
Skriftemålets innhold	130
Tro på Guds barmhjertighet	131
Skriftemålet helbreder	132
Kap. 5 – Sykesalvingen	135
Når man ikke blir frisk	135
Et sakrament for syke	136
Et sakrament for døende	137
Kap. 6 – Ordinasjonens sakrament	139
Jesus utrustrer apostlene	139
Biskopene er apostlenes etterfølgere	140
Prester og diakoner	140
Ordinasjonen er gyldig uansett	140
Prestedømmet	141
Kap. 7 – Ekteskapets sakrament	143
Vennskap og fortrolighet	143
Det mest fortrolige vennskapet	143
Ekteskapet er en del av Guds frelsesplan	144

